

Riksdagens protokoll

2007/08:56

Onsdagen den 23 januari

Kl. 09.00 – 14.10

16.00 – 16.16

Protokoll
2007/08:56

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 17 januari.

2 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2007/08:318

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:318 Regeringen, fordonsindustrin och framtiden

av Lars Johansson (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 12 februari 2008.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 18 januari 2008

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (c)

Enligt uppdrag

Margareta Gårdmark Nylén

Tf. expeditionschef

3 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Motioner

2007/08:So8 och So9 till socialutskottet

2007/08:Ju13–Ju17 till justitieutskottet

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2007/08:NU5
Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning – uppföljningsrapport 2007 (skr. 2007/08:23).

Anf. 1 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Herr talman! Sverige är ett litet exportberoende land som rönt stora framgångar på världsmarknaden, vilket har bidragit till att vi har kunnat utveckla vår välfärd och öka medborgarnas levnadsstandard. Tillsammans har vi med andra nordiska länder byggt upp samhällen som kombinerar ambitiösa välfärdsåtaganden med öppna, kunskapsintensiva och konkurrenskraftiga ekonomier.

Den svenska välfärdsmodellen bygger på att både män och kvinnor arbetar. Genom att samhället reducerar de ekonomiska riskerna vid sjukdom och arbetslöshet ökar förtroendet och tilliten i samhället. När riskerna minskar för de anställda minskar också risktagandet för företagen.

I Sverige finns en öppenhet för frihandel på grund av att svenska företag och medborgare har varit förändringsbenägna och flexibla. Förutsättningen för denna öppenhet har varit den trygghet som svenska arbetstagare känner i omställningen genom en bra arbetslöshetsförsäkring med höga ersättningsnivåer och en aktiv arbetsmarknadspolitik. Men regeringens åtgärder riskerar nu själva fundamentet till den svenska konkurrenskraften genom en konsekvent orättvis, omodern, ojämförbar och oansvarig politik.

Herr talman! Tänk att vara nummer ett! I går hade riksdagen besök av EU-kommissionären Günter Verheugen. Han sade att när man mäter EU:s olika tillväxtfaktorer är Sverige nummer ett. Tänk att vara bäst i klassen på tillväxt och sysselsättning! Det tycker jag att vi ska känna en stolthet över. Jag tror att vi som var i förstakammarsalen var och en kände lite stolthet.

Men i det läget väljer den borgerliga regeringen att lägga om kursen så att förutsättningarna för Sveriges konkurrenskraft försämras. Det är svårt att förstå.

Vad är det då vi ser? Regeringen subventionerar fram en lågproduktiv tjänstesektor i stället för att satsa på exportnäringar. Det blir ett tydligt systemskifte ur ett Lissabonperspektiv. Kunskap, kvalitet, högteknologi tillhör inte enligt regeringen längre Sveriges komparativa fördelar.

Industrin ska klara sig själv utan dialog med staten och högskole- och universitetsforskning. Branschprogrammen lämnas att självdö. Inga nya satsningar görs, och när fordonsindustrin ställer frågor om samverkan inför framtiden så att jobb och utveckling kan finnas kvar i Sverige får de inga konkreta besked om fordonsforskningsprogrammets förutsättningar.

Regeringen står handfallen och vägrar, som vi har uppfattat det, av ideologiska skäl att samarbeta med för Sverige så viktiga näringar. I stället satsar man på subventioner för vissa hushållstjänster och låser mitt i en pågående högkonjunktur fast arbetskraften i de sektorerna.

Herr talman! Regeringen försämrar Sveriges konkurrenskraft genom höjda arbetsgivaravgifter och ökat krångel för småföretagen. Alliansen

gick till val på att det skulle bli billigare att anställa. I stället höjer man arbetsgivaravgiften, först förra året och nu igen.

Däremot får vissa tjänstesektorer sänkningar, men bara vissa utvalda. Till och med de som lovats sänkt arbetsgivaravgift får stora problem. De får en ökad administration. Dessutom skjuts förslaget nu på framtiden, vilket skapar en osäkerhet i näringslivet och då främst hos de små företagen. De känner sig lurade, och det var väl dem som regeringen sade att man ville värna om.

I går kunde man läsa ett debattinlägg i Dagens Industri med rubriken ”Smörgåstårter får olika arbetsgivaravgift”: Som liten företagare inom cateringbranschen borde jag vara jublande glad över regeringens förslag till sänkta arbetsgivaravgifter inom tjänstesektorn. Det skulle ge 60 000–70 000 kronor netto in i företaget, pengar som jag skulle kunna använda till att utveckla mitt företag. I stället tycker jag att förslaget är under all kritik. Regeringens förslag skapar problem.

Jag gör två smörgåstårter. En sänder jag i väg till catering och får full avdragsrätt på arbetsgivaravgiften. Den andra smörgåstårten går till butik för försäljning utan rätt till avdrag på arbetsgivaravgiften, eftersom den räknas som produktion och inte som tjänst.

Det var ord från en företagare.

Det blir inte bara krångligare. Det blir också en osund konkurrens mellan företag inom samma bransch, vilket kommer att leda till konkurrenssnedvridande effekter. Vad säger då regeringen? Vad säger statsrådet Cecilia Malmström som är med här i kammaren i dag till den här småföretagaren om hans möjligheter att konkurrera och fortsätta att driva sitt företag på lika villkor?

Vi socialdemokrater anser att rättvisa arbetsgivaravgifter är bättre än sänkta arbetsgivaravgifter. Det handlar om sjysta villkor i näringslivet. Goda och likvärdiga villkor för alla företag skapar bättre förutsättningar för en långsiktig utveckling.

Under rubriken ”Makroekonomisk politik” står det att läsa om regeringens politik för att minska utanförskapet, det vill säga göra det mer lönsamt att arbeta. Regeringens lösning är sänkta ersättningar i våra trygghetssystem och åtgärder mot fusk och överutnyttjande.

Vi socialdemokrater, precis som svenska folket, är emot fusk och överutnyttjande. Men för den skull får man inte tro att det bara är medborgare som av olika anledningar är i behov av våra trygghetssystem som fuskar. Det är precis som att man söker fler jobb och blir friskare bara för att man får lägre ersättning.

Hungriga vargar jagar inte bättre, men det tycks den borgerliga regeringen tro. Vi tror att trygga människor vågar. Därför vill vi ha ett trygghetssystem med höga ersättningsnivåer.

I skrivelsen står att läsa om de reella satsningar man gör för långtidsarbetslösa. Det handlar om nystartsjobb och instegsjobb. Ingen av de satsningarna har väl hitintills blivit någon större succé – 12 000 nystartsjobb och 900 instegsjobb.

Regeringen påstår också i samma del att det är en rejäl satsning på entreprenörskap, att det ger arbetsgivarna en möjlighet att snabbt få tag på kompetent arbetskraft.

Lite grann får man känslan av att vi lever i olika världar. När jag är ute och möter företagare pratar de om att de har svårt att få tag i kompe-

tent arbetskraft. Senast i Skops företagsbarometer från oktober sade fyra av fem företagare att de har problem med att hitta kvalificerad arbetskraft.

Regeringens svar när det gäller ökad sysselsättning och tillväxt i en tid då det är brist på kvalificerad arbetskraft är just nystartsjobb. Men det handlar ju om sänkt arbetsgivaravgift, det vill säga sänkt skatt för företagen i stället för en satsning på arbetsmarknadsutbildningar.

Vi socialdemokrater vill satsa på att utbilda människor som har varit arbetslösa länge och då till yrken där det är brist på arbetskraft. Vi föreslår i vår budgetmotion 20 000 utbildningsplatser för långtidsarbetslösa.

I ett Sverige där kvinnor och män ska ha samma villkor på arbetsmarknaden, och vi är bäst i Europa på arbetskraftsdeltagande bland kvinnor både med och utan barn, väljer Sveriges borgerliga regering att införa en reform – som det faktiskt står i skrivelsen – som gör det möjligt att införa vårdnadsbidrag. Man ska alltså kunna välja bort att arbeta och i stället gå över till ett bidrag. Detta skulle leda till att öka sysselsättningen och tillväxten. Finns det egentligen någon som tror på det? Vi i oppositionen gör det inte, och frågan är om svenska folket gör det.

Vi tror att nyckeln till ett ökat arbetskraftsutbud bland småbarnsföräldrar är en bra förskola med plats för alla barn och deras föräldrar som efterfrågar en förskoleplats.

Herr talman! Kontentan av vad jag har redovisat om regeringens politik som finns i skrivelsen är att regeringen är oansvarig.

Europeiska rådet gav arbetet med Lissabonstrategin en nystart genom sitt beslut vid toppmötet i mars 2005. Ett verktyg för att främja denna nystart är det nationella program för tillväxt och sysselsättning som alla medlemsländer ålades att lägga fram.

Regeringen bör även framöver verka för Lissabonstrategin i enlighet med det synsätt som Europeiska rådet i mars 2005 fortsatt ställer sig bakom. Strategin bör ses som tredelad, det vill säga att socialpolitiken, den ekonomiska politiken och miljöpolitiken ömsesidigt stöder varandra. Detta innebär inte att EU ska utvidga sina kompetensområden till sådana som för närvarande tillhör medlemsstaternas nationella angelägenheter. Men det är viktigt att arbetet med Lissabonstrategin fortsättningsvis utgår från synsättet att det är en väl fungerande marknad, utbildning, en aktiv välfärdspolitik och en progressiv miljöpolitik som tillsammans bidrar till tillväxt och jobbskapande.

Vi ser det därför som nödvändigt att de nationella handlingsprogrammen även framöver innehåller dessa dimensioner och pekar på hur det bidrar till det övergripande målet, nämligen tillväxt och skapande av nya arbetstillfällen.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till reservation 1.

Anf. 2 KENT PERSSON (v):

Herr talman! Jag vill hälsa statsrådet välkommen. Jag tycker att det är trevligt att ha ett statsråd med i debatten.

När vi diskuterar Lissabonstrategin så synes det väl inte direkt vara någon kioskvältare. Det kan jag förstå om man bara ser ytligt på det. Men det ingår ju som en del i regeringspolitiken, och dessvärre är det ganska allvarligt hur det slår.

För drygt åtta år sedan träffades stats- och regeringschefer i Lissabon och antog då ett program för Europa, hur man skulle jobba för att det skulle bli den mest konkurrenskraftiga, dynamiska och kunskapsbaserade ekonomin i världen 2010.

Nu är det så att vi tävlar om väldigt mycket. Det har vi sett under de veckor som gått, och varför inte också tävla om ekonomi. Men den här strategin innehåller också direktiv om social trygghet och hållbar utveckling. Strategin innehåller en rad riktlinjer på en rad områden, till exempel miljö, sysselsättning, ekonomi och sociala frågor.

Det är alltså en viktig strategi, och det är inte ambitionerna det är fel på utan snarare de sätt och de medel som förespråkas. Genomgående handlar det om avregleringar, konkurrensutsättning av offentlig verksamhet, privatiseringar och försämringar i försäkringssystemen som föreslås för ett förverkligande av målen i Lissabonstrategin. Detta är en politik som Vänsterpartiet avvisar.

Regeringens skrivelse är dels en uppföljningsrapport, dels en redovisning av vilka åtgärder regeringen tänker vidta för att nå målen.

Lissabonstrategin återspeglas i regeringens budgetmotion och är det verktyg som regeringen också använder sig av för att främja en liberalisering av ekonomin, privatisering av allmännyttiga företag och tjänster, arbetsmarknadens flexibilitet och anpassningsbarhet, eller med andra ord avreglering, privatisering av gemensam egendom och försämring i de sociala trygghetssystemen. Jag kan konstatera att regeringen har tagit sitt uppdrag på största allvar.

Hur har då resultatet blivit? Det är ändå det människor ser och upplever i sin vardag. Förmögenhetsskatten avskaffas. Två extra karensdagar införs. Deltidsanställda utförsäkras efter 75 dagar. Ersättningen i sjukförsäkringen sänks. Medlen till arbetsmarknadsutbildningen minskar. Det livslånga lärandet i form av komvux får mindre resurser. Satsningen på forskning och utveckling i små och medelstora företag, framför allt med inriktning på miljöteknik, är otillräcklig. Listan skulle kunna göras betydligt längre.

Till detta har vi också fått nya skattesänkningar. Jobbskatteavdragets del två införs. Jag kan konstatera att jag som högvärlönad får 477 kronor mer per månad – tack – medan en som tjänar 15 000 i månaden får 174 kronor mer per månad. Det är skillnad.

Det behövs en ny strategi för att Europa ska kunna nå målen som Lissabonstrategin stakat ut. En sådan politik måste utgå från att full sysselsättning är överordnad inflationsbekämpningen och att anständiga arbeten med rättigheter, social och ekonomisk sammanhållning samt social trygghet gäller alla. Det handlar om tillväxt, sysselsättning och social trygghet som vilar på en ekologiskt hållbar utveckling i Europa.

Det är en politik som bör ta hänsyn till utvecklingsbehoven i varje enskild medlemsstat och i synnerhet i de mindre utvecklade medlemsstaterna för att främja en verklig konvergens som bidrar till att minska utvecklingsklyftorna mellan medlemsstaterna och de befintliga ekonomiska, sociala och regionala skillnader som finns i Europa. Regeringens politik ger flexibilitet men inte trygghet.

Den ekonomiska politiken står inför stora utmaningar: att garantera social trygghet, full sysselsättning och ekologisk hållbarhet. Miljöhänsyn

är ett grundläggande mänskligt behov. Vi behöver också ha det för att vi ska kunna lämna efter oss en värld till våra barn och barnbarn.

För detta krävs en långsiktig politik som är inriktad på resurssparande. Det behövs en ny energipolitik som bygger på framtagande av nya energikällor och energisparande. Därför måste också framtagande av förnybara energikällor vara en viktig del i en sådan politik. Här saknar regeringen konkret politik.

I den nya europeiska sociala modellen måste särskild uppmärksamhet också ägnas åt integrering av ett jämställdhetsperspektiv. Detta kräver en omdefiniering av politiska värderingar. Ett jämställdhetsperspektiv måste integreras i samtliga politikområden. Det är just det som har varit utmärkande för Sverige jämfört med många andra EU-länder. Grunden för det är den omfattande offentliga sektorn, vilken främjar framför allt kvinnors sysselsättning. De generella och generösa socialförsäkringssystemen främjar strukturomvandlingen och har dämpat konjunktursvängningar. Den omfattande arbetsmarknadspolitiken har gjort det möjligt med omställning och kompetenshöjning av arbetskraften, och den unikt starka ställningen för kollektivavtalen främjar flexibilitet och arbetsfred.

När nu regeringen presenterar sin strategi för tillväxt och sysselsättning är det just dessa institutioner som skjuts i sank. Genom att närma sig modeller med högre arbetslöshet, lägre sysselsättningsgrad, färre kvinnor i förvärsarbete samt lägre utbildningsnivå och tillväxt ska alltså Sverige stå bättre rustat att möta framtiden – enligt regeringen.

Jag anser att regeringen inom ramen för Lissabonstrategin ska verka för att målet för full sysselsättning och ekologiskt hållbar tillväxt ska uppnås genom jämställdhetsåtgärder, expansion av offentlig sektor, ökning av forskning och utveckling i små och medelstora företag samt investeringar i miljöteknik. Vi ska ha ett utbildningsväsende som uppmuntrar till livslångt lärande, en omställning på arbetsmarknaden och en politik som utgår från ett ekologiskt hållbart samhälle.

Regeringens politik går precis i motsatt riktning. Därför måste vi säga att regeringens politik i många stycken är ett misslyckande. Vänsterpartiet har i sin budgetmotion pekat ut en rad områden som behöver ytterligare satsningar för att vi ska nå upp till vad Lissabonstrategin säger. Framför allt gäller det forskning, utveckling och lärande. Vi kan konstatera att regeringens politik genom sina indragningar på högskolor och forskning går i precis motsatt riktning. Det gäller också frysningen av statsbidragen, som gör det omöjligt för kommunerna och landstingen att i framtiden leva upp till de högt ställda målen i Lissabonstrategin.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 2.

Anf. 3 PER BOLUND (mp):

Herr talman, statsrådet, ärade ledamöter och åhörare! Jag vill börja med att yrka bifall till Miljöpartiets reservation nr 3.

Vi tycker att rapporten från regeringen är tråkig läsning. Det tråkiga består i att regeringen har lagt allt fokus på ett av de tre ben som är basen för Lissabonstrategin. Nu balanserar man betänkligt på bara det ekonomiska benet, medan man helt har tappat bort miljöbenet och det sociala benet. Det är extra bekymmersamt i och med att Sverige tidigare har varit pådrivande för att få med miljöaspekterna i Lissabonstrategin. Det har

varit med tanke på att miljöaspekterna är en viktig förutsättning för en långsiktigt fungerande ekonomi.

Det är tydligt att det brister i strategin på det sociala området. Det ser vi inte minst genom att utskottet delvis har tillstyrkt Miljöpartiets motionsförslag om att satsa hårdare på jämställdhet och vikten av sociala företag.

När det gäller miljödelen anser vi att regeringen snabbt måste ta fram en tydligare strategi med konkreta förslag inom klimat- och havsmiljöfrågan att driva igenom i EU inför kommande uppdateringar av EU:s Lissabonstrategi.

På det sociala området borde regeringen tydligare lyfta fram de sociala företagen, inte minst för att de ger en stor möjlighet att integrera människor som står långt från arbetsmarknaden. Med anledning av det tycker vi att det är glädjande att utskottet enligt har ställt sig bakom att regeringen borde ha en högre ambition att lära av andra länder i EU hur de arbetar med frågor om socialt företagande.

Utvecklingspotentialen i den sociala ekonomin är stor i Sverige, och de samhälleliga vinsterna av att utveckla sektorn är också stora. Inom den sociala ekonomin får människor möjlighet att använda sin kreativitet och initiativförmåga att skapa en verksamhet som kommer både dem själva och andra till del. Människor ges en möjlighet att utvecklas i gemenskap och i engagemang i enskilda organisationer. Det är oftast ett slags skola i demokrati. Socialt företagande ger arbetstillfällen, ofta även för människor som begränsas av hinder för att komma ut på den reguljära, vanliga, arbetsmarknaden.

Miljöpartiet har en rad förslag för att ta bort de hinder som finns för sociala företag i dagens regelsystem. De finns bland annat med i Miljöpartiets partimotion om social ekonomi – en sektor med möjligheter. Vi uppmanar regeringen att använda förslag från motionen i nästa års strategi.

Begreppet social ekonomi är ett samlingsnamn för en stor mångfald av olika verksamheter och organisationsformer. Gemensamt för verksamheterna är att de har ett samhälleligt mål för sin verksamhet där den ekonomiska delen och eventuell vinst är ett medel för att uppnå detta och inte ett mål i sig. Inom den sociala ekonomin förekommer både frivilligt arbete och professionellt arbete, både volontärer och anställda. Den sociala ekonomin borde enligt Miljöpartiet vara lika uppmärksammas som den offentliga och den privata sektorn är. Så är absolut inte fallet i regeringens skrivelse.

Det går egentligen inte att dra någon tydlig gräns mot de två etablerade sektorerna, utan den sociala ekonomin verkar emellan och samverkar med både den privata och den offentliga sfären. Man kan säga att den sociala ekonomin har en överlappande roll och fyller ut de hål som lämnas av de två andra sektorerna. Verksamheter uppstår i den sociala ekonomin när den offentliga sektorn eller det lokala privata näringslivet brister eller drar sig ur åtaganden de har i ett lokalt område. Innehållet i verksamheten i den sociala ekonomin varierar ofta mycket beroende på de behov som finns i lokalsamhället.

Med anledning av de sociala företagens många positiva effekter på samhället välkomnar vi nu att utskottet gemensamt har kommit fram till att det borde vara en tydligare strategi från regeringen när det gäller den

sociala ekonomin. Man borde tydligare studera andra länders arbete. Andra länder har kommit längre än vad Sverige har gjort på området. Det kan Sverige lära sig av. Vi ser fram emot tydliga och konkreta skrivningar i nästa års handlingsprogram med anledning av utskottets ställningstagande.

Nu är det tyvärr inte bara på det sociala området utan även på miljöområdet som vi känner en viss besvikelse när vi läser handlingsprogrammet. Det är inte minst för att Sverige var pådrivande för att få in miljöbenet i Lissabonstrategin som vi tycker att det är tråkigt att regeringen i princip har lämnat den helt och hållet. Vi tycker att man inriktar sin politik helt på den klassiska ekonomiska politiken och inte tar någon som helst hänsyn till vikten av miljöaspekterna. Regeringen verkar ha missat klimatdebatten helt och hållet, som har varit dominerande under det senaste året. Man har missat de krav som måste ställas på politiken, bland annat utifrån de skarpa varningar för snabbt växande klimatförändringar som rapporteras i FN:s IPCC-rapporter och också de kraftigt ökade samhällskostnader av en galopperande växthuseffekt som redovisas i till exempel Sternrapporten. Just Sternrapporten visar tydligt på att åtgärder på miljöområdet är en förutsättning för att det ska bli den ekonomiska utveckling som regeringen eftersträvar, åtminstone på sikt. Genom att regeringen inte vidtar tillräckligt stringenta åtgärder på miljö- och klimatområdet undergräver man också den ekonomiska utveckling man säger sig eftersträva. Det ser vi som ett stort problem. I stället ser vi hur regeringen skjuter klimatfrågan framför sig genom att bland annat hänvisa till Klimatberedningen och andra utredningar.

Miljöfrågan avspeglas tyvärr inte på ett sätt som visar att strategin är just tredelad. Det beklagar vi djupt från Miljöpartiets sida. I bilagorna till rapporten saknas det till stor del gröna nyckeltal. Det är nyckeltal som visar hur utvecklingen sker på miljöområdet. Det är något som borde skärpas i framtiden. Det som finns är utsläpp av växthusgaser, energiintensitet i ekonomin och godstransporter i relation till bnp. Carina Adolfs-son Elgestam var inne på vad kommissionär Verheugen sade i sitt tal när han berömde Sverige för att ligga långt framme på många områden. Just därför är det intressant att se att inte inom något av de områdena, de gröna nyckeltal som finns, ligger Sverige i topp inom EU. Samtidigt som vi ligger bra till när det gäller ekonomiska indikatorer ligger vi inte alls lika bra till i Lissabonstrategin när det gäller de miljörelaterade indikatorerna. Det är uppenbart att Sverige har en stor läxa att göra på miljö- och klimatområdena. Det är därför beklagligt att regeringen inte arbetar mer aktivt med frågorna och försöker bli bättre. I stället ligger fokus i regeringens skrivelse helt och hållet på det ekonomiska området där Sverige redan ligger bra till.

Hur tänker regeringen egentligen agera, Cecilia Malmström, för att placera Sverige i topp även på miljöområdet när det gäller de gröna indikatorerna i Lissabonstrategin?

I rapporten skriver regeringen att man prioriterar åtgärder som minskar utsläppen av koldioxid och andra klimatpåverkande gaser. Det är givetvis bra och vackra ord, men det vore ännu mer välkommet om man också följde upp de vackra orden med konkreta förslag på åtgärder på både kort och lång sikt för att uppnå den prioriteringen. Om regeringen i sitt ganska nymornade intresse för miljöfrågor inte har hunnit tänka ut

några bra åtgärder rekommenderar jag att man läser Miljöpartiets budgetmotion där det finns förslag på ett stort antal både konkreta och snabbt genomförda åtgärder.

När man jämför årets skrivelse om Lissabonstrategin med förra årets undrar man också vart regeringens prioritering som fanns med förra året, havsmiljö, har tagit vägen. Vi tycker att det vore bra om regeringen kunde hålla fast vid sina prioriteringar i mer än bara ett år. Det är inte så att miljöproblemen i Östersjön har lösts på det år som har gått. Vi ser tydligt att förra årets prioritering inte är uppnådd, och därmed borde ambitionerna för havsmiljön finnas kvar som ett mål i strategin med tydliga åtgärder. Det saknar vi.

Tråkigt nog verkar regeringen också aktivt backa från åtagandet att hejda förlusten av den biologiska mångfalden, som är ett mål som EU har satt upp fram till 2010. Det är under den här regeringens mandatperiod. Även på det området krävs aktiva åtgärder för att vi ska klara våra miljömål och klara den ekonomiska utvecklingen framöver. Den är beroende av inte minst fungerande ekosystem och de ekosystemtjänster vi får från naturen.

En ekonomisk tillväxt och sysselsättning som bygger på en ohållbar användning av naturresurser, som bygger på ohållbara utsläpp, kommer inte att vara beständig. Ju längre vi dröjer med en anpassning av samhället till minskad klimatpåverkan desto svårare och desto dyrare blir omställningen. Den här insikten måste ligga till grund för regeringens arbete med sysselsättning och tillväxt. Vi ser fram emot nästa års handlingsprogram. Som vi ser det kan det bara bli bättre.

Anf. 4 MARIE WEIBULL KORNIAS (m):

Herr talman! Tack vare Lissabonstrategins nystart 2005 blev det ett nytt förnyat fokus på tillväxt och sysselsättning, och medlemsländerna har visat en positiv utveckling de senaste åren. Europa har numera en gemensam integrerad agenda, en uppsättning verktyg för att tillsammans angripa gemensamma framtida utmaningar. De 24 riktlinjerna är viktiga för att samordna medlemsländernas ekonomiska politik och svara mot framtida utmaningar, som globaliseringen, klimatförändringarna och den åldrande befolkningen. Fokus ska ligga just på främjandet av konkurrenskraft och tillväxt.

Riktlinjerna fungerar som en ram inom vilka medlemsländerna på olika utvecklingsnivåer och med olika sociala system och strukturer kan pusha på sina egna nationella handlingsprogram. Det är av största vikt att unionen utnyttjar hela sin potential som aktör på den globala scenen för att utveckla välförhållandet i Europa. Den inre marknaden har här spelat en central roll för samtliga medlemsländer som motto för just tillväxt och sysselsättning när det gäller att uppnå de prioriterade målen i Lissabonstrategin. Det är tack vare EU:s inre marknad som det har skapats en reell marknad för över 500 miljoner konsumenter. Många nya arbetstillfällen har tillkommit, och tillväxten har stimulerats. Människor, kunskap och kapital rör sig nu lätt över nationsgränserna. Men, som kommissionär Günter Verheugen framhöll i går i sitt anförande i förstakammarsalen, är det endast 8 procent av företagen som i dag sysslar med gränsöverskridande handel av varor och tjänster. Här finns en stor potential.

Euron har spelat en viktig roll som den stabiliserande faktorn som länkar samman marknader och suddar ut nationsgränser för människor och företag. Euron infördes i januari 2002 och är en del av vardagen för 315 miljoner européer. I dag använder 15 av 27 medlemsländer euron, och fler lär det bli. Jag hade gärna sett att Sverige tog det tredje steget i EMU-samarbetet och införde den gemensamma valutan, men dessvärre vann nej-sidan i folkomröstningen 2003, och resultatet blev bindande. Därmed har frågan blivit en icke-fråga i svensk politik. Det är synd.

Detta är en viktig konkurrensfråga för Sverige. Merparten av svensk export går just till Europaområdet – Europamarknaden. Här visar ny statistik att svenska företag tappar marknadsandelar. Det är mycket oroväckande. För de stora företagen är inte valutarisken ett problem, men det är den för de små och medelstora företagen. Jag är övertygad om att ett litet handelsberoende land som Sverige skulle främjas av att införa den gemensamma valutan, både för företag och för konsumenter.

Efter avstämningen av Lissabonstrategin som nu har gjorts på nationell nivå kan vi konstatera att de åtgärder som Sverige har prioriterat har ökat framstegstakten betydligt det senaste året. Alliansen har en stark reformagenda för att minska det omfattande utanförskapet. Vi har genom jobbskatteavdraget gjort det mer lönsamt att arbeta. På ett år har 164 000 människor lämnat utanförskapet. Vi har återupprättat arbetslinjen, men fortfarande har vi en bristande rörlighet på arbetsmarknaden. Fortfarande står stora grupper utan ett riktigt jobb. När hela 9 procent av Sveriges befolkning i arbetsför ålder uppbär ersättningar relaterade till ohälsa är det lätt att konstatera att här finns mer att göra. För varje människa som går till arbete från arbetslöshet eller sjukskrivning är det en seger för individen, inte bara för politiken – framför allt för varje enskild människa.

Försäkringskassans nya roll att fortsättningsvis se och värdera det friska hos människor och inte som tidigare vad de inte klarade av i arbetslivet anser jag i grunden vara både sunt och positivt. Alliansen har nyttjat det gynnsamma konjunkturläget för att genomföra nödvändiga reformer för att stärka Sveriges konkurrenskraft såväl inom EU som globalt. Vi driver en politik för att göra det mer lönsamt att starta och driva företag. Helt i linje med de övriga medlemsländerna i unionen har Sverige beslutat att minska företagens administrativa kostnader med 25 procent till 2010. För övriga medlemsländer är det fram till 2012 som gäller. Vi ska inte glömma att det faktiskt finns medlemsländer som redan har lyckats med den tuffa uppgiften som den förra regeringen gick bet på. Holland och Danmark är föregångsländer som vi har mycket att lära av vad gäller regelförenkling.

Ett område där Sverige utmärker sig internationellt är satsningen på forskning och utveckling. De offentliga forskningssatsningarna i Sverige ligger högt, och det är framför allt näringslivet som står för tre fjärdedelar av finansieringen av svensk FoU. Det är viktigt att se att näringslivets satsningar är koncentrerade till ett fåtal företag, vilket gör Sverige oerhört sårbart om något av dessa företag skulle dra ned på sin verksamhet här. Därför bör kedjan stärkas mellan utbildning, forskning och innovation. De statliga medlen för forskning och utveckling har under tidigare regering tillåtits urgröpas under ett antal år. Men alliansens målsättning är att avsätta 1 procent av bnp för forskning och utveckling från och med

2009. Det är angeläget att Sverige, som är ett av de dominerande länderna inom EU vad beträffar patent per invånare, är pådrivande i den komplexa och svårlösta frågan om ett gemensamhetspatent. Denna fråga har dessvärre dragits i långbänk under många år, och det är av största vikt för medlemsländerna att få till stånd ett gemensamt EU-patent som gör hanteringen av immaterialrätt billigare, enklare och mer rättssäker för små och medelstora företag. Vilka fördelar skulle det inte innebära för det lilla företaget som tar sina första stapplande steg på exportmarknaden och som i dag tvingas söka patent i vart och ett av de länder där företaget är intresserat av att skydda sina innovationer, med stora kostnader till följd av ansökningar, översättningar med mera. Skulle företaget råka hamna i en tvist kan det tvingas processa i olika domstolar i olika länder om det vill sig riktigt illa. Sverige har allt att vinna på att driva denna angelägna fråga. Genom att främja entreprenörskap, konkurrens och bättre företagsklimat som stärker små och medelstora företag möjliggör vi en positiv tillväxt.

Herr talman! Utskottet kan delvis tillstyrka tre av de motionsyrkanden som har väckts gällande insatser för sociala företag, jämställdhetsfrågor och att bekämpa svartjobb. Med bäring på Lissabonstrategin bör dessa frågor ges större utrymme i det nya svenska handlingsprogrammet som kommer att arbetas fram under 2008. Med detta yrkar jag avslag på övriga motioner.

Anf. 5 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Till Marie Weibull Kornias skulle jag vilja ställa några frågor när det gäller tillväxt och sysselsättning i svensk ekonomi. Vi kan i dag konstatera att produktiviteten minskar för tredje kvartalet i rad i Sverige. Det samlade förädlingsvärdet i svensk ekonomi minskar. Det här är givetvis ingen slump, utan det beror på den politik som regeringen för.

En av grundförutsättningarna för tillväxt i svensk ekonomi är satsning på forskning och utbildning, precis som Marie Weibull Kornias sade. Därför framstår det för mig väldigt konstigt när ni drar ned antalet platser på högskolan genom att inte skriva upp förvaltningsanslagen till högskolorna.

Ni minskar anslagen till den kommunala vuxenutbildningen, som har varit oerhört positiv i Sverige. Framför allt är det många kvinnor som har getts en ny möjlighet att utbilda sig. Ni har dragit ned och minskat anslagen till arbetsmarknadsutbildningen, som är så viktig för framför allt småföretag när vi har högkonjunktur och det behövs omskolning och nya insatser för att få ut den arbetskraft som behövs.

Jag skulle vilja ha svar på detta. Vad tänker ni göra för att underlätta för produktiviteten att öka igen? Det är ju en förutsättning för att vi ska kunna konkurrera på en världsmarknad.

Anf. 6 MARIE WEIBULL KORNIAS (m) replik:

Herr talman! Som Kent Persson säkert vet har svenskt näringsliv uppvisat en fantastisk produktivitetsökning de senaste åren. Det är kanske det som är förklaringen till de siffror som du nu konstaterar. Mycket har redan gjorts.

Du nämner anslagen till komvux. Det är bara att konstatera att många som tidigare skulle ha valt att söka sig till komvux har gått från arbetslöshet direkt till ett reguljärt arbete. Då finns det ju ingen anledning att ha kvar en massa tomma platser i komvux.

När det gäller högskolan vill jag peka på att många högskolor och universitet har haft problem att fylla sina tomma platser de senaste åren. De har helt enkelt haft för stor kostym.

Jag är övertygad om att den politik som alliansen för i dag, där fler och fler får gå till ett reguljärt arbete, i grunden är bra för samhället och individen. Vi har kunnat bryta utanförskapet, och att vi under det senaste året har kunnat se 164 000 människor gå från utanförskap till reguljärt arbete är en stor succé, som jag ser det.

Anf. 7 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Jag tror att det är viktigt att komma ihåg hur det ser ut i kommunerna i Sverige. Förutsättningarna i Sveriges kommuner är väldigt olika. Kommunal vuxenutbildning spelar fortsättningsvis en väldigt viktig roll och kommer att fortsätta göra det. Det behövs fler och nya insatser för att hjälpa människor att få grundutbildning och kunna gå vidare till högskolor.

Jag konstaterar att du tycker att det är bra att man drar ned på anslagen till komvux och att det är naturligt att det blir färre platser på högskolan. Men det är ju just den delen av utbildningen som är så viktig om vi vill ha en produktiv utveckling i Sverige. Det är ju detta som har gjort att vår industri står stark och att vi kan konkurrera på världsmarknaden.

Förstår man inte detta samband i utbildningskedjan mellan insats och investeringar blir det naturligt att man satsar på lågproduktiva arbeten. Jag menar inte att nedvärdera sådana arbeten, men det är inte arbetstillfällena inom hamburgerkedjor som gör att vi får ökad tillväxt och utveckling i Sverige. Det är i så fall en helt felriktad politik.

I dag upplever vi att många företag har svårt att få tag i arbetskraft. Där har arbetsmarknadsutbildningen sådan den tidigare varit utformad i många stycken varit ett mycket bra komplement som har gett möjligheter för små företag. De har oftast inte råd att själva utbilda arbetskraft. Därför är neddragning på arbetsmarknadsutbildningar ett hårt slag mot dessa företag.

Anf. 8 MARIE WEIBULL KORNIAS (m) replik:

Herr talman! Som Kent Persson säger är det livslånga lärandet viktigt. Att man kan vidareutbilda sig är viktigt. Men komvux är trots allt inte den enda aktören på marknaden. Det finns andra vägar att gå.

Om arbetsmarknadsåtgärder hade varit så framgångsrika, hur förklarar då Kent Persson att industrin har så svårt att hitta kompetent arbetsmarknadsutbildning. Varför finns det då så stor brist på kompetent arbetskraft inom näringslivet? Varför hittar inte verkstadsindustrin utbildade elektriker, svetsare och så vidare? Svara på den frågan, Kent Persson!

(FÖRSTE VICE TALMANNEN: Kent Persson har inte fler repliker i detta replikskifte, så han kan inte svara på detta.)

Anf. 9 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Herr talman! Det var ett intressant anförande Marie Weibull Kornias höll. Med tanke på hur det ser ut i Sverige, inte minst med den ekonomiska politiken och de försämringar som är på gång – finansministern har ju nu tydligt sagt att man får räkna ned tillväxtprognoserna, och börseren går kraftigt ned – är det intressant att notera att Marie Weibull Kornias väljer att tala om euron och dess eventuella ekonomiska konsekvenser för Sverige. Detta är intressant eftersom regeringen medvetet har valt att inte göra så stora satsningar på exportfrämjande åtgärder för det lilla landet Sverige, som behöver vara så konkurrenskraftigt, som Marie Weibull Kornias sade i sitt anförande.

Detta går inte riktigt ihop. Det kunde vara intressant om hon kunde utveckla detta kring konkurrenskraften lite.

När man tänker på vikten av att ha bra konkurrenskraft i en alltmer globaliserad värld kan man inte låta bli att ställa sig en del frågor med tanke på de förändringar av arbetsgivaravgifterna som regeringen nu har föreslagit. Det blir skillnad mellan producerande företag och tjänsteföretag. Detta leder till snedfördelningar i konkurrensen. Hur ska regeringen åtgärda detta? Avser Marie Weibull Kornias att vidta några åtgärder för att minimera skadorna för de mindre företagen till följd av de redan genomförda arbetsgivaravgiftshöjningarna?

Anf. 10 MARIE WEIBULL KORNIAS (m) replik:

Herr talman! Carina Adolfsson Elgestam har svårt att se hur det går ihop. Jag kan inte riktigt förstå vad hon tycker inte hänger ihop.

Allting hänger ihop. Det hänger ihop att det skapas fler jobb i Sverige. Det hänger ihop att folk går till riktiga arbeten, och det hänger ihop att vi fortsättningsvis kommer att satsa på exportfrämjande åtgärder i Sverige för att små och medelstora företag ska växa och röna framgång på exportmarknaden.

Anf. 11 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Herr talman! Jag konstaterar att jag egentligen inte fick något svar på min fråga. Det är väl just för att det hela faktiskt inte går ihop.

Regeringen har nästan halverat de exportfrämjande åtgärderna, och med tanke på det blir väl Marie Weibull Kornias mig svaret skyldig. Det gäller också min fråga om hur regeringen ska hantera konkurrensneutraliteten mellan producerande företag och tjänsteföretag.

Precis som jag sade i mitt anförande – jag nämnde en företagare som har cateringfirma och gör smörgåstårter – blir det skillnader och ökat regelkrångel, trots att regeringen har sagt att detta ska minska.

Hur går detta ihop? Försök att redogöra för oss som är här, inte minst från oppositionen, för hur ni ska få detta att gå ihop. Hur ska Sverige på detta sätt bli konkurrenskraftigt?

Marie Weibull Kornias talar om forskning och utveckling i Sverige. När Volvo i Göteborg räcker ut handen för samverkan mellan näringsliv och politik när det gäller just forskning och utveckling för att vi ska stå starka i en alltmer globaliserad värld väljer regeringen att inte ta den handen. Man avvaktar och passar. Vi har inte fått någon tydlig redogörelse för hur Sverige och regeringen ska arbeta inför framtiden.

Det som vi har satsat på när det gäller branschprogram säger regeringen och Marie Weibull Kornias nej till. På vilket sätt ökar detta konkurrenskraften för svenskt näringsliv?

Anf. 12 MARIE WEIBULL KORNIAS (m) replik:

Herr talman! Carina Adolfsson Elgestam refererar till ett förslag om att sänka arbetsgivaravgifterna inom tjänstesektorn. Det är fortfarande bara ett förslag, och det har gått ut på remiss. Det är inte antaget än, så problemet med smörgåstårterna får vänta.

Syftet med att sänka arbetsgivaravgifterna inom tjänstesektorn är, precis som Carina Adolfsson Elgestam väl känner till, det utbredda svartarbetet inom många sektorer, till exempel på restauranger och frisersalonger, inom taxinäringen och inte minst bygg- och städbranscherna. Det är där alliansregeringen vill stävja det otyg som svartarbete utgör.

Genom att sänka arbetsgivaravgifterna inom dessa sektorer kan man få bukt med detta, men hur det färdiga förslaget konkret kommer att se ut återstår att se.

Anf. 13 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Herr talman! Ärade ledamöter! Ett viktigt syfte med den förnyelse och förstärkning av EU:s strategi för tillväxt och sysselsättning, Lissabonstrategin, som ägde rum 2005, var att öka det nationella ägandeskapet och i högre grad involvera olika aktörer, inte minst de nationella parlamenten, i genomförandet av strategin på hemmaplan. Jag tycker därför att den här årliga behandlingen av Sveriges handlingsprogram och denna debatt i riksdagen är ett väldigt viktigt inslag i arbetet för att leva upp till Lissabonstrategins mål och ambitioner.

Ambitioner, hur högt ställda de än är, hos statschefer och regeringschefer på toppmöten i Bryssel blir inte verklighet om de inte blir en del av politiken på nationell, regional och lokal nivå och om man inte involverar arbetsmarknadens parter och andra viktiga aktörer i samhället. Därför har det för mig varit viktigt att öka engagemanget på olika nivåer i samhället för att genomföra Lissabonstrategin. Jag har under året rest runt i Sverige och träffat och fört dialog med regionala och lokala företrädare om hur man konkret arbetar med Lissabonstrategin. Det är ju där mycket av arbetet med genomförandet sker.

I arbetet med uppföljningsrapporten 2007 bjöds ett sjuttiofem organisationer från det civila Sverige – arbetsmarknadens parter, branschorganisationer, myndigheter och så vidare – in till diskussioner om genomförandet av tillväxtstrategin i Sverige. Organisationerna gavs också möjlighet att inkomma med skriftliga förslag och bidrag, och detta hörsammades av ett mycket stort antal organisationer.

Vidare har regeringen inrättat ett nationellt forum för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning för att vidareutveckla dialogen mellan nationella, regionala och lokala nivåer om de regionala tillväxtfrågorna och därigenom öka möjligheten till inflytande och ansvar. Denna förankring av Lissabonstrategin är helt nödvändig för att vi ska kunna nå målen.

Herr talman! Hösten 2006 presenterade den nyttillträdde alliansregeringen sitt handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning för åren 2006–2008. Programmet redovisade regeringens politik som lägger grunden för en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling, skapar utrymme för ökad välfärd och rustar Sverige för kommande utmaningar. Det krävs för att vi ska kunna få en stark ekonomi som kan svara upp mot den ökande efterfrågan på välfärdstjänster i takt med en allt äldre befolkning. Det kräver en ekonomi som ger människor en bättre vardag, motverkar fattigdomsfällor och ger trygghet, en ekonomi som är långsiktigt hållbar och gör det möjligt att vidta åtgärder mot klimatförändringar och miljöhot. Det kräver en stark ekonomi som kan möta en konjunkturedgång och som står sig väl i den globala konkurrensen.

Regeringens allt övergripande mål är att minska utanförskapet och få fler i arbete. Fler i arbete lägger grunden för långsiktig tillväxt, och det säkrar våra välfärdssystem med bibehållna starka offentliga finanser.

Vägen dit går via ett dynamiskt näringsliv. Det måste bli mer lönsamt att starta och driva företag i Sverige. Ett bra entreprenörs- och företagarklimat i hela landet är också nödvändigt för att svensk ekonomi ska kunna växa och vara livskraftig.

Regeringens handlingsprogram mottogs väl av EU-kommissionen och de övriga medlemsländerna i rådet. Kommissionen skrev i sin bedömning att Sverige gör goda framsteg i genomförandet av Lissabonstrategin. Kommissionen framhöll regeringens åtgärder för att göra det mer lönsamt att arbeta och enklare och mer lönsamt att driva företag som styrkor i programmet. Insatser och åtgärder i Sverige för att främja en mer hållbar energianvändning hör till de bästa i Europa, enligt kommissionen.

Kommissionen valde att inte ge Sverige några formella rekommendationer. Man underströk vikten av att Sverige fortsätter på den inslagna vägen och vidtar ytterligare åtgärder för att öka arbetskraftsutbudet och stärka konkurrensen. Regeringen delar fullt ut denna bedömning.

Arbetslösheten är nu nere under 4 procent. Det är mer än 1 procent lägre än för ett år sedan. Trots detta återstår saker att göra för att Sverige ska vara ett land där alla som vill och kan ska ha ett jobb och där människor inte kvarstår i passivitet utan deras förmåga tas till vara.

I regeringens uppföljningsrapport för 2007 som presenterades i oktober – det är den vi debatterar här i dag – redovisas nästa steg i regeringens politik för långsiktigt hållbar tillväxt och varaktig sysselsättning i Sverige.

Utgångspunkten för regeringens politik är att stärka arbetslinjen. För att uppnå det står bättre matchning på arbetsmarknaden i fokus. Resurser satsas på dem som befinner sig långt från arbetsmarknaden. Vägar och drivkrafter till arbete stärks. Hit hör bland annat andra steget i jobbskatteavdraget och förstärkt arbetslinje i arbetslöshetsförsäkringen.

Regeringen genomför ett reformpaket för att minska ungdomsarbetslösheten, öka efterfrågan på ungas arbetskraft och stärka deras möjligheter till utbildning och arbete. I det ingår jobbgarantin för unga, sänkt arbetsgivaravgift för personer under 25 år, satsningar på gymnasieskolan, lärlings- och yrkesutbildning med mera.

Regeringen genomför också en rad åtgärder för att skapa fler vägar från sjukfrånvaro tillbaka till arbete. En rehabiliteringskedja med fasta hållpunkter för prövning av arbetsförmågan införs och förmånsreglerna förtydligas.

Möjligheter för personer med sjukersättning att pröva sin arbetsförmåga förstärks och stödet till sjukskrivna att återvända till arbetsmarknaden förbättras. En rehabiliteringsgaranti införs, och företagshälsovården förbättras och utvecklas.

Flertalet av de reformer som genomförs kommer också att öka in-
vandrarernas möjligheter på arbetsmarknaden. Det gäller främst jobbav-
draget, införandet av instegsjobb och nystartsjobb, jobb- och utveck-
lingsgarantin samt jobbgarantin för ungdomar. Satsningar görs också på
yrkesbedömning och kompletterande högskoleutbildning.

Detta har gett resultat. År 2006 gick inte ens vart fjärde nytt jobb till
personer med utländsk bakgrund. Arbetsförmedlingens prognoser visar
på att i år kommer hälften av alla nya jobb att gå till just denna grupp.
Det innebär att vi är på god väg att bryta det utanförskap som så många
har suttit fast i.

Varaktig sysselsättning och ett stigande välbefinnande skapas genom ett
bra företagarklimat och ett bra innovationsklimat i hela landet. Tillsam-
mans med satsningar på utbildning och forskning av hög kvalitet lägger
det grunden för ekonomisk tillväxt i hela Sverige i en allt hårdare global
konkurrens.

Regeringens arbete med att göra det mer lönsamt att driva företag och
enkla att anställa fortsätter. Arbetet med att uppnå målet att minska den
administrativa bördan och kostnaderna med minst 25 procent till 2010
intensifieras. Särskilda insatser görs för att öka företagandet bland kvin-
nor och personer med utländsk bakgrund.

Regeringen arbetar brett med åtgärder för att förbättra konkurrenslä-
get och öppna för fler aktörer, inte minst små företag. För att underlätta
företagens kapitalbildning har förmögenhetsskatten avskaffats. Skattesys-
temet ska i större utsträckning främja entreprenörskap bland annat ge-
nom skattereduktioner i tjänstesektorn. Redovisningen av moms under-
lättas för små företag.

Ett samlat grepp om miljöfrågan är nödvändigt. Det är en viktig del i
regeringens arbete, inte bara med Lissabonstrategin utan i det dagliga
arbetet. Jag vänder mig emot beskrivningen att regeringen inte har insett
att det pågår en klimatkommunikation. Just i dag är det väl mer påtagligt än
någonsin att det pågår en klimatkommunikation i det här landet. Regeringen är
mycket engagerad i den.

Vi prioriterar åtgärder som minskar utsläppen av koldioxid och andra
klimatpåverkande gaser. Vi har en kommission för hållbar utveckling.
Den leds av statsministern själv. Vi har en parlamentarisk klimatbered-
ning som gör en översyn av den svenska klimatpolitiken. Det ska resul-
tera i en klimatproposition under året.

Regeringen arbetar också målmedvetet med att försöka förena miljö-
och näringspolitik. Ekonomiska styrmedel och offentligt finansierad
forskning har bidragit till att Sverige på många områden är världsledande
inom miljö- och energiteknik. Det stärker svensk konkurrenskraft. Det
bidrar till nya jobb och en stark ekonomi och mångdubblar miljönyttan
av svensk miljöteknik.

Glädjande nog konstaterar kommissionen även i den senaste bedömningen att Sveriges genomförande av Lissabonstrategin gör att vi gör mycket bra ifrån oss och att politiken bör fortsätta i samma riktning.

Herr talman! Låt mig avsluta med att säga några ord om Lissabonstrategin för den kommande treårsperioden. Regeringen prioriterar det här arbetet högt. Lissabonstrategin är, som flera talare har sagt, EU:s gemensamma verktyg för att vi ska kunna rusta oss för de gemensamma utmaningarna i dag och i framtiden. Det är ett arbete som visar på det mervärde som finns i att vi tillsammans skapar bättre förutsättningar för att ta till vara globaliseringens möjligheter, men också tackla de problem vi står inför med klimat- och miljöhot och en åldrande befolkning. Det är en strategi som respekterar roll- och kompetensfördelningen mellan EU och medlemsstaterna.

Där det behövs en gemensam lagstiftning ska vi verka för ett väl fungerande regelverk som underlättar för individer och företag att verka på den inre marknaden. Där det råder nationell kompetens jobbar vi mot gemensamma mål och intentioner och lär av varandras erfarenheter, både de goda och de mindre goda. Det är hela poängen med Lissabonstrategin.

I det Lissabonpaket som kommissionen presenterade före jul inför vårtoppmötet i mars som ska anta detta föreslår kommissionen oförändrade riktlinjer för genomförande av strategin under den återstående treårsperioden. Det är bra. Det skapar förutsättningar för ett långsiktigt reformarbete i medlemsländerna och underlättar möjligheten att bättre involvera aktörer på alla nivåer.

Det är viktigt att vi inte hemfaller åt långdragna diskussioner om hur formuleringarna i riktlinjerna ska utformas utan i stället lägger all kraft på att genomföra den hemläxa vi alla har satt upp som mål att genomföra.

Anf. 14 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Jag välkomnar att regeringen, enligt Cecilia Malmström, har insett klimatfrågans vikt. Det är ett bra första steg. Man brukar säga att man först måste komma till insikt för att sedan gå till handling. Jag kan bara konstatera av handlingsprogrammet att så långt som till handling har inte regeringen kommit ännu. Det är först när orden omsätts i handling som det blir en konkret effekt på klimatfrågan.

Jag oroas lite av den inställning som Cecilia Malmström ger uttryck för, nämligen att det först måste till ekonomiska framsteg för att man sedan ska kunna vidta klimatåtgärder. Det kan lite förklara logiken i regeringens hantering. Man tycker att Sverige inte har haft tillräckligt god ekonomi för att vidta klimatåtgärder tidigare. Jag delar absolut inte den bedömningen. Det finns väldigt stora möjligheter att vidta klimatåtgärder. De behöver inte kosta pengar. De kan till och med vara lönsamma i många fall.

Vi vet att hela världen måste röra sig åt det hållet och gå mot en mer kolsnål ekonomi. De som går före och tar fram tekniken för det är de som kommer att skörda frukterna av det. De kommer att kunna exportera den tekniken till andra länder. Av den anledningen är det väldigt oroande att regeringen är så passiv i den här frågan.

Vi har sett rapport efter rapport som har slagit fast klimatfrågans allvar. Klimat- och sårbarhetsutredningen här i Sverige har konstaterat att

klimatfrågan kommer att få dramatiska konsekvenser här i Sverige. Försvarsberedningen har konstaterat att klimatfrågan är det största säkerhetspolitiska hotet mot Sverige.

Jag är allvarligt oroad inför Sveriges ordförandeskap 2009. Man har från regeringens sida sagt att klimat- och miljöfrågorna ska vara högt prioriterade, men man verkar inte inse att vägen fram till ordförandeskapet kommer att vara avgörande för hur väl man lyckas med det. Att bara prata vackert kommer inte att ge något förtroende hos de andra medlemsstaterna. Det kommer inte att göra att de är beredda att ta på sig stora åtaganden.

Jag vill fråga ministern om man kan räkna med mer skarpa åtgärder i nästa års handlingsprogram eftersom de helt saknas i det här årets.

Anf. 15 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Jag förstår att Miljöpartiet på många sätt känner sig uppgivet över att alla partier i dag pratar så mycket om miljön. Jag tycker att man i stället borde vara glad över att miljöfrågorna har en så framträdande plats i debatten, både i Sverige och internationellt, och att vi alla har så mycket underlag och kunskap om de enorma utmaningar och hot vi står inför så att ingen är handlingsförlamad.

Jag tycker att vi gör ganska mycket både inom ramen för Lissabonstrategin och inom ramen för det dagliga klimat- och miljöarbetet. Sverige är i dag på många sätt ledande när det gäller miljöexport. Vi försöker främja det på många sätt. Vi försöker hitta en kombination att använda marknadsekonomi, styrmedel och forskning för att stärka den gröna dimensionen inom tillväxten och näringslivet. Vi för också en mycket omfattande dialog med svenskt näringsliv om hur det ska kunna öka. Det finns otroligt mycket idéer och vilja att vara ledande.

Vi har en klimatmiljard som satsas just på forskning och olika typer av energieffektivitet. Vi ska alldeles snart tillsätta en delegation för hållbara städer där man ska diskutera hållbarhetsfrågorna ur ett stadsperspektiv. Vi har en klimatberedning. Det kommer en klimatproposition senare i år. Vi har vår kommission för hållbar utveckling där årets tema är just klimat. Vi diskuterar de här frågorna. Vi har en miljöbilspremie. Vi håller på att ta fram en handlingsplan för hur man ska kunna stärka miljödimensionen i den offentliga upphandlingen till exempel. Vi gör redan väldigt mycket.

Som Per Bolund var inne på kommer miljö-, klimat- och energifrågorna att spela en mycket stor roll under det svenska ordförandeskapet. Jag delar helt bedömningen att vi inte kan börja med dem då. De ska präglade det arbete vi gör hela tiden. Det gör de också. De har redan en mycket stor plats i Sveriges EU-arbete. De kommer att ha en mycket stor plats i det 18-månadersprogram där vi tillsammans med Tjeckien och Frankrike ska jobba för de här frågorna så att vi förhoppningsvis kan komma till viktiga beslut inte minst när det gäller post Kyoto i december 2009.

Anf. 16 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Problemet är att halva mandatperioden snart har gått och det har kommit fram alldeles för lite åtgärder på klimatområdet. Det är helt uppenbart för alla externa bedömare att det är så. Man är inte i när-

heten av tillräckligt stringenta åtgärder för att vi ska vara en positivt bidragande kraft inom EU eller internationellt.

Regeringen har ju lagt stor tonvikt vid att det är internationellt man ska arbeta med klimatfrågan. Uppenbarligen innebär det för regeringens del att man abdikerar från åtgärder inom Sverige. Än så länge har vi inte fått tillnärmelsevis det som skulle behövas.

Man blir ännu mer oroad när man ser att det inte bara är så att regeringen inte vidtar åtgärder, utan man motverkar åtgärder aktivt. När regeringen har varit i Bryssel och förhandlat fram energipaket och klimatpaket har man väldigt stora ord och säger att det är ett stort steg för klimatet. När det ska genomföras i praktiken, när åtgärderna ska sorteras ned på nationsnivå, säger inte regeringen tack, vi vill gärna göra det här. Man åker till Bryssel och försöker förhandla ned sina åtaganden. Man åker dit och försöker att få Sveriges åtaganden på klimatområdet att bli mindre. Vi ska inte göra så mycket. Vi kräver att andra ska göra mer.

På vilket sätt är det att vara en ledare inför Sveriges ordförandeskap 2009? Det innebär ju att de andra länderna kommer att se på Sverige som ett land som går bakåt i klimatfrågan snarare än framåt. Jag hävdar bestämt att det kommer att göra att vi inte har något initiativ i Sveriges ordförandeskap. Det oroar mig väldigt mycket.

Jag vill specifikt fråga ministern. Hur ser ministern på att Sverige ligger i topp på många av de ekonomiska indikatorer som finns inom handlingsprogrammet och Lissabonstrategin? Det är positivt att de gör det.

Om man däremot tittar på de miljömässiga indikatorerna ligger Sverige inte i topp i fråga om någon av dem. Indikerar inte det på något sätt att Sverige har gjort för lite än så länge på klimatområdet? Indikerar inte det att regeringen måste skärpa sitt arbete, så att vi kommer i topp även på dessa områden? Det är först när vi ligger i topp som vi kan leda andra nationer under ordförandeskapet 2009.

Anf. 17 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Sverige är ledande på många sätt redan i dag inom Europa och i världen, men vi kan bli mycket bättre. Det finns naturligtvis mycket att göra. Ambitionen är att vi ska ligga i topp på alla områden. Det tror jag är en ambition som riksdagen kan dela.

Jag har också försökt att ge exempel på saker som vi kan göra. Vi kan göra en del lokalt, och vi kan göra en del regionalt och nationellt. Men de stora miljöproblemen är internationella och globala. Och där är EU ett fantastiskt forum för samarbete, ett forum som Miljöpartiet vill lämna. Men där har vi möjligheter att fatta bindande beslut för 27 länder.

Detta arbete kommer precis i dag, om några timmar, att leda till att kommissionen presenterar sitt bördefördelningsförslag som kommer att leda till en omfattande diskussion. Det är klart att Sverige, precis som alla länder, har försökt lägga fram vilka förutsättningar som vi har och vad vi tror är våra styrkor och svagheter för att genomföra detta. Men vi var pådrivande för att det skulle bli bindande, och sedan ville vi gärna se ännu högre målsättningar. Det har jag och många andra ministrar redovisat i riksdagen flera gånger.

Detta kommer att leda till diskussioner under en lång tid med riksdagen och internt om hur vi på nationell nivå ska implementera de gemensamma åtaganden som vi har gjort. Detta är naturligtvis oerhört viktigt,

Prot. 2007/08:56
23 januari

Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning – uppföljningsrapport 2007

och vi ska göra detta på bästa sätt. Men det vore väldigt konstigt om vi inte framförde våra synpunkter inför dessa kvoter.

Sedan gör vi, som jag sade, en hel del nationellt, och det finns också mycket förberett. Utmaningarna är så stora. Vi måste ha kunskap, och vi måste ha en gemensam strategi. Det är det som man ska försöka lägga fram, dels i den hållbarhetskommision som diskuteras, dels i den klimatproposition som kommer senare i år. Det pågår nu ett arbete med kunskapinsamlande och en brett förankrad diskussion för att man ska kunna slå fast en strategi. Det tror jag är mycket bättre än att dutta runt med lite olika åtgärder. Det kan man också göra. Men man behöver en sammanhållande strategi som kommer i klimatpropositionen.

Vi gör alltså väldigt mycket, och jag kan försäkra Per Bolund att Sverige bland EU-länderna i mycket ses som en förebild. Men vi ska inte nöja oss med det, utan vi har mycket kvar att göra. Målsättningen är naturligtvis att vi ska hamna i topp.

Anf. 18 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Herr talman! Det är glädjande att höra minister Cecilia Malmström säga att regeringen prioriterar arbetet med Lissabonstrategin, sysselsättning och tillväxt högt. Jag hoppas att majoriteten i riksdagens näringsutskott delar den uppfattningen, alltså vikten av att sätta fanan högt i detta arbete. Med tanke på hur många debattörer som medverkar i denna viktiga fråga kan man känna en viss oro inför detta. Men det är bra att regeringen tycker att detta är en viktig fråga.

Jag kan ändå inte låta bli att ställa två frågor till ministern. Det ska bli enklare att driva företag, och konkurrensen ska stärkas. Ministern var också inne på vikten av att satsa på miljö och klimat. Hur kan det då komma sig att man inför högre arbetsgivaravgifter för de företag som producerar miljöprodukter som gör att vi kan förbättra miljön på flera olika sätt, inte minst inom vatten och luft? Stärker det deras konkurrenskraft i en värld där globaliseringen ökar?

När det gäller tjänsteföretagen uppgav Marie Weibull Kornias här tidigare att det just nu bara är ett förslag som föreligger när det gäller sänkta arbetsgivaravgifter för vissa tjänsteföretag. Detta skapar en osäkerhet bland de företag som finns inom dessa olika branscher. På vilket sätt ökar det långsiktigt konkurrenskraften och tillväxten om man som företagare har denna otrygghet?

Anf. 19 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Jag är glad över Carina Adolfsson Elgestams engagemang i Lissabonprocessen eftersom detta är viktigt. Som tidigare debattör sade kanske Lissabonstrategin inte är någon kioskvältare, men den innehåller moment som är viktiga för svensk ekonomi och välfärd men också för Europa.

Att stärka vår konkurrenskraft är naturligtvis en viktig fråga. I fråga om detta sade kommissionen att vi behöver göra lite mer. Vi satsar på stora investeringar i till exempel forskning. Vi försöker stötta företag, och vi för en regelbunden dialog med svenskt näringsliv om hur vi kan öka detta och för att finna en långsiktig strategi för hur vi ska kunna öka exportandelen. Exportrådet och flera andra aktörer tittar just nu på hur vi ska kunna arbeta nationellt för att främja svensk export, inte minst på

miljöområdet, men också hur vi ska arbeta internationellt för att ta bort fler hinder. Där är Sverige pådrivande. Vi öppnar också för konkurrens inom vård och omsorg.

Det förs en stor diskussion på miljöområdet med svenskt näringsliv om klimatfrågan. Vi har kommit långt, men vi kan göra mycket mer, i fråga om hur vi ska kunna stärka denna andel, dels för att uppfylla våra internationella åtaganden, som diskuterades i tidigare inlägg, dels för att kunna stärka vår exportandel på detta område.

Tjänstesektorn är det område som växer och expanderar mest i ekonomin både i Europa och i Sverige. Därför har vi satsat extra mycket på att underlätta anställning och underlätta tillväxt i företagen på detta område. Då blir det denna typ av svåra gränsdragningar. Den förra socialdemokratiska regeringen hade differentierade momssatser i fråga om *take away*-mat och restaurangmat. Det blir en del svåra gränsdragningar som ska göras. Men det är ett sätt att försöka stimulera tjänstesektorn ytterligare. I kombination med tjänstedirektivet som snart träder i kraft och där man undanröjer en hel del hinder tror vi att detta kommer att spela en väldigt stor roll för svensk ekonomi.

Anf. 20 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Herr talman! I en tid då vi ska satsa på miljö och klimat väljer regeringen att höja arbetsgivaravgiften för miljöteknikföretag och väljer att satsa på att sänka arbetsgivaravgiften för vissa tjänsteföretag som växer starkt, vilket ministern redogör för här. Man kan fundera på detta med ökad konkurrenskraft utifrån de satsningar som man gör och samtidigt fundera på konkurrensneutralitet och hur detta slår och hur det blir sjysta spelregler och minskat regelkrångel för företagen. Blir det minskat regelkrångel för företagen om ett besök hos sjukgymnasten för att öka välbefinnandet ger en låg arbetsgivaravgift, medan ett besök hos samma sjukgymnast av medicinska skäl ger en höjd arbetsgivaravgift? Blir det då minskat regelkrångel för tjänsteföretaget? Det är lite svårt att se helheten i detta perspektiv.

Man kan ta våra olika restauranger som exempel. Det finns ju olika storlekar på restauranger. Den svenska hamburgerkedjan Max äger själv sina restauranger. Varför ska de behöva betala högre arbetsgivaravgifter, medan McDonalds och Burger King, som bara delvis äger sina restauranger och är franchisingföretag, ska få sänkta arbetsgivaravgifter och konkurrera på samma marknad? Är det sjysta och konkurrensneutrala villkor? Ökar det tillväxten och konkurrenskraften?

Om man nu har 249 anställda och har behov av att anställa den 250:e, hur blir det då? Vad kostar det företaget att anställa denna 250:e person?

Anf. 21 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Tjänstesektorn är viktig. Det är en viktig prioritering för Sveriges regering och för hela Europa att vidareutveckla tjänstesektorn och att undanröja hinder och se till att det blir lättare att anställa. Det är också den dominerande delen av svensk ekonomi, och den växer. Vi ser också resultat, och det skapas jobb och tillväxt där, och det är väldigt bra. Det ska vi fortsätta med.

Det är likaså en väldigt viktig ambition för oss och för alla EU-länder att förenkla för företagande. Det är ett arbete som pågår. Det är ett svårt

arbete, men det är ett arbete som pågår. Det är naturligtvis viktigt. Vi har genomfört en mängd sådana åtgärder för företagande.

Det är hela tiden fråga om svåra avgränsningar när det gäller att stimulera tjänstesektorn. Det finns dels svenska regelverk, dels europeiska regelverk. Det krävs avgränsningar. Beträffande momssatser, något som också den förra regeringen arbetade med, får man hela tiden göra gränsdragningar.

När man tar sådana exempel som de som Carina Adolfsson Elgestam tar upp kan det låta absurd, men det finns en logik bakom det hela. Jag både tror och är övertygad om – dessutom visar statistiken hittills på detta – att det faktiskt ger resultat. Det kommer vi att se.

Sedan får man naturligtvis hela tiden hålla ögonen på detta om det slår fel på något sätt eller om det behövs modifieringar eller andra justeringar. Vi följer detta mycket noga. Hittills verkar det fungera bra. Vi kommer att fortsätta i den här riktningen.

Anf. 22 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Jag måste tillstå att Cecilia Malmström visar ett stort engagemang i EU-frågor, inte minst gäller det handlingsprogrammet. Är det någonstans vi och regeringen lyckats väldigt väl är det i den dialog som lett fram till regeringens skrivelse. Men jag instämmer inte i innehållet i den och håller inte heller med om effekterna. Ett engagemang har dock funnits. Kanske är vi även där bäst i klassen.

Jag skulle vilja göra några kommentarer till Cecilia Malmströms anförande. Du pratar väldigt mycket om utanförskap och om hur regeringen jobbar för att minska det. Jag har svårt att förstå logiken i detta när ni samtidigt sänker ersättningar och försämrar försäkringssystemet. På vilket sätt minskar man då utanförskapet, och var finns den sociala aspekten i det som är ett av de ben som Lissabonstrategin faktiskt står på?

Sett till effekterna av politiken kan vi konstatera att det i dag finns fler långtidsarbetslösa ungdomar än det fanns 2006. Är också det en effekt när det gäller att bekämpa utanförskapet?

I tisdags hade Europaparlamentet sin första session. På det mötet fattades en rad beslut. Ett av dem rör det goda arbetet, arbetsmiljön på arbetsplatserna. I det beslutet säger man att det behövs en upprustning av arbetsmiljön på arbetsplatserna i Europa. Antalet arbetsmiljöinspektörer behöver öka. Man talar om ungefär en arbetsmiljöinspektör per 10 000 arbetstagare som en riktlinje. Här kan vi se att Sveriges politik går precis tvärtemot det med 0,7 arbetsmiljöinspektörer per 10 000 arbetstagare och neddragningar på Arbetsmiljöverket.

Anf. 23 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Jag delar, som sagt, Kent Perssons engagemang i de här frågorna och tycker att det är roligt att utskottet tar upp detta. Jag hade gärna sett att fler engagerade sig. Även om vi har lite olika infallsvinklar är det mycket viktiga frågor som vi diskuterar. Jag är tacksam för att jag har fått komma hit i dag.

Utanförskapet är det största problemet som vi stått inför. Alltför många människor har inte haft ett jobb att gå till. Alltför många människor har inte känt sig behövda. Alltför många människor har inte känt att de har en plats, en uppgift att fylla.

Att långsamt bryta detta utanförskap är regeringens övergripande mål. Vi går åt rätt håll, men fortfarande finns det en hel del att göra. Tack och lov återstår två och ett halvt år av mandatperioden!

Faktum är att fler människor än någonsin nu har ett jobb att gå till. Sverige håller på att bli ett mycket rättvisare samhälle just därför att allt fler människor kan gå till jobbet och ha en möjlighet att göra rätt för sig. Ett utanförskap får så många negativa konsekvenser i övrigt i samhället.

Det här är vår viktigaste uppgift. Det är därför vi har blivit valda av svenska folket. Därför måste man göra det lönsamt att arbeta. Det ska alltid vara lönsamt att arbeta. Det ska finnas försäkringar, det ska finnas trygghet och det ska finnas ett välfärdssystem för oss alla. Men det ska alltid vara mest lönsamt att arbeta och att gå tillbaka till arbete.

Det är det som vi uppfattar att vi fått väljarnas mandat att åstadkomma. Det är också detta som vi kommer att fortsätta att arbeta för just för att bryta utanförskapet och ge fler människor chansen att komma tillbaka till arbetslivet eller att komma in i det om de aldrig varit där.

Statistiken visar att vi är på god väg; siffrorna är väldigt positiva. Det tycker jag att Kent Persson borde glädjas åt.

Anf. 24 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Givetvis ska det vara lönsamt att arbeta, och givetvis ska vi ha ett samhälle där vi även kan göra satsningar som gör att fler kommer i arbete.

Vi har en politik för den offentliga sektorn som skulle behöva utvecklas betydligt mer. Men om det görs genom försämringar för arbetstagare och sjuka får vi i stället en social otrygghet. En viktig hörnpunkt i Lissabonstrategin är ju detta med social sammanhållning och social trygghet för människor – både för dem som finns utanför arbetsmarknaden och för dem som finns på arbetsmarknaden.

Vidare konstaterar jag att ni inte med ett enda ord nämner de neddragningar som har skett på Arbetsmiljöverket i Sverige. Där går EU-parlamentet i rakt motsatt riktning. De ser att det behövs en förstärkning för att det ska gå att leva upp till det goda arbetet som omfattar *samtliga*.

Det är just det som är så allvarligt. Arbetsplatsolyckorna drabbar framför allt dem som har otrygga anställningar. Det gäller då deltidsarbetslösa med lågproduktiva arbeten. Det är där vi har de stora arbetsplatsolyckorna runt om i Europa. Men regeringen väljer att dra ned på sådana satsningar. Det är väldigt allvarligt. Det skapar inte det goda arbetet, och det skapar inte den sociala sammanhållning som behövs för att kunna utveckla Europa så som man säger i Lissabonstrategin.

Anf. 25 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Det bästa man kan göra för att skapa det goda samhället måste vara att se till att alla människor som kan och vill har en möjlighet att arbeta, att göra rätt för sig. Att kunna få en plats, att få arbetskamrater och att få ett sammanhang är bra för integrationen. Det är också bra för den enskilde och för samhällsekonomin. Vi har då fler människor som betalar skatt. Därigenom har vi en större kaka att fördela. I dag pekar alla de siffrorna åt rätt håll.

Vi har en hel del kvar att göra – så är det absolut – men det är väldigt tydligt att det går mot ett minskat utanförskap. Därigenom har vi bättre

förutsättningar att lyckas med integrationsfrågor och annat. Detta om något är väl det goda samhället. Att siffrorna ser så bra ut tycker jag att vi tillsammans kan glädjas åt.

Jag har inte läst den rapport från Europaparlamentet som Kent Persson hänvisar till så jag får väl göra det. Sedan får vi återkomma till den diskussionen vid ett annat tillfälle. Det ryms ju inte direkt inom Lissabonstrategins ramar, även om det naturligtvis finns en nära koppling.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 11 §.)

5 § Ändrade regler om gallring av åtalsunderlåtelse för unga lagöverträdare

Föredros

justitiekammarens betänkande 2007/08:JuU4

Ändrade regler om gallring av åtalsunderlåtelse för unga lagöverträdare (prop. 2007/08:31).

Anf. 26 KERSTIN HAGLÖ (s):

Herr talman! I dag ska vi debattera ett betänkande med utgångspunkt i den proposition där det föreslås att en uppgift om åtalsunderlåtelse för personer som är under 18 år vid tidpunkten för brottet ska gallras ur belastningsregistret tre år efter beslutet i stället för som i dag tio år efter beslutet.

Ändrade regler om gallring när det gäller åtalsunderlåtelse för unga lagöverträdare är ett bra förslag från regeringen. Det bygger i allt väsentligt på förslaget i utredningen *Ingripanden mot unga lagöverträdare* som lades fram 2004 och där det första steget var det som beslutades redan våren 2006 om ungdomstjänst som en ny påföljd för ungdomar under 18 år, en särskilt kvalificerad kontaktperson för att motverka risken för narkotikamissbruk eller kriminalitet samt medling som nu från och med den 1 januari ska finnas tillgänglig i hela landet för dem som begår brott och som är under 21 år.

Men vi vill gå ett steg längre när det gäller gallringen i brottsregistret. Vår utgångspunkt är justitiekanslerns synpunkter om att det innebär alltför stora tröskeeffekter då brott som leder till åtalsunderlåtelse och som begåtts efter 18 års ålder fortfarande ska finnas i belastningsregistret i tio år.

Därför tycker vi att regeringen snarast bör återkomma med ett lagförslag som innebär att uppgifter om åtalsunderlåtelse för en person som begått brott efter 18 års ålder men före 21 års ålder bör gallras efter fem år.

Det vore också lämpligt att regeringen i detta sammanhang lät utreda möjligheter för tidigare gallring av också andra brott som finns i belastningsregistret för unga lagöverträdare. Exempelvis är det i dag så att uppgifter om ungdomstjänst gallras tio år efter domen eller beslutet, medan uppgifter om böter gallras efter fem år. Det är två vanliga straff för ungdomar som begår brott men olika tid i belastningsregistret. Det

kan inte vara meningen att det ska skilja mellan personer när förutsättningarna i övrigt är så lika.

Vi vet att anteckningar i belastningsregistret får långtgående konsekvenser för unga som vid något tillfälle gjort sig skyldiga till brott, till exempel snatteri, som lett till åtalsunderlåtelse. Det innebär svårigheter att få jobb som man söker då vi vet att allt fler arbetsgivare begär att du ska lämna utdrag ur belastningsregistret. Det blir svårigheter att få kort beviljat med mera.

Därför står vi socialdemokrater bakom reservationerna 1 och 2.

Herr talman! Det känns viktigt att också ta upp frågan om vad en åtalsunderlåtelse innebär för den unge som begår ett brott. Det får inte uppfattas som att inget görs från samhällets sida. Det finns klara och tydliga regler och lagar.

Hanterandet av unga lagöverträdare sker utifrån lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare. Dessutom har riksåklagaren tagit fram riktlinjer för handläggning av ungdomsärenden – bra sådana. Den grundläggande bestämmelsen i denna lag vad gäller åtalsunderlåtelse är att detta kan ske i stort sett i två huvudfall, nämligen när den unge blir föremål för vård eller annan stödåtgärd eller när gärningen skett av okynne eller förhastat.

Vid bedömningen ska man också ta upp den unges vilja att ersätta målsäganden eller på annat sätt gottgöra denna. Som exempel kan nämnas att den unge ska visa vilja att delta i medlingen och visa att detta är uppriktigt och allvarligt menat från den unges sida.

Medling är ett viktigt instrument som nu har getts en starkare ställning i rättssystemet. Medlingen har också enligt Brottsförebyggande rådets rapport visat sig vara en mycket bra och framkomlig väg. Den unge får konfronteras med målsäganden, till exempel butikschefen vid snatteri. På så sätt får den unge möta och höra om konsekvenserna av sitt handlande. Tillsammans kan de sedan eventuellt besluta om ett kontrakt som kan innebära att den unge under viss tid till exempel ska hjälpa till med någon syssla i butiken.

Samhällets reaktion på unga som begår brott blir tydlig, får konsekvenser och kan dessutom leda till något bra inför framtiden.

Herr talman! Vad gäller beslut om åtalsunderlåtelse enligt lagen om unga lagöverträdare ska den unge underrättas vid ett personligt sammanträffande, om ett sådant kan genomföras. I de fall den unge uteblir från ett personligt sammanträffande med åklagaren ska det klargöras för den unge att det finns möjligheter för åklagaren att återkalla sitt beslut om åtalsunderlåtelse och i stället väcka åtal.

Sammanträffandet mellan den unge och åklagaren ska ske inom två veckor efter det att beslut fattats. Vårdnadshavare ska kallas till sammanträffandet, och företrädare för socialtjänsten bör ges tillfälle att närvara.

Vid det personliga sammanträffandet mellan den unge och åklagaren ges beslutet muntligt, men det ska också ges i skriftlig form. I samtalet ska det klart och tydligt framgå att det är allvarligt menat från samhällets sida och vilka konsekvenserna blir om den unge återfaller i brott eller på annat sätt missköter sig. Det är också viktigt att för den unge tala om betydelsen av att denna ska fortsätta följa sina studier och genomgå en överenskommen behandling, om sådan finns. Det viktigaste av allt är att

åklagaren förvissas sig om att den unge förstått innebörden och konsekvenserna av meddelad åtalsunderlåtelse.

Herr talman! Avslutningsvis: Snabba och tydliga reaktioner och att sätta gränser när barn och ungdomar hamnar på glid och ger sig in på destruktiva vägar är det största vuxenansvar vi har, sätta gränser som kan ge trygghet och som kan göra att det som gått snett kan repareras. Därför är det bra att tidigt involvera vårdnadshavare och socialtjänst vid åtalsunderlåtelse. Men det är också viktigt att vi ger möjligheter till en framtidstro för den unge så att det brott som ledde till åtalsunderlåtelse inte stoppar möjligheten att gå vidare i livet med drömmar om körkort och jobb.

Därför är det ett bra förslag som vi nu debatterar, att uppgifter om åtalsunderlåtelse gallras ur belastningsregistret efter tre år när det gäller unga under 18 år. Men beträffande den 19-åring som får ett beslut om åtalsunderlåtelse ska detta finnas i registret i tio år. Då kan framtidsvägen bli svår och kanske oframkomlig under alltför många år. Det hade varit bra om regeringen tagit till sig Justitiekanslerns synpunkter när man ändå skulle förändra i lagtexten.

Vi som står bakom reservationerna kommer inte att vinna voteringen men hoppas att regeringen tänker till och återkommer till riksdagen. Ett förslag som möjliggör för våra unga lagöverträdare i åldern efter 18 år och upp till 21 år att lämna ett brott som inte ledde till åtal bakom sig tidigare än tio år vore önskvärt.

Anf. 27 LENA OLSSON (v):

Herr talman! Jag ska passa på att önska kammarens personal en god fortsättning på det nya året.

Unga som begår brott måste få en andra chans i livet. Brottlighet i unga år ska inte ligga en till last alltför länge och hindra den unges utveckling och möjligheter att leva ett hederligt liv. Det är detta som har sagts vara grundtanken bakom den proposition som vi diskuterar i dag. Ändå berör regeringens förslag bara kortare tid när det gäller gallring av uppgifter om åtalsunderlåtelse. Jag vill säga att jag instämmer i allt Kerstin Haglö från Socialdemokraterna sagt i sitt anförande, och därför ska jag försöka fatta mig lite kort.

Man skulle kunna gallra tidigare ur brottsregistret exempelvis uppgifter om fällande domar. Det är här man behöver göra en insats för att ge brottsbelastade ungdomar en andra chans. Att rensa uppgifter om när man har låtit bli att åtala de unga är i och för sig lovvärt och bra från regeringens sida, och vi tillstyrker det, men det träffar inte helt rätt och hänger heller inte helt ihop med regeringens argumentation.

Vänsterpartiet anser att alla uppgifter som finns i brottsregistret och som rör gärningar som man kan ha begått som barn, alltså före 18 års ålder, bör kunna gallras tidigare än efter tio år, som är normalt.

I remissvaren på förslaget har man bland annat reagerat på att det blir för stor tröskeeffekt – och det har JK sagt – mellan personer som är under och dem som är lite över 18 år. Vi har därför föreslagit ett mellansteg att uppgifter gällande brott som en person har begått före 21 års ålder ska gallras efter fem år.

Vi har två reservationer som jag yrkar bifall till, reservationerna 1 och 2, men jag gör som Kerstin gjorde i sitt anförande och ber er som representerar regeringspartierna att tänka några steg till. Ni har tagit ett bra steg, men det finns ytterligare att göra för en ung människa som har begått ett brott. Vi vet alla i denna kammare hur det är, för nog har vi gjort sattyg när vi var små. Men man blir äldre och förståndigare. Saker ska inte hänga med en i tio år så att man hindras jobb, körkort och så vidare om man vill bättra sig. Det kan motverka viljan till att komma ur kriminaliteten om man får bestraffningar långt efteråt.

Anf. 28 MEHMET KAPLAN (mp):

Herr talman! När det gäller dagens ämne tror jag att vi ser två olika inriktningar på hur man kan hantera unga människor som har begått brott. Vi ser två tydliga linjer.

Den ena linjen är regeringens och utskottsmajoritetens. De försöker men har inte riktigt nått ända fram när det gäller att försöka se hur man kan hantera människor som i unga år har begått brott.

Den andra linjen är oppositionens linje. Jag håller i allt väsentligt med de två tidigare talarna från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet om att unga lagöverträdare ska få en möjlighet att återanpassa sig till det samhällsliv som förhoppningsvis under många årtionden ligger framför dem.

Herr talman! Jag vill härmed yrka bifall till de två reservationer som finns i betänkandet.

Jag vill också passa på att ta upp en viktig fråga om unga lagöverträdare. När det gäller hur människor börjar sin karriär inom brott är det säkert många av oss som har sett dokumentären i SVT:s Uppdrag granskning. Den visade hur unga människor redan från att de är i yngre tonåren och uppåt börjar hamna i en nedåtgående spiral. Själva ångrar de sig faktiskt sedan, som vi fick se i Uppdrag granskning, och uttrycker framför allt oro över att ingen reagerade. När man säger "ingen" är det nog inte polisen eller de rättsvårdande myndigheterna som menas utan snarare de sociala myndigheterna, lärare men också föräldrar.

När vi tittar på den utveckling som har varit inom detta område ser vi att det tjänar ingenting till att stigmatisera människor och att den stämpel som man får redan i unga år, mycket unga år, följer med i upp till tio år. Det är därför Miljöpartiets inställning att innehållet i de två reservationer som finns är det rätta och att man måste pröva det.

Regeringen och utskottsmajoriteten vill något, men jag tycker inte att man når ända fram. Det ska bli intressant att, utöver den text som finns i materialet, lyssna på varför man inte tar steget fullt ut och ger unga lagöverträdare som har bestämt sig för att inte begå fler brott en andra chans.

Anf. 29 CAMILLA LINDBERG (fp):

Herr talman! I propositionen föreslås, som har framkommit, ändringar i reglerna om gallring av åtalsunderlåtelse i lagen om belastningsregister – ganska krångligt. Jag kanske ska underlätta debatten något genom att använda ordet straffvarning i stället för åtalsunderlåtelse, om det nu mot förmodan är någon utifrån som lyssnar på denna debatt.

Vad straffvarning handlar om är att åklagaren väljer att låta bli att åtala därför att han tycker att själva brottsutredningen och risken för

straff har blivit en tillräckligt allvarlig varning för den unge som begått brott.

Kort sagt vill regeringen med denna proposition att uppgifter om straffvarning för personer som är under 18 år vid tidpunkten för brottet gallras ut ur belastningsregistret redan efter tre år och inte som i dag efter tio år. Det finns enligt min mening flera goda anledningar att bifalla regeringens önskan i denna fråga.

Redan i dag särbehandlas unga lagöverträdare, till exempel genom särskilda ungdomspåföljder. Genom reglerna kring straffvarning för unga finns det stora möjligheter till straffvarning för ungdomar som inte tidigare har begått brott. Skälet till detta är att man måste ha i åtanke den unges brist på mognad, begränsade erfarenheter och särskilda situation.

Att som i dag låta denna straffvarning ligga kvar så länge som tio år kan nog i många fall upplevas som ganska hårt. Det kan försvåra möjligheterna att beviljas körkort, som nämnts, möjligheten till utlandsstudier samt att få vissa anställningar. Man bör kort sagt ha i åtanke att det kan skapa en hel del problem för en ungdom som gjort ett enstaka misstag.

Vi bör kanske också lägga till den rent mänskliga och humana aspekten, att ge framför allt våra unga en andra chans och inte döma dem för hårt. Och, som Lena sade, det är ju flera som har begått misstag i sin ungdom.

Men det är viktigt att vi inte blundar för risken för fortsatt brottslighet. Gallringen sker inte villkorslöst utan bygger på att den unga människan menar allvar med att brottsliga handlingar hör till det förflutna. Om den unga människan lagförs för ett nytt brott inom tre år ska straffvarningen stå kvar i registret. Men den som har kommit på rätt köl och levit laglydigt ska inte behöva belastas av sin enstaka förseelse längre tid än tre år.

Under 2006 var det drygt 4 000 ungdomar under 18 år som meddelades straffvarning. De vanligaste brotten var snatteri och stöld men även skadegörelse och olovligt brukande.

Det är viktigt att poängtera att detta inte på något sätt innebär en låtgå-mentalitet när det gäller unga som begår en brottslig handling. Är det något som vi från vuxenvärlden bör vara tydliga med är det just att sätta normer och gränser för våra ungdomar. Därför känns det extra bra att regeringen samtidigt har tillsatt en utredning om att allt fler brott av unga ska utredas och att lagen om medling precis har trätt i kraft. Men det är skillnad på att sätta gränser och ta ungdomars brott på allvar och att sätta krokben för dem som begår ett andra fel.

Jag har själv jobbat som gymnasielärare och har en hel del erfarenheter av ungdomar som har gjort vissa lagöverträdelser. Man ska aldrig förringa ett brott, men för den stora delen ungdomar som begår en lagöverträdelse är det faktiskt en engångsföreteelse. Nyfikenheten, viljan att revoltera, gruppsyck och en längtan efter spänning får ibland ungdomar att gå över det tillåtna. Det är inte försvarbart, men det är i vissa fall förklarligt.

Den stora massan fortsätter inte sin kriminella bana, tack och lov. En straffvarning är i många fall den varning som många behöver. Men vi är nog alla rörande överens om att ungdomsbrottsligheten måste tas på fullaste allvar. Det är också därför som regeringen nu har tillsatt en utredning om att fler brott av unga ska utredas, för visst finns det en grupp

unga som kommer att fortsätta sin kriminella bana, och det är vårt, samhällets, uppgift att så tidigt som möjligt reagera på och agera utifrån deras handlande.

Jag tror däremot inte att det är motiverat att gallra samtliga uppgifter som berör unga lagöverträdare i belastningsregistret, det vill säga påföljder såsom slutna ungdomsvård eller ungdomstjänst. Där finns gallringstiden tio år kvar.

Jag anser att regeringens förslag om tidigare gallring av straffvarning för unga lagöverträdare är bra och proportionerlig. De negativa konsekvenserna av dagens gallringstid står inte i proportion till de skäl som finns för att bevara uppgifterna en så lång tid. Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag till beslut i dess helhet.

Anf. 30 HELENA BOUVENG (m):

Herr talman! År 2002 sattes Ungdomsbrottsutredningen i sjön, 2004 var den klar – en utredning som renderar nästan 800 sidor och spänner över många problemställningar beträffande unga människor som begår brott. Det är en läsning att rekommendera.

Redan då föreslogs det i denna utredning att gallring ska ske efter tre år när åklagare har beslutat om åtalsunderlåtelse eller straffvarning, som Camilla diskuterade runt, som man hellre kallar denna påföljd. Det är en tanke som jag kan sympatisera med, inte minst ur ett brottsofferperspektiv. Men först 2008, med en alliansregering, läggs ett sådant förslag fram. Handlingskraft kan då sannerligen inte den förra regeringen anklagas för.

Vad jag ändå kan förstå är att vi i dag är överens om att förslaget är riktigt, att unga människor som under olyckliga omständigheter begår ett enstaka brott av karaktär snatteri och stöld inte ska få hela sin ungdomstid på väg in i vuxenvärlden förstörd. Att detta är möjligt för våra unga beror på just det faktum att under denna tid har man inte samma mognad och erfarenhet som kan förväntas av någon med flera år på nacken. Dessutom är det trots allt en liten del av dessa ungdomar som de facto återfaller i brott.

När jag i dag ser att Socialdemokraterna har anslutit sig till Vänsterpartiets reservationer kan jag inte annat än höja lite grann på ögonbrynen.

Under sin regeringstid hade man all tid i världen att lägga fram ett förslag om gallring men också, som uppdragsgivare till den tillsatta utredningen, att ge direktiv om vad som skulle utredas. Jag kan inte se att man i dag ger uttryck för någon av dessa tankegångar i denna utredning.

Herr talman! Vad gäller förslaget om unga lagöverträdare mellan 18 och 21 år tycker jag nog att i dagsläget är bedömningen rätt. När man fyller 18 år är man enligt lagen både myndig och vuxen, vilket innebär att det är rimligt att ställa högre krav för denna åldersgrupp. Tröskeleffekten, som Lena Olsson resonerade runt, kommer trots allt var du än lägger den. Det kommer vi aldrig ifrån.

Däremot finner jag tanken att påföljden ungdomstjänst skulle kunna gallras redan efter fem år värd att diskutera. Med en sådan tanke skulle också ungdomstjänst och böter, som ofta är alternativen, kunna likställas. Som mamma kan jag sympatisera med ungdomstjänst. Inte minst efter att ha hört vad Daniel, 17 år, som blev dömd för misshandel och fick ungdomstjänst, som han gjorde på Myrorna, säger: ”Det var ett bra straff att

*Ändrade regler om
gallring av åtals-
underlåtelse för
unga lagöverträdare*

få slita lite. Samtalen var bra, och jag lärde mig faktiskt lite om mig själv.”

Som mamma kanske jag gör mitt barn en björntjänst genom att råda bötesstraff i stället för ungdomstjänst. I mina ögon finns det fler ungdomar än Daniel som skulle må bra av en tid på Myrorna. Men står jag som mamma i valet beträffande gallringstiden, som faktiskt skiljer dessa olika påföljder åt, kanske valet blir ett annat.

Herr talman! Problematiken här är att ungdomstjänsten kan dömas ut för bagatellartade brott men också för relativt grova brott, allvarliga brott mot en person, som överåklagare Catharina Bergqvist Levin mycket riktigt påpekar. Då är frågan inte riktigt lika enkel.

Frågan har blivit alltmer aktuell av det faktum att allt fler arbetsgivare kräver utdrag från belastningsregistret. Sedan 2000 är arbetsgivare inom förskola, skola med flera dessutom skyldiga att begära utdrag från den arbetsökandes belastningsregister. Det är helt i sin ordning. Men frågan jag ställer mig är om detta dessutom ska vara alla arbetsgivares rättighet. Min uppfattning är att detta inte kan gälla alla arbetsplatser, och jag tillhör den skaran som anser att när man sonat sitt brott måste man få en chans att komma tillbaka.

Den utredning som nu görs välkomnar jag. Det är en utredning som ska ge förslag på när en arbetsgivare ska ha möjlighet att få ett utdrag ur belastningsregistret men också när man inte ska ha den möjligheten. Med detta sätt att se på saken får också gallringstiden mindre betydelse när en ung person har valt ett arbetsliv framför ett liv i brottslighet.

Det viktigaste måste trots allt vara att vi som lagstiftare gör allt i vår makt för att förhindra att våra unga människor fortsätter på den brottsliga banan, att unga människor inte utsätts för brott och att möjligheten finns att efter sonat brott få gå vidare.

Det liggande förslaget som vi i dag har framför oss visar att vi har en alliansregering som har antagit denna utmaning. Med dessa ord yrkar jag bifall till propositionen och avslag på motionerna.

I detta anförande instämde Hillevi Engström och Anders Hansson (båda m).

Anf. 31 KERSTIN HAGLÖ (s) replik:

Herr talman! Jag lyssnade mycket på vad du sade, Helena Bouveng, och jag hörde dig säga att vi hade haft all tid i världen när vi regerade och att vi inte ägnade så mycket tid åt detta. Då vill jag tala om för Helena Bouveng att under den tiden ägnade vi oss oerhört mycket åt just unga lagöverträdare. Vi införde en reform 1999 som vi följde upp och som skulle vidareutveckla och förbättra för unga lagöverträdare mellan 15 och 21 år. Vi såg också till, med det som kom 2004, att vi skulle kunna hitta lämpliga åtgärder för dem under 15 år som begick kriminella gärningar.

Vi tog ett steg i sänder. Jag är inte särskilt imponerad av det arbete som i dag görs från regeringens sida när det gäller justitiefrågorna. Det ni i dag lägger på bordet är ett halvt steg. Ni är inte speciellt handlingskraftiga.

Hur kommer det sig att ni inte tog det andra steget – om ni nu är så handlingskraftiga – vad gäller att se till att åtgärda detta med dem som

har åtalsunderlåtelse efter 18 års ålder och upp till 21 år och att ni inte ville lyssna på Justitiekanslern i det fallet?

Prot. 2007/08:56
23 januari

Anf. 32 HELENA BOUVENG (m) replik:

Herr talman! I dag diskuterar vi gallring, Kerstin Haglö. Jag har läst Ungdomsbrottsutredningen, precis som jag sade i inlägget. Den är spännande och rör många områden. Men i dag diskuterar vi gallring. Efter att ha läst dessa 800 sidor kan jag inte se att ni i en enda del i avsnittet om gallring diskuterar 18–21-åringar över huvud taget.

Från 2004 hade ni i alla fall två år på er att utifrån en mycket gedigen utredning lägga fram ett förslag om gallring. Vad jag kan se föreligger det inte något sådant förslag förrän nu, 2008, med en alliansregering. Det klingar lite tomt när jag hör Kerstin Haglö tala om sin före detta regerings handlingskraft vad gäller området gallring för unga lagöverträdare.

Till skillnad kanske från den förra regeringen har vi en mycket klok justitieminister som är väl medveten om problematiken. Känner jag henne rätt kommer hon att ta besluten i rätt ordning och med sans och vett som gör att våra unga människor kan gå vidare.

Anf. 33 KERSTIN HAGLÖ (s) replik:

Herr talman! Du talar om en handlingskraftig regering, Helena Bouveng. Jag är inte imponerad. Hela tiden slår Helena Bouveng tillbaka på den förra regeringen. Det har snart gått två år. Ni måste inse att det är ni som regerar nu. Det är ni som ska lägga fram förslagen; vi ska tolka dem och opponera mot dem. Jag är inte speciellt imponerad av det som har gjorts, och jag måste återigen få säga det. Den politik ni för gagnar inte barn och ungdomar – definitivt inte med den nedskärning i välfärden ni gör.

Jag är fullt medveten om att vi diskuterar gallring i dag. Jag är fullt medveten om att politik innebär att ta ett steg i sänder. Jag är också fullt medveten om att den förra regeringen hade fortsatt att ta ett steg i sänder för att ytterligare förbättra och vidareutveckla påföljdssystemet för att se till att våra ungdomar får ett bra bemötande så att de aldrig mer hamnar i kriminella gäng och på den destruktiva banan bland narkotika och missbruk.

Helena Bouveng, du talade i ditt anförande om likställighet mellan ungdomstjänst och böter. Vår ambition när vi införde ungdomstjänst som en särskild påföljd var att vi skulle försöka komma ifrån böter för ungdomar därför att böter inte är något straff för den unge. Det är i regel inte den unge som får betala böterna, utan det är föräldrarna. Då blir det klasskillnader, och det är precis så det är i dag. Man kan säga nej till ungdomstjänst om man har rika föräldrar som kan betala böterna.

Jag vill fråga Helena Bouveng och hennes handlingskraftiga regering: Vad tänker ni göra åt detta?

Anf. 34 HELENA BOUVENG (m) replik:

Herr talman! År 2007 blev påföljden betydligt oftare ungdomstjänst än böter. Det är positivt.

Det är inte alltid så att rika föräldrar betalar böterna, utan den unge kan gå in i vuxenvärlden med en skuld. Det kan man resonera om.

*Ändrade regler om
gallring av åtals-
underlåtelse för
unga lagöverträdare*

Precis som jag gav luft för kan jag sympatisera med att ungdomstjänst är en betydligt bättre påföljd än böter. Där håller jag med Kerstin.

Om jag inte är helt fel ute delar justitieministern min åsikt. Hur man sedan hanterar det och hur det fungerar vågar jag inte stå i talarstolen och resonera om.

Vad gäller handlingskraft kan vi konstatera att det kom en proposition redan 1997/98 beträffande gallring, men förslaget avvisades. Det var Socialdemokraterna som år 2000 införde att åtalsunderlåtelse över huvud taget skulle vara med i belastningsregistret. Beträffande att gå ett steg längre kan jag bara säga att vi nu har en alliansregering som betar av förslag efter förslag. Inte ens riksdagens största parti kan dock producera en egen motion utan hänger på Vänsterpartiets motion i detta. Det kan jag inte uttyda på annat sätt än att tankeverksamheten och engagemanget i dessa frågor fallerar något.

Anf. 35 LENA OLSSON (v) replik:

Fru talman! När vi från oppositionen berömmar regeringen för att de tar steg i rätt riktning går Helena Bouveng upp i talarstolen och tjommar till ordentligt. Har du, Helena Bouveng, sett den skrift som jag håller upp? Det är regeringens proposition från 2005/06, *Ingripanden mot unga lagöverträdare*. Du påstår att vi nu har en regering som är mycket handlingskraftig och lägger fram förslaget. Samtidigt attackerar du oss som samarbetade i åtta år.

Jag blir ganska trött på att man hela tiden i kammaren refererar till att man får städa upp och så vidare. Precis som Kerstin säger är det ni som nu sitter i regeringsställning. När det gäller förslaget säger du i replikskiftet att det bara handlar om gallring, men enligt ditt huvudanförande handlar det om så mycket mer. Och det är precis så det är.

Man måste titta på de sociala förhållandena. Då kanske man slipper införa detta. Det finns en orsak till att ungdomar hamnar i kriminalitet. Debatten blir alltså ganska sned. Därför undrar jag varför ni inte tar steget fullt ut och visar er handlingskraft genom att tro på motionärerna? Det är min fråga till dig.

Anf. 36 HELENA BOUVENG (m) replik:

Fru talman! Tack, Lena Olsson, för de värmande orden! Jag är glad över att vi har en annan regering än tidigare.

Du tar upp en oerhört viktig sak, nämligen orsaken till kriminaliteten. Efter att ha läst utredningen om ungdomsbrottslighet tycker jag att det är värt att i framtiden diskutera det faktum att olika brott tyder på olika beteenden. I vissa typer av brott återfaller man väldigt sällan samtidigt som andra typer av brott, såsom tillgrepp, misshandel och sådant, tyder på att man ganska tidigt börjat utveckla en brottslig aktivitet med ett brottsligt, kriminellt liv. Det kanske är viktigare att vi i de diskussioner vi för tar upp detta. Kanske är det viktigare att titta på vad den unge har med sig, vad som hänt innan, än att strikt titta på vad brottet ger i straffbalken.

Jag har besökt många socialtjänster och både den personalen och åklagarna säger att olika typer av brott tyder på olika orsaker. Det är viktigt att komma ihåg, vilket sagts tidigare, att väldigt få av de unga människorna återfaller i brott. Jag tror att vi delar glädjen i det. Men ännu

viktigare är kanske att fokusera på den typ av brott som tyder på att man under alltför lång tid haft ett kriminellt, brottsligt beteende. Där har Lena Olsson en viktig poäng.

Det finns många utmaningar, och ju fler socialtjänster jag besöker och ju fler utredningar jag läser desto fler sidor visar sig myntet ha. Det är alltså inte oproblematiskt. Vi har en utmaning när det gäller att göra detta, och jag välkomnar att vi har en öppen och fin diskussion i frågan.

*Ändrade regler om
gallring av åtals-
underlåtelse för
unga lagöverträdare*

Anf. 37 LENA OLSSON (v) replik:

Fru talman! Det verkar nu som om Helena svänger och håller med oss om det mesta, och det är ju trevligt.

Vi gjorde en hel del. Jag kommer mycket väl ihåg att när jag satt i riksdagen 1998–2002 var det något som partierna samfällt tyckte var en viktig och prioriterad fråga. Om man ska angripa oss ska man kanske göra det i frågor där skillnaderna är större. Här har vi nämligen varit rörande överens.

När det gäller belastningsregistret och arbetsgivare kan det inte ha undgått Helena att ta del av mediereportagen om svårigheterna att få ett jobb. Arbetsgivaren mer eller mindre kräver att ungdomen i fråga ska visa upp ett utdrag ur registret. Om det då visar sig att han eller hon är fri är det okej att få jobbet. Den som inte vill visa upp ett utdrag ur registret men som sonat sitt brott – det kan handla om en väldigt ung person – får inget jobb. Det är redan konstaterat.

Vad ska man i så fall göra åt problemet? Helena Bouveng säger att förslaget är bra. Jag vågar påstå att det är väldigt hämmande. En som begått ett brott och tagit sitt straff får ett straff så att säga i repris på grund av detta. Håller du inte med om att vi ska utreda och titta närmare på frågan? Det gäller även den tröskeffekt som JK pratar om. Visst vore det väl intressant att jobba vidare på den linjen?

Anf. 38 HELENA BOUVENG (m) replik:

Fru talman! Alla frågor som rör unga lagöverträdare är intressanta, oavsett om man gör utredningar, träffar Unga Kris eller besöker socialtjänster. Det håller jag helt med Lena Olsson om.

Du uppehåller dig, Lena Olsson, i detta replikskifte väldigt länge vid mycket av det som jag gav uttryck för, nämligen att man på Arbetsmarknadsdepartementet kollar upp när det är okej för en arbetsgivare att gå in i belastningsregistret samt även tittar på när det inte är det. Jag kan inte tycka att Icahandlaren i Vetlanda ska ha rätt att gå in och titta i belastningsregistret när en ung människa söker jobb. Om någon däremot ska jobba vid larmtjänsten eller sätta in larm i enskilda hus kan det vara viktigare.

Lagen, som kom 2000, kräver att man för vissa verksamheter ska göra ett utdrag. Man glömde emellertid bort att reglera när en arbetsgivare inte ska ha rätt till det. Det ska därför bli spännande att se vad utredningen kommer fram till, om vi kan hitta en reglering som innebär att arbetsgivaren inte har rätt till det.

Jag har en politisk sekreterare som sökte jobb på Coop. Han fick jobbet under förutsättning att han lämnade ett utdrag ur belastningsregistret. Jag kan tycka att det är oerhört tveksamt om det ska vara rätt att göra så.

I annat fall kommer vi aldrig att få våra unga lagöverträdare att välja ett hederligt liv i stället för ett brottsligt liv. Det tycker jag vore synd.

Anf. 39 JOHAN LINANDER (c):

Fru talman! Jag skulle vilja börja med att kommentera en del av det som sagts. Det låter som om det finns stor oenighet i kammaren, men vi ska komma ihåg att det förslag som regeringen lagt fram om gallring efter tre år när det gäller åtalsunderlåtelse för unga kriminella håller alla med om. Oppositionspartierna säger att det bara är ett halvt steg. Då ska man emellertid minnas, vilket tidigare talare också sagt, att det togs inga steg alls under den förra mandatperioden vad gäller gallring och unga som begått brott.

Vi fick även höra några ganska tuffa ord från Miljöpartiets representant Mehmet Kaplan om att det finns två linjer. Den ena linjen skulle då vara alliansregeringens och innebära att unga inte får en ny chans i samhället medan den andra linjen, oppositionens, skulle stå för de ungas möjligheter att komma tillbaka till samhället fastän de råkat begå ett brott någon gång.

Jag kan inte låta bli att kommentera att Miljöpartiet självt inte ens hade någon motion på den här propositionen. Uppenbarligen höll man från början med regeringen i bedömningen som gjordes i propositionen. Men sedan, tack vare att Vänsterpartiet hade en motion, kunde Miljöpartiet hänga på reservationen. Kritiken klingar lite falskt, tycker jag.

Jag tänkte också säga lite om när gallring ska ske. Den andra reservationen som oppositionen står bakom tycker jag att man ska fundera ett steg till över. Det kan finnas anledning att göra ytterligare tidig gallring även för andra uppgifter än dem som gäller åtalsunderlåtelse. Men att utan någon som helst utredning säga att samtliga uppgifter ska gallras tycker jag är något oförsiktigt.

Vi ska komma ihåg att det gäller alla brott, oavsett om det är ett bötesbrott eller ett sexualbrott mot barn. När vi lyssnade på förra replikskiftet med Vänsterpartiets representant Lena Olsson lät det som att man aldrig ska få kontrollera ett brottsregister innan man anställer någon. Vi ska då dra oss till minnes den diskussion som skedde när det avslöjades att det fanns en pedofil som fått anställning på dagis. Det skulle vara intressant att höra om Vänsterpartiet står för att arbetsgivaren inte ska få kontrollera det. Ska man inte få kontrollera om en person som ska anställas på dagis tidigare har varit dömd för sexualbrott mot barn?

Det finns mycket att fundera över. Jag håller med om att det är möjligt att vi ska ha ytterligare tidig gallring för vissa brott med lågt straffvärde för att unga kriminella ska få en andra chans att komma tillbaka till samhället. Men det kan inte generellt vara så att alla uppgifter ska försvinna ur brottsregistret. Då tror jag att vi går ett steg för långt.

Jag yrkar avslag på båda reservationerna och bifall till förslaget i utskottets betänkande.

I detta anförande instämde Helena Bouveng (m).

Anf. 40 OTTO VON ARNOLD (kd):

Fru talman! Att ge unga som kommit fel i samhället stöd när de sonat sitt brott är ett av få sätt att få dem att undvika en brottslig karriär. Vi

kristdemokrater och våra alliansbröder och -syster vill ge de unga ett enkelt verktyg för att bryta den brottsliga banan. Det är väldigt viktigt. Den signaleffekt som förslaget vi lägger fram i dag ger är av stort värde. Det kallas av vissa ett halvt steg, men det är mer än inget steg.

Det förslag som nu ligger gällande gallringen av unga lagöverträdare innebär att uppgifter om åtalsunderlåtelse för personer som var under 18 år vid tidpunkten då brottet begicks gallras bort ur belastningsregistret tre år efter beslutet, i stället för tio år. Det här får förhoppningsvis stor effekt. Det är viktigt att det här kommer ut bland våra ungdomar. Balansen i vårt rättssamhälle måste upprätthållas. Detta är en väg till att de dömda unga blir fullvärdiga medborgare och inte blir belastade framdeles.

Vi vet att belastningsregistret har viktiga uppgifter att fylla, vilket redan har nämnts, både för arbetsgivare och för myndigheter, men även för ungdomarna själva när de ska söka jobb etcetera. Det bästa som kan hända om ett brott har begåtts av en ungdom är att denne kan återgå till ett normalt liv bland sina gelikar. Men den tioåriga perioden kan vara ett stort hinder.

En ökad möjlighet för unga att gallras är en nödvändighet och ett första steg. Vi tycker att det är bra att lagförslaget om gallring äntligen kommer. Detta har diskuterats tidigare. Det kunde ha kommit redan 2004, men nu är det i alla fall här. Det ska vi och våra ungdomar vara tacksamma för.

Det finns anledning att gå vidare och se över gallringsreglerna, speciellt för brott som leder till ungdomstjänst. Här måste vi vara försiktiga. Vi får diskutera inom alliansen hur vi ska hantera det här. Det är någonting som vi måste titta över.

Ungdomen är den mest brottsaktiva perioden i människors liv. Oftast har man ett ganska kort tidsperspektiv, vilket om man blir desillusionerad lätt kan leda till nyrekrytering inom de kriminella kretsarna. Det ligger i samhällets intresse att detta inte sker. Vi måste skicka ut klara signaler.

Vi vill inte att någon ska begå brott, men när det så sker ska det inte få hända igen. Detta förslag innebär att ungdomar snabbare ska komma fram i samhället, bli fullvärdiga samhällsmedborgare och undvika återfallsförbrytelser. Det är en tydlig signal från samhällets sida. Delaktighet i samhället skapar trygghet. Trygghet leder till ett gott liv. Det är grunden för oss alla människor.

Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på motionerna.

Anf. 41 KERSTIN HAGLÖ (s) replik:

Fru talman! Jag tackar Otto von Arnold. Jag tyckte mig se ett litet ljus där borta i mörkret när Otto von Arnold sade att vi bör gå vidare med detta och se framåt. Det var skönt att höra av Otto von Arnold.

Jag känner att det föreligger en del missuppfattningar. Jag hörde det från både Johan Linander och Helena Bouveng: Nej, man ska inte kunna gallra allting; det tycker inte vi.

Nej, det tycker inte vi heller. Ni har uppenbarligen inte läst våra reservationer. Där står att vi vill att man ska se över en tidigare gallring. Det står att vi anser att man ska utreda om man kan göra en tidigare gallring av samtliga uppgifter om unga lagöverträdare. Så står det. Där står inte att vi vill göra en total utgallring av någonting. Det är stor skillnad,

*Ändrade regler om
gallring av åtals-
underlåtelse för
unga lagöverträdare*

och jag ville bara göra det förtydligandet, så att det inte råder några missuppfattningar.

Jag har en fråga till Otto von Arnold. Tycker Otto von Arnold att det är rimligt att man ser till att minska tröskeeffekten, så att de som är mellan 18 och 21 år får en kortare tid i belastningsregistret?

Anf. 42 OTTO VON ARNOLD (kd) replik:

Fru talman! Jag tackar Kerstin Haglö för frågorna. Det låter som om vi är ganska överens ändå, om en del saker i alla fall. Det får man nog säga. Det är positivt.

Jag vet inte hur det är med de missuppfattningar Kerstin Haglö nämner. Men en sak där vi definitivt inte missförstår dig gäller dem som är över 18 år. Är man 18 år är man myndig och ska kunna stå för sina handlingar. Det är viktigt att man inpräntar detta. Lagstiftningen som vi nu ska införa har en signaleffekt. Alla kan se att om de begår ett grövre brott, någonting som kan rendera de föreslagna straffsatserna, måste man ta detta. Det ligger i den allmänna rättsuppfattningen – förhoppningsvis även bland våra ungdomar, så att de inser denna effekt.

Anf. 43 KERSTIN HAGLÖ (s) replik:

Fru talman! Men nu är det så, Otto von Arnold, att den lagstiftning som vi har, där vi särbehandlar unga lagöverträdare, gäller upp till 21 år, inte till 18 år. Däremot finns det ytterligare särbehandling för dem som är under 18 år, där vi ser att det kan behövas ännu mer åtgärder och där man på ett annat sätt behöver ha andra åtgärder.

Vi vet att anteckningar i belastningsregistret får långtgående konsekvenser för unga som vid något enstaka tillfälle gjort sig skyldiga till exempelvis snatteri och fått åtalsunderlåtelse.

Vi vet också att vi i dag har en lagstiftning som gör att arbetsgivare kan ta ut utdrag från belastningsregistret. Det är vissa verksamheter som vi har lagstiftat om. Det fanns en diskussion här i replikskiftet om det.

Det som är oroväckande är att arbetsgivare begär av mig som söker ett jobb att jag ska lämna ett utdrag ur belastningsregistret när jag söker jobbet. Jag var ute på nätet och blev förvånad när jag såg hur många arbetsgivare det var. Det är både statliga och privata arbetsgivare. Posten har som ständigt krav att man måste lämna utdrag ur belastningsregistret.

Vi vet att det kan få förödande konsekvenser när valet står mellan två killar som söker ett jobb och där det i belastningsregistret finns en punkt om att man begick ett brott, ett snatteri, för tre år sedan.

Jag blir lite förvånad när jag hör diskussionerna här om att vi nog kan se över det. Hur ska ni kunna lagstifta bort att jag som enskild person ska kunna få ett utdrag ur belastningsregistret? Hur ska ni kunna lagstifta bort att arbetsgivaren inte ska ha rätt att begära av mig att jag ska lämna ett utdrag ur belastningsregistret?

Anf. 44 OTTO VON ARNOLD (kd) replik:

Fru talman! Att arbetsgivare ska ha rätt att ta ut utdrag ur belastningsregistret har en väldigt viktig signalfunktion. Man vet att man riskerar att inte få ett jobb. Det är också viktigt att man inser det.

Vi får givetvis titta på hur pass lämpligt det är. Men låt oss inte föregripa det. I dag har det en väldigt skarp signaleffekt. Det är viktigt att vi får fram det.

Anf. 45 LENA OLSSON (v) replik:

Fru talman! Också jag blir väldigt glad när Otto von Arnold säger att vi nog ska titta på det här lite mer. Jag har en direkt fråga. Är det funderingar som man har haft i alliansen överlag, eller är det något som kd självt har kommit på? Är alla partier med i båten?

Jag vill också lite haka på det du säger. Man är i dag myndig vid 18 års ålder. Så är det. Men vi har särbehandlat unga lagöverträdare som är upp till 21 år. När man är 18–21 år är man inte så gammal. Det tycker inte jag. Man är väldigt ung.

När det gäller de funderingar ni har är det bra att i sammanhanget få veta om ni är överens. Det finns före detta partiledare som går ut och säger att vissa förslag är väldigt dåliga. De sociala förhållandena kan ha återverkningar på ungdomskriminaliteten. Människor får mindre ekonomiska resurser. Det har Alf Svensson gått ut och sagt.

Är det en fråga för alla partier inom alliansen att man vill gå vidare med det? Det skulle jag vilja ha svar på.

Anf. 46 OTTO VON ARNOLD (kd) replik:

Fru talman! Tack för dina relevanta frågor, Lena Olsson. Visst diskuterar vi detta inom alliansen. Det tror jag är viktigt att vi gör. Återigen handlar det om att vi måste förebygga ungdomsbrottsligheten. Det är väldigt viktigt.

Vi ser hela tiden i radio, tv och tidningar den rekrytering som sker. De kriminella blir hjältar i dag. Det är något som vi absolut måste undvika. Vi måste på något sätt få ungdomarna tillbaka till ett sunt samhälle. Där är signaleffekterna väldigt viktiga i dag.

Vi tittar också på det i alliansen. Det handlar givetvis också om den sociala biten som du är inne på. Det är tryggheten i samhället med familjen som stötspelaren för de unga. Det är väldigt viktigt.

Anf. 47 LENA OLSSON (v) replik:

Fru talman! Den nuvarande regeringens krigsförklaring mot välfärdsystemet kommer också att slå ut många människor. Att sänka a-kassan till en minimal nivå, att inte ge rätt till heltid och jaga sjukskrivna med blåslampa kommer naturligtvis att ge effekter på kriminaliteten.

Sedan gäller det belastningsregistret. Hur ska man kunna lagstifta bort att jag som person när jag söker ett jobb tar ut ett utdrag ur registret? Hur ska man kunna lagstifta bort att jag ger det till min arbetsgivare och kanske får en merit? Kan man lagstifta bort en sådan sak?

Anf. 48 OTTO VON ARNOLD (kd) replik:

Fru talman! När det gäller välfärdspolitiken är det viktigt att alla våra ungdomar och medborgare kommer i arbete. Det är grunden för tryggheten och att de sociala systemen ska fungera.

Här har funnits en viss slapphet, om jag får säga så, i den tidigare regeringens sätt att hantera det. Det är någonting som vi vill ställa tillbaka.

*Ändrade regler om
gallring av åtals-
underlåtelse för
unga lagöverträdare*

Prot. 2007/08:56
23 januari

*Ändrade regler om
gallring av åtals-
underlåtelse för
unga lagöverträdare*

*Några ändringar
i kriminalvårds-
lagstiftningen*

Vi vill ge människor hopp så att de kan sköta sig själva och ha ett eget arbete.

Det är viktigt i den välfärdspolitik som vi för. Det är inte en välfärdspolitik som förs genom att man ska vara beroende, utan man ska kunna klara sig själv.

Låt oss titta över biten att lagstifta om belastningsregistret. Det är viktigt att vi lite grann gör en distinktion. Lagstiftningen är politikens redskap.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 11 §.)

6 § Några ändringar i kriminalvårdslagstiftningen

Föredrogs
justitiekammarens betänkande 2007/08:JuU6
Några ändringar i kriminalvårdslagstiftningen (prop. 2006/07:127).

Anf. 49 OTTO VON ARNOLD (kd):

Fru talman! Jag har förmånen att förklara justitiekammarens majoritets syn på propositionen 2006/07:127 *Några ändringar i kriminalvårdslagstiftningen*.

Propositionen har till syfte att öka effektiviteten i kriminalvården. Den ska ge den intagne bättre och mer ändamålsenlig vård och minska återfallsfrekvensen. Den ska öka säkerheten och ordningen för de intagna och personalen på anstalterna. Den ska tydliggöra och förenkla regelverket speciellt med hänsyn till våra grundlagsskyddade fri- och rättigheter.

Bakom propositionen står justitiekammarens majoritet, allianspartierna med Kristdemokraterna, Moderaterna, Centern och Folkpartiet. Mot står oppositionen bestående av Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänstern.

Det förslag som nu presenteras har länge efterfrågats av Kriminalvården. Grundreglerna om personlig egendom innebär att en intagen får ta emot och inneha böcker, tidskrifter och tidningar. Det gäller dock inte sådana som kan äventyra ordningen och säkerheten på anstalten eller som antas motverka behandlingen som den intagne genomgår.

Med hänsyn till ordningen eller säkerheten föreslås bestämmelser om brevgranskning som innebär att brev till eller från den intagna får granskas om det är nödvändigt. Likaledes föreslås i propositionen att om det är nödvändigt för att upprätthålla ordningen och säkerheten på anstalten kan de intagna tillfälligtvis få hållas avskilda från varandra.

Det föreslås också att det ska bli enklare för Kriminalvården att göra drogkontroller. Som alternativ till blod-, urin- och utandningsprov föreslås att saliv-, svett- och hårprov ska kunna användas vid sådana kontroller.

För att förebygga återfall av brott är det av stor betydelse att kriminalvården kan minska brottsligheten och öka tryggheten i samhället. För att inte äventyra ordningen och säkerheten på anstalten har lagtextförslaget nu utformats så att det framgår att de intagna har rätt att ta emot och inneha böcker, tidskrifter och tidningar. Det är endast ett förtydligande.

För att underlätta en anpassning till normalt samhällsliv och motverka återfall i brott erbjuder kriminalvården särskilda program exempelvis för missbrukare, personer med kriminella värderingar, sexualbrottsdömda, spelmissbrukare och personer som är dömda för våldsbrott.

Det finns enligt regeringen ett behov av att kunna förbjuda böcker, tidskrifter och tidningar som antas motverka den behandling som den intagna frivilligt genomgår. En förutsättning för att Kriminalvårdens återfallsförebyggande arbete ska ge effekter är självfallet att reglerna om innehav av egendom inte motverkar detta arbete.

Avslutningsvis vill jag nämna att konstitutionsutskottet har granskat propositionen och funnit den vara i överensstämmelse med våra grundlagar regeringsformen och tryckfrihetsförordningen.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på motionerna.

Anf. 50 CHRISTER ADELSBO (s):

Fru talman! Regeringen föreslår att Kriminalvården ska kunna omhänderta böcker, tidskrifter och tidningar från intagna om de kan äventyra ordningen och säkerheten eller om de kan antas motverka behandlingen.

Det ska enligt proposition inte krävas någon konkret bevisning. Detta ska gälla drogmissbrukare, personer med kriminella värderingar, sexualbrottsdömda, spelmissbrukare och personer som är dömda för våldsbrott.

Tillgången till personlig egendom är som det sägs i propositionen en betydelsefull beståndsdel i en human kriminalvård. Det utrymme för att begränsa informationsfriheten som regeringsformen ger måste användas med stor försiktighet. Regeringens analys av hur den föreslagna begränsningen förhåller sig till regeringsformens bestämmelser är inte tillfredsställande.

Den föreslagna lydelsen av 24 § i lagen om kriminalvård i anstalt ger inte någon klarhet i vad som ska anses vara opassande. Den frågan överlämnas till Kriminalvårdens personal att bestämma om. Uttrycket i punkt 2, "kan antas motverka en behandling", öppnar för en tolkning som är ännu vidare än vad regeringen har ansett och öppnar därmed också för en rättsäkerhet som inte gynnar vare sig personalen eller de intagna.

Fru talman! Rätten att ta del av information är en stark rättighet. Varje medborgare är gentemot det allmänna tillförsäkrad informationsfrihet. Det innebär en rättighet att inhämta och motta upplysningar samt i övrigt ta del av andras yttranden.

Det går att begränsa informationsfriheten genom lag, men inte längre än vad grundlagen ger möjlighet till. Redan i lagrådsremissen till den nu framlagda propositionen gav Lagrådet uttryck för en tveksamhet gentemot den inskränkning av informationsfriheten som regeringen presenterade.

Lagrådet uttryckte sig bland annat på följande vis: Sammanfattningsvis hade det inför den slutliga utformningen av lagtexten varit värdefullt med en analys av grundlagsenligheten av förslaget i vad det avser möjligheten att förhindra att en intagen tar emot eller innehar böcker, tidskrifter och tidningar. Förslaget förefaller till följd härav i detta hänseende vara otillräckligt berett och är därför enligt Lagrådets mening inte nu ägnat att läggas till grund för lagstiftningen.

Det råder ingen tvekan om att detta är stark kritik. Men det är kanske inte förvånande med hänsyn till att den föreslagna lagstiftningen avser inskränkningar i de grundläggande rättigheterna som svenska medborgare faktiskt har.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 1. Vår bedömning är att det finns ett utrymme för inskränkningar i informationsfriheten avseende intagna i kriminalvården, men utrymmet är begränsat och ska användas med stor försiktighet.

Enligt ett uttalande från Justitieombudsmannen torde det sällan finnas anledning att inskränka sådana tidskrifter som vänder sig till en vidare krets av läsare. Vidare anför Justitieombudsmannen att en tidskrift kan befinnas olämplig på grund av sin åsikt och om den kan gå emot ett viktigt behandlingsutrymme. Men detta kan aldrig ensamt utgöra tillräckliga skäl för ett omhändertagande, vilket också Regeringsrätten har slagit fast i en dom.

Lagstiftningen som föreslås ger ingen klarhet i vad som anses vara opassande att se eller att läsa. Det ska ligga helt i händerna på Kriminalvården att bestämma. Det öppnar för en rättsosäkerhet som varken gynnar anställda inom Kriminalvården eller de intagna.

Vi kan i enlighet med propositionen anse att det kan finnas skäl för Kriminalvården att omhänderta viss litteratur under särskilda förutsättningar. Men med tanke på grundlagens förarbeten, Regeringsrättens dom, Justitieombudsmannens uttalande om informationsfrihetens utsträckning och Lagrådets resonemang ser vi det som mycket tveksamt om den föreslagna lagstiftningen i 24 § i lagen om kriminalvård i anstalt är förenlig med grundlagen.

Frågan har inte seriöst prövats i propositionen. Därför avslår vi propositionen i denna del.

I detta anförande instämde Kerstin Haglö, Elisebeht Markström och Margareta Persson (alla s).

Anf. 51 LENA OLSSON (v):

Fru talman! Jag och mitt parti Vänsterpartiet blir ibland riktigt oroade över många riksdagsledamöters brist på respekt för våra grundlagar och vad de innebär.

Trots mångas oro, och ofta efter kritik från Lagrådet, drivs förslag igenom. Det här är inte det enda förslag som har gått igenom där man har slarvat med att analysera om det man vill göra verkligen stämmer överens med våra grundlagar.

Det som diskuteras i dag är definitivt inte det allvarligaste exemplet på detta. Men det är ändå allvarligt när Lagrådet ifrågasätter om man verkligen har tittat noga på hur ett förbud mot viss litteratur inom kriminalvården stämmer överens med informationsfriheten.

Visst kan man tycka att det här låter bra. Sexualbrottslingar borde inte läsa porrtidningar. Jag tycker att det finns många även utanför fängelserna som borde låta bli. Snacka om ett överflöd av dessa tidningar! När ska ni göra någonting åt det, i så fall?

Men jag tycker inte att man ska införa något förbud mot detta eftersom det faktiskt inskränker en fånges fri- och rättigheter att beslagta viss litteratur. Att sitta i fängelse är att vara frihetsberövad. Utöver det ska man så långt det går inte införa fler inskränkningar i fri- och rättigheter. Annars är jag rädd att man ger sig ut på ett sluttande plan. Vilka andra rättigheter ska de intagna fråntas? Vi kan ju fantisera: Ska de till exempel inte få rösta? Det är verklighet i vissa andra länder.

Fru talman! Staten får införa inskränkningar i fri- och rättigheter för att bekämpa brott. Men man måste kunna visa att det man gör verkligen också minskar brottsligheten. Det går inte med svepande antaganden, vilket är vad regeringen faktiskt gör här. Enligt min och Vänsterpartiets erfarenhet finns det inte någon forskning som visar att det hjälper den intagne till ett liv utan kriminalitet om man tar ifrån honom eller henne litteratur. Har ni någon sådan forskning att lägga fram här i dag?

Hur vore det om man i stället gjorde något för att hjälpa de intagna till ett liv utan kriminalitet? Detta ynka förslag är allt man har åstadkommit på ett område som faktiskt går på knäna.

Fackliga företrädare i Västsverige var för några veckor sedan ute medierna och påpekade personalsituationen, och personalsituationen inkluderar också behandlingspersonal. Personalsituationen inom kriminalvården är akut. Öka personaltätheten i stället! Det är betydligt effektivare än att förbjuda viss litteratur som det finns massvis av när man får permis.

Jag är jägare. Det finns de som sitter inne för grov brottslighet. Det finns jakttidningar som säger att det inte är så konstigt och som uppmunttrar och sätter grillen i huvudet på folk. Ska ekobrottslingar få läsa Veckans Affärer etcetera? Det är här vi går in på det sluttande planet. Det är väldigt farligt.

När det gäller forskning måste jag också säga att finns en grupp inom justitieuskottet som har lagt fram en rapport som handlar om behandling av sexualbrottsdömda män. Det finns i stort sett ingen uppföljning av detta. Hur stämmer det överens med påståendet att detta förhindrar behandlingen? Man har inga vetenskapliga bevis för det.

Jag yrkar bifall till reservation 1.

Anf. 52 MEHMET KAPLAN (mp):

Fru talman! Jag är lite förundrad över regeringens och justitieuskottets majoritets åsikter. Man vill ändra i lagen eftersom man inte riktigt tycker om det Justitieombudsmannen och Regeringsrätten tycker. Det är ett problem, enligt min åsikt. Visst är vi lagstiftande, men bör vi inte försöka fundera lite djupare över varför JO har tyckt så och varför Regeringsrätten har sagt så? Ska lagen ändras bara för att de tycker så? Viss litteratur skulle kunna omhändertas. Man bör verkligen se över detta. Jag tycker inte att det görs i det här fallet. Men så långtgående som det är nu får det absolut inte vara, tycker vi i Miljöpartiet och instämmer i Vänsterpartiets och Socialdemokraternas tidigare inlägg.

Om en intagen genomgår en särskild behandling ska det räcka med att man kan anta att behandlingen motverkas, står det. Det ska alltså inte behövas något konkret bevis. Vi tycker att det är riktigt långtgående.

Man nämner dessutom att dessa begränsningar måste vara omgärdade av rättssäkerhetsgarantier för att minimera missbruk. Man inser att det här kan innebära problem, vilket naturligtvis är glädjande, även om man inte når ända fram. Man omgärdar det då med en rättssäkerhetsgaranti som innebär att den som har blivit fråntagen litteratur ska kunna överklaga i vissa fall. Vi i Miljöpartiet tycker inte att det är tillräckligt.

Fru talman! Det andra ämnet i den här debattomgången handlar om brevgranskning. Som intagen, med allt vad det innebär, berövas man faktiskt en stor del av sin personliga integritet. Det är en del av meningen med att vara intagen, men när man utöver detta berövas sin möjlighet att kommunicera med advokater, myndigheter eller organisationer som bevakar personens rättigheter tycker vi att det blir problematiskt. Vi tycker att det blir problematiskt om man inte kan ha en skyddad tvåvägskommunikation med de här instanserna, det vill säga advokater och framför allt organisationer. I dag finns det en bra, oftast ideell, verksamhet som handhar den typen av kommunikation. Vi tycker att det är att gå för långt att kränka den integriteten på ett oacceptabelt sätt.

Jag tror att man kan komma åt detta på andra sätt. Jag vill yrka bifall till reservation 2, som vi har tillsammans med Vänsterpartiet.

Anf. 53 KRISTER HAMMARBERGH (m):

Fru talman! I går chockades vi av att den grova, organiserade brottsligheten återigen slog till i Göteborg. Det har inte med det här betänkan-det att göra, men det är värt att påpeka. Vi får hoppas att polisen snarast lyckas få tag i gärningsmännen och förpassar dem till den plats som vi pratar om i dag, nämligen kriminalvården, att de där får en adekvat be-handling och att man kan förmå dessa personer, även om det är svårt, som hotar allmänheten att sluta med sin brottsliga gärning.

Den här debatten handlar huvudsakligen om fem delar. Jag tror att allmänheten, om de lyssnar på detta, antar att de regler som vi ska fatta beslut om i dag redan gäller. Jag tror att den största delen av allmänheten uppfattar detta som sunt förnuft.

Vad handlar det om? Det har beskrivits kort i inledningen. Det hand-lar om det som är kontroversiellt i detta, det som kallas litteratur men egentligen i första hand handlar om porrtidningar. Det kan också gå un-der namnet litteratur. Det handlar om ett förtydligande av en i dag osäker bestämmelse, nämligen den som gör att man kan förbjuda en intern ha personlig egendom som innebär att man begår brott eller förbereder brott. Det är väldigt otydligt vad gäller litteratur. Det förtydligandet kommer nu. Det har inte funnits tidigare. Det är dags.

Men det handlar också om att gå ett steg längre, vilket medges. Den som genomgår en behandling ska inte heller kunna få ha sådan personlig egendom som motverkar denna. Jag tror att de flesta tycker att detta är rätt sunt.

Nästa del i de här förslagen handlar om brevgranskning. Här tror jag att det finns ett missförstånd. I första hand handlar det om att vi i dag med modern teknik väldigt lätt kan förfälska kuvert. Det finns något som kallas för myndighetsbrev. Man ska vara väldigt försiktig med att öppna sådana. Men det finns fall där man stjälar den här typen av kuvert. Man kan själv ganska lätt tillverka dem. När det finns en befogad misstanke om att någon sänder in narkotika, delar till en mobiltelefon eller något

annat är det viktigt att kunna utröna vem som är avsändaren därför att avsändaren begår en kriminell handling. Jag tror att de flesta svenskar tror att den bestämmelsen redan finns.

Den här propositionen tar upp någonting som den tidigare regeringen inte orkade med, något jag antar att de flesta svenskar tror redan gäller, nämligen rätten att på anstalten särskilja interner som är på väg att råka i slagsmål eller starta upplopp. Den bestämmelsen finns inte förrän i dag när vi har voterat. Jag tror säkert att de flesta svenskar tror att den regeln redan finns. Gör kriminalvården det i dag begår de ett lagbrott.

Det här förslaget innebär också att det ska vara lättare att göra drogtester. Man ska kunna använda modern teknik för att göra tester på saliv, svett och hår. Det har den tidigare regeringen inte orkat med. Jag tror att de flesta tycker att detta är självklart.

Dagens förslag innebär, vilket jag är helt övertygad om att de flesta svenskar tror redan gäller, att det blir tillåtet för myndigheterna att fotografera de intagna så att man ska kunna identifiera dem om de rymmer. Det är faktiskt inte tillåtet i dag. Det orkade den tidigare regeringen inte med.

I denna kontroversiella fråga, och där håller jag med tidigare talare, gäller det att vara väldigt försiktig när man tittar på tryck- och yttrande-friheten. Men det finns ibland anledning att göra inskränkningar i denna frihet.

För att vara riktigt på den säkra sidan har ett enigt justitiekott bett konstitutionsutskottet att yttra sig i frågan. Konstitutionsutskottet säger tydligt att intresset att förebygga och beivra brott är av grundläggande betydelse för vårt rättssamhälle och för människors tilltro till statens för-måga därvidlag och kan således i specifika fall utgöra ett starkt skäl till att vissa inskränkningar i de grundlagsfästa medborgerliga fri- och rättig-heterna kan godtas.

Det är de facto så att en person som i vårt rättssystem har begått en kriminell handling och fällts, och vi har ett system som innebär att man i första hand frias, och behöver ändra på sig därmed också blir frihetsin-skränkt. Det handlar inte om inskränkningar hos människor som sköter sig.

Vari ligger det konstiga att vi får en tydlighet så att en intern inte har möjlighet att läsa manualer för hur man tillverkar bomber att spränga utanför en polisstation? Vad är det för fel med att förtydliga detta? Vad är det för fel med att se till att förbjuda en intern att läsa en handbok i hur man lättast skjuter på polishelikoptrar i Göteborg? Vad är det för fel med att förhindra att en intern läser en handbok i hur man tillverkar narko-tika? Det här får man inte göra i dag, men det finns ingen tydlighet i lagen, och det är bland annat det som JO tidigare har kritiserat.

När det gäller de utökade delarna som gäller behandling ställer jag mig frågan: Vad är det för fel i att en narkotikamissbrukare som genom-går ett program inte får läsa drogförhäriligande litteratur? Vad är det för fel i att en sexualbrottsling inte tillåts läsa grov våldsporr? Jag hoppas att oppositionen svarar på detta.

Men självklart måste detta ske på ett objektivt sätt. Det måste vara re-striktivt. Det har funnits en mängd otydligheter ute på anstalterna – man har förbjudit filmer och annat. Det har varit diskussion om boken *Maffia* där någon nitiskt inte tillät en intern att ha den. Det är bra att vi får en

lagstiftning som är tydligare, och det är också bra att Kriminalvården förtydligar dessa delar som inte varit tydliga tidigare.

Jag ställer mig frågande till vad oppositionen håller på med. Vänsterpartiet nämner ett sluttande plan. Jo – när det gäller kriminalvårdspolitik- en har Vänstern länge varit på ett sluttande plan, men de är samtidigt konsekventa. När det gäller kriminalpolitiken är det halvtidsfrigivning som gäller. Fångarna ska ut så fort som möjligt, och dessutom ska de ha en ombudsman. Man håller någon form av linje. Man angriper pornografin ute i samhället, vilket jag har respekt för, men säger samtidigt här i talarstolen att det är fångarnas grundläggande rättigheter att själva ta del av den. Hur kan partier som Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet som vill förbjuda användningen av hotell som sänder porr samtidigt vilja tillåta det på våra fängelser? Var finns konsekvensen? Är det kanske bara fråga om rent hyckleri just nu? Ni är emot regeringen punkt slut, och då tycker ni vad som helst.

(Applåder)

Det är inte vetenskapligt bevisat, säger Vänsterpartiet, att sexualbrottsdömda fångar skulle bli bättre av att inte tillåtas läsa porrtidningar. På vilket sätt, kan man undra, blir de bättre av att de tillåts göra det? Var finns dessa vetenskapliga bevis? Var finns det sunda förnuftet?

Socialdemokraterna gör som vanligt. De har slutat med politikutveckling och hoppar i stället på andra partiers reservation. Här finns naturligtvis en reservation, men sorgligt nog raljerar man bara över det hela. Man jämför med Veckans affärer, man jämför med *Snabba cash*, man jämför med James Bond och förstår inte allvaret i frågan. Man för en hycklande debatt på precis samma sätt som Vänsterpartiet.

Vår utskottsordförande är inte här i dag, fru talman. Han är väl ute i andra ärenden, kan jag tänka. Men jag kan liksom många svenskar notera att han engagerar sig djupt när det gäller att fälla människor för sexualbrott. Samtidigt är han den person som först har undertecknat den här motionen och säger att när han väl har lyckats få någon av de sexualbrottsdömda inom lås och bom, då är det deras grundläggande rättighet att ta del av pornografi. Min fråga är återigen: På vilket sätt blir en sexualbrottsdömd fånge bättre av att få titta på en uppfläkt Lisa, 19 år?

(Applåder)

I detta anförande instämde Helena Bouveng, Hillevi Engström, Inge Garstedt, Anders Hansson och Ulrika Karlsson i Uppsala (alla m) samt Johan Linander (c) och Otto von Arnold (kd).

Anf. 54 CHRISTER ADELSBO (s) replik:

Fru talman! Krister Hammarbergh pratar om sunt förnuft och att det framför allt skulle handla om porrtidningar, även om det definitivt inte står i propositionen att det skulle begränsas till just detta.

Han pratar också om den svenska maffian som ett exempel, och då kan man fråga sig: Är det ett exempel på något du anser att man inte skulle få läsa om?

Angreppet på Thomas Bodström tycker jag är svagt och nästan lite osmakligt eftersom han inte är här. Sedan säger du också att vi är emot regeringen, och där får jag hålla med. Det har du rätt i. Det är egentligen

det enda. Det är ju inte heller bara jag och vi, utan det gäller även stora delar av svenska folket.

Lagrådet framhöll att en begränsning av rätten att ta emot böcker, tidskrifter och tidningar också kan innebära ett ingrepp i den rätt att sprida skrifter som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen. Sammanfattningsvis och som jag nämnde innan anförde Lagrådet att det inför den slutliga utformningen av lagtexten hade varit värdefullt med en analys av grundlagsenligheten av förslaget i vad det möjligen avser att förhindra: att en intagen tar emot och innehar böcker, tidskrifter och tidningar. Man ansåg att förslaget var otillräckligt berett i detta hänseende och därför, enligt Lagrådets mening, inte ägnat att ligga till grund för lagstiftning.

Det var alltså en ganska tuff och stark kritik mot förslaget, och min fråga till Krister Hammarbergh är: Hur ser du på denna synpunkt från Lagrådet? Borde man inte, precis som Lagrådet önskar, göra en ordentlig utredning och analys innan man kommer med förslaget?

Vi ser det som mycket tveksamt om denna föreslagna lagstiftning i § 24 i lagen om kriminalvård i anstalt är förenlig med grundlagen. Ser inte Krister Hammarbergh några som helst tveksamheter i detta?

Anf. 55 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Fru talman! Jag tror att det är väldigt viktigt att följa de rekommendationer som Lagrådet lägger fram. Det är viktigt för den här regeringen att man gör det. Det var uppenbarligen inte så viktigt för den förra regeringen med tanke på hur man hanterade Lagrådets remissvar. Jag har läst förslag på lagstiftning från din regering som Lagrådet helt har avstyrkt och dessutom sagt vara fullständigt oanvändbart för att använda som lagstiftning, men som ni likafullt genomdrivit.

Det är naturligtvis inget försvar för att den nuvarande regeringen skulle göra något liknande, men det gäller inte i detta fall. Lagrådet hade velat ha fler förtydliganden, och regeringen har förtydligat ytterligare i propositionen. För säkerhets skull har vi låtit konstitutionsutskottet behandla detta. Konstitutionsutskottet drar denna slutsats.

Jag hoppas att Christer Adelsbo har läst alla handlingar och att han också har respekt för konstitutionsutskottet.

Det finns en anledning till att den här lagstiftningen kommer till stånd, nämligen den att den rättsvårdande myndigheten inte har haft tillräcklig laga grund att stå på. Det är därför vi ändrar lagen.

När det gäller boken *Maffia* hoppas jag att du lyssnade. Jag anser att det är olämpligt i det fallet, och det beror på att vi har haft en otydlig lagstiftning. Den skärper vi nu. Tycker inte Christer Adelsbo att detta är bra?

Sedan måste jag fråga dig, Christer Adelsbo: Anser du verkligen att det är en grundläggande rättighet för en sexualbrottsdömd fånge som har våldtagit någon, kanske grovt också, att få läsa våldspornografiska skildringar? Vad i yttrandefriheten är det du försvarar i detta fall?

Anf. 56 CHRISTER ADELSBO (s) replik:

Fru talman! För att börja med det sista först, och som jag nämnde i mitt anförande, är vår bedömning att det finns utrymme för inskränkning av informationsfriheten avseende intagna i kriminalvården redan som det är i dag, men givetvis måste man ha en försiktighet. Det är alltid väldigt

populistiskt att dra fram just porr och sexualbrott, men det finns så mycket mer i det här förslaget.

Sedan nämnde du också att jag borde titta på vad KU sade, men det borde du också ha gjort i så fall, för där kan du se att man är långt ifrån enig.

Det är alliansens partier som företräder den här punkten, men man var tveksam från övriga partier.

Det handlar inte bara om Lagrådet utan också om grundlagens förarbeten. Utifrån regeringsrättsdomen i det här, Justitieombudsmannens uttalande och inte minst Lagrådets resonemang är det tveksamt att man genomför detta utan att göra en vidare analys.

Det var en intervju i DN i höstas. Då kunde man läsa att justitieministern menade att det handlade om böcker som förhårligar droger eller om att fångar förkovrar sig i våld. Hon menade vidare att det är en grannlaga fråga huruvida film med våldsinslag ska tillåtas.

En så oprecis syn på lagstiftningen medverkar till att den grundlagsstadgade informationsfriheten tunnas ut. Det är ingen tvekan om det.

Kan en intagen dömd för ekonomisk brottslighet, som Lena sade tidigare, läsa Veckans Affärer? Ska man få läsa Svensk Jakt eller tidningen Vapenägaren? Det är många frågetecken.

Som saken är med befintlig lagstiftning borde det finnas utrymme att i varje fall inskränka intagnas rätt till tidningar, böcker och tidskrifter som utgör ett hot mot ordning och säkerhet. Frågan till Krister Hammarbergh blir då: Ser du inga problem med att lagstiftningen som föreslås inte ger klarhet i vad som anses vara opassande att se eller läsa?

Anf. 57 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Fru talman! Jag får ta det här en gång till. Regeringsrätten har fällt sitt utslag innan den här lagstiftningen kom i kraft. Lagstiftningen tidigare har varit otydlig. Då förtydligar man lagstiftningen så att våra domstolar har en möjlighet att agera. Så fungerar det. Det är mitt svar.

Christer Adelsbo säger att han gör en bedömning. Du får gärna använda din sista talartid, i den mån du har någon kvar, till att förklara vad den bedömningen grundar sig på. När man läser er motion står det bara att det torde vara klart. Det verkar som att ni inte riktigt har förstått förslagen och inte heller förstått vad Lagrådet har sagt – det torde vara klart att man redan får göra så i dag. Men det är ju detta som är oklart. Vad är klart? Kan du svara på det?

Du ville egentligen inte svara på den första frågan, om du tycker att det är riktigt. Det handlar om sexualbrottsdömda i stor utsträckning. Är det riktigt att man kan tillgodogöra sig våldspornografi?

Då får jag väl ändra frågan. Tycker du att det är bra?

(ANDRE VICE TALMANNEN: Krister Hammarbergh ställde frågor till Christer Adelsbo, men han har slut på sina repliker.)

Anf. 58 LENA OLSSON (v) replik:

Fru talman! Krister säger att han tycker att vi är på ett sluttande plan när det gäller kriminalvården. Jag säger detsamma till alliansen. Ni bidrar inte med särskilt mycket mer resurser. Ni bidrar till att det blir uppsäg-

ningar inom kriminalvården, även när det gäller behandlingspersonal som ska behandla de här männen.

Om du betraktar vår politik som att vi inte bryr oss om kriminalvården har du väldigt fel. Vi har ju sett den här obalansen i rättsväsendet som ni pratar om i budgetdebatten. Vi har redan i mitt län fått återverkningar av den stora satsning man gör på polisen. Man tänker inte på hela kedjan. Jag vill bara informera om detta.

Om man inte har berett ett lagstiftningsärende ordentligt ska man alltid påkalla det sunda förnuftet. Sunt förnuft, tycker jag, vore att lyssna på Lagrådet i det här fallet. Eller vad tycker alliansen? Tycker de att Lagrådet har sunt förnuft? Den frågan kan man också ställa sig.

Du hänvisar till KU. Precis som det är sagt här förut var man inte enig. Där finns det en avvikande mening. Man tycker att man är handlingskraftig som gör det här. Det är tveksamt ur många aspekter. Och jag säger: Stackars personal som ska ställas inför dem som de ska ta viss litteratur från! Det är ju de som ska göra bedömningen.

Anf. 59 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Fru talman! Det blev på något sätt en budgetdebatt. Jag ber om ursäkt att jag före replikskiftet glömde bort mig. Lena Olsson har tydligen också glömt bort vilken proposition vi behandlar. Men vi kan ju kort nämna budgeten, eftersom det kommer upp.

Om man tittar tillbaka på åren i faktisk handling har vi lagt betydligt mer pengar ett enskilt år på kriminalvården än någon tidigare regering. Detta var föregående år.

Jag har tittat på er budgetreservation också. Ni föreslår lite mer pengar i början när man har pengar. Sedan ska ni skära ned kraftigt i kriminalvårdens budget de två påföljande åren när man kommer att behöva pengar. Det är inte en klok politik, Lena Olsson. Det är en oansvarig politik.

Nej, det är inte svart eller vitt. Det är viktigt att man har respekt för Lagrådet. Det har jag sagt tidigare. Det är också viktigt att man har respekt när det gäller de grundlagsfästa rättigheterna.

Men här talar vi om interner, människor som har begått grova brott som behöver en behandling. Det är inte så att Lagrådet förkastar förslaget till lagstiftning, utan man önskade sig en mer fyllig text.

Stackars personal inom kriminalvården! säger Lena Olsson. Kriminalvården efterfrågar tydliga riktlinjer så att personen ute på fältet inte ska stå ensam och stå och fatta det beslutet själv.

Nu får jag ställa en fråga. Jag har tittat på er reservation när det gäller kriminalvården för föregående år och programverksamheten. Ni säger: Vi anser att kriminalvårdens verksamhet och behandlingsprogram för män som utövar våld mot kvinnor och för sexualbrottsdömda tydligen i dag måste vara baserade på en könsmaktsförståelse av våldet.

Lena Olsson, på vilket sätt får man större könsmaktsförståelse genom att läsa porttidningar?

Anf. 60 LENA OLSSON (v) replik:

Fru talman! Jag ska inte kommentera budgeten mer. Där har vi åtgärder för att tillse att kriminalvården även framöver får mer resurser. Vad

har ni? Nada, ungefär. Så är det med det. Och resurserna har gått till säkerhetsåtgärder. Det har inte gått så mycket till verksamheten.

När du nämner grov våldspornografi ställer jag mig frågan var man ska dra gränsen. Är det några speciella tidningar man menar eller speciella böcker? Det blir en gränsdragningsfråga. Var ska gränsen dras?

Jag sade i mitt anförande att det finns andra saker. Till exempel när det handlar om grova jaktbrott finns det litteratur som skönmålar jaktbrott.

Vad har du för kommentar när det gäller oppositionens avvikande mening i KU? Vad har du för forskning som visar vad som händer om en viss litteratur förbjuds? Vad har du för forskning som styrker detta?

Anf. 61 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik:

Fru talman! Jag ska villigt erkänna att jag inte har gått och letat specifikt efter den typen av forskning. Jag har inte letat efter den typ av forskning som har gått igenom huruvida sexualbrottsdömda män – det handlar i regel om män – mår bättre eller sämre eller får ett bättre beteende av att läsa pornografi. Men jag vet att det finns en hel del forskning, och det finns väldigt många debattörer, inte minst från Vänsterpartiet – jag tror ibland Lena Olsson själv – som säger att pornografi ser till att det blir mer våldsbrott.

Jag måste fundera på vad ni egentligen står för. Hur kan det komma sig att ni tycker att vi ska ha porrfria hotell men att det ska vara okej på kåken? Kan du förklara det?

Jag ska läsa en sak till för dig ur samma reservation: Även män som döms för kvinnofridskränkning bör bli föremål för brottspreventiva åtgärder inom kriminalvården.

Det låter viktigt, och det är bra. Grunden i er reservation som ni fick Socialdemokraterna och Miljöpartiet att skriva på handlar egentligen om att det ska vara obligatoriskt att genomgå vissa former av programåtgärder. Vi är tveksamma till det, för i regel måste man vara motiverad till det.

Var ligger logiken i att tvinga människor som är svåra att motivera att sluta med sitt beteende och samtidigt låta dem fortsätta att konsumera våldspornografi?

Anf. 62 JOHAN LINANDER (c):

Fru talman! Den här debatten är viktig, och den är inte ny. I början av 2003 gjorde jag ett studiebesök på en anstalt utanför Kristianstad i Skåne. Det är en anstalt där man särskilt tar hand om och behandlar kriminella som har begått sexualbrott. Jag pratade med anstaltschefen där, och han var mycket bekymrad över att han inte kunde hindra intagna att samtidigt som de genomgick sexualbrottsrelaterade program få in pornografiska publikationer.

Jag väckte en skriftlig fråga i januari 2003 – för fem år sedan – till dåvarande justitieminister Thomas Bodström, det vill säga den nuvarande socialdemokratiske ordföranden i justitieutskottet, som tyvärr inte är här. Jag antar att någon annan socialdemokrat kan svara på detta. Jag frågade huruvida det var rimligt att en intagen som genomgår ett sexualbrottsrelaterat program på en sexualbrottsavdelning för att förändra sitt beteende

och sin uppfattning om sexualitet samtidigt ska ha rätt att konsumera grovt pornografiska publikationer.

Givetvis fick jag ett svar på denna skriftliga fråga, eftersom ministrarna är skyldiga att svara. Jag fick det den 29 januari 2003. Då svarade Thomas Bodström att i 24 § lagen om kriminalvård finns regler som innebär att intagna ska få ha böcker, tidskrifter och tidningar i den utsträckning det kan ske utan olägenhet. Socialdemokraternas Thomas Bodström skrev att regelverket medger en tillämpning som gör att behandlingsintresset inte motverkas men att det dock är Kriminalvårdens sak att bedöma hur det ska ske i enskilda fall.

Då måste vi jämföra med vad samma socialdemokrater skriver i reservationen, nämligen kritiken mot det förslag som nu har lagts fram. Det är tydligen problem med att frågan överlämnas till Kriminalvårdens personal att bestämma. Men för fem år sedan var det enligt Thomas Bodström Kriminalvårdens sak att bedöma hur tillämpningen ska ske i enskilda fall. Uppenbarligen har något hänt hos Socialdemokraterna. Förmodligen är det för att partiet har hamnat i opposition och därför nu har en helt annan politik än tidigare.

Vad kan vi mer utläsa av detta? Dåvarande justitieminister Thomas Bodström tyckte att 24 § lagen om kriminalvård – den som fortfarande gäller – var tydlig nog för att böcker, tidskrifter och tidningar skulle kunna stoppas om behandlingsintresset motverkades. Den nuvarande otydliga lagen var tydlig nog att stoppa porrtidningarna. Nu förtydligar vi lagstiftningen, och nu är helt plötsligt en tydligare lagstiftning inte tydlig nog för att stoppa porrtidningar. Kan någon förklara hur det går ihop? Varför fungerade det för Thomas Bodström med den otydliga lagstiftningen medan vårt nu tydligare förslag inte är bra nog? Det kallas för inkonsekvens.

Anstaltschefen tog givetvis del av dåvarande justitieministerns skriftliga svar på min fråga. Det var ett besked från justitieministern att det skulle finnas ett utrymme för att stoppa grova sexuella publikationer. Efter att han hade fått svaret gjorde han så. Han stoppade intaget av porrtidningar eftersom han ansåg att de motverkade behandlingen och rehabiliteringen på sexualbrottsavdelningen. Detta upphävde Kriminalvårdsstyrelsen. Man skrev, bland annat med hänvisning till Justitieombudsmannen, att tidningarna inte fick stoppas ens om de gick stick i stäv med något viktigt behandlingsintresse. Alltså hade dåvarande justitieminister Thomas Bodström fel; det gick inte att stoppa tidningarna.

Jag skrev då en ny fråga till samma dåvarande justitieminister. Då är vi framme i september. Mycket ärligt svarade Thomas Bodström att han hade haft fel och att man från Socialdemokraternas sida var bekymrad över det. Han skrev att man från Justitiedepartementets sida skulle ta upp en dialog med Kriminalvårdsstyrelsen om tillämpningen av bestämmelsen. Om det skulle visa sig att det fanns hinder mot en ändamålsenlig tillämpning skulle de uppmärksamma Kriminalvårdskommittén på detta. Av direktiven skulle det framgå att kommittén särskilt skulle uppmärksamma frågor om hur verkställigheten kunde anpassas så att den skulle förebygga återfall i brott.

Kriminalvårdskommittén fick uppdraget. Kommittén har lagt fram ett förslag, och precis det förslaget lägger vi fram för kammaren i dag. Men nu är det helt plötsligt inte bra nog. Nu är man inte nöjd från Socialde-

mokraternas sida, fast det var precis det man ville ha. Men det handlar så klart om att Socialdemokraterna inte har en politik. Man hade en politik i majoritet, och man har en annan politik i opposition. Det handlar bara om att vara mot allt som alliansen genomför. Om det sedan är mot den egna gamla politiken är uppenbarligen ointressant.

Nu finns två förslag i kammaren. Där finns vi som vill genomföra förslaget som Kriminalvårdskommittén lade fram – det som även Thomas Bodström stod bakom för några år sedan. Vi tycker att den som genomgår ett sexualbrottsrelaterat program inom kriminalvården inte bör kunna ta del av grovt pornografiska publikationer. Sedan finns den linje som tycker att man ska få göra det, att behandlingsintresset inte är viktigare. Det är bara för alla som lyssnar eller ser på detta att bedöma vad de själva tycker. Jag tycker att det är vettigt att den som ska få en bättre syn på sexualitet inte heller efter det att behandlingen är slut sitter på sitt rum på anstalten och läser porrtidningar.

(Applåder)

I detta anförande instämde Inge Garstedt, Krister Hammarbergh, Anders Hansson och Ulrika Karlsson i Uppsala (alla m) samt Otto von Arnold (kd).

Anf. 63 CAMILLA LINDBERG (fp):

Fru talman! Den här propositionen handlar framför allt om tydliga och mer enhetliga bestämmelser när det gäller den intagnes rätt att inneha personlig egendom. Propositionen syftar till att kriminalvårdslagstiftningen blir ändamålsenlig i frågor av betydelse såväl för de intagna som för att upprätthålla ordning och säkerhet. En tydlig reglering minskar risken för godtycke och ökar på så sätt rättssäkerheten för de intagna. På så sätt minskar också risken för konflikter.

Ett konkret exempel från dagens verklighet är Norrtäljeanstalten som har totalförbudit porr på anstalten. Det är något som är fullt tillåtet på andra anstalter i Sverige. När lagstiftningen inte är tillräckligt tydlig om på vilka grunder sådana beslut kan fattas skapas naturligtvis misstankar om orättvisa och godtycke.

Vad regeringen vill åstadkomma är en mer enhetlig reglering. Möjligheten att inneha personlig egendom i bostadsutrymmen är viktig för de intagna men kan också i vissa fall ställa till med problem. Den kan till exempel utgöra en säkerhetsrisk, försvåra visitation, användas för att begå brott eller motverka behandling. Det är därför nödvändigt med vissa begränsningar när det gäller rätten att inneha personlig egendom på anstalt. Det som regeringen anför är endast ett förtydligande av vad som för närvarande gäller inom kriminalvården. Utöver det finns det ett behov av att förbjuda böcker, tidskrifter och tidningar som anses motverka den behandling som den intagne genomgår. Det är viktigt att poängtera att dessa beslut alltid ska fattas individuellt och gälla den som genomgår behandling. Behandlingen är frivillig. Det handlar alltså inte om tvångsvård. Behandlingen ska bygga på vetenskap och beprövad erfarenhet. Det här förslaget ska underlätta att inte pågående behandling störs. Det är alltså endast böcker, tidskrifter och tidningar som kan motverka den behandling som den intagne genomgår som ska förbjudas. Det bör ses som en del i kriminalvårdens återfallsförebyggande arbete.

Regeringen är också mycket tydlig med att den reglering som innebär begränsningar i den intagnes informationsfrihet måste vara omgärdad av rättssäkerhetsgarantier för att minimera risken för missbruk och att Kriminalvårdens beslut ska gå att överklaga.

Så sent som i måndags pratade jag med Elisabeth Kwarnmark, den kvinna som i mångt och mycket har arbetat fram den svenska modell av ROS-behandlingen som vi i dag använder på många fängelser som behandlar sexualbrott. Kwarnmark menar att det finns forskning som visar att grovt våldspornografisk litteratur är en riskfaktor för sexualbrottsdömda. Hon tror inte heller att dessa eventuella restriktioner kan leda till att intagna inte vill gå en behandling.

Det är viktigt att vi från samhällets sida inte ger dubbla budskap och att vi gör vårt yttersta för att behandla dessa personer och minska återfallstendensen.

Det bör också poängteras att det inte handlar om moralism, inte om vad som är bra eller mindre bra läsning. Det handlar om förutsättningar för att framgångsrikt bedriva behandlingar på våra anstalter.

Fru talman! När det gäller förslaget att även tillåta saliv-, svett- och hårprov som komplement till dagens blod-, urin- och utandningsprov handlar det också om att underlätta arbetet med att säkerställa drogfria anstalter. Dessa nya metoder är tänkta att fungera som komplement till dagens metoder och att användas när behov finns.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på reservationerna.

Jag vill avslutningsvis betona att dessa tydliga regler inte handlar om vilka beslut man ska fatta i det enskilda fallet utan på vilka grunder man ska fatta beslut.

Anf. 64 INGER DAVIDSON (kd):

Fru talman! Den första fråga man ska ställa sig när man ska lägga fram ett nytt lagförslag är varför det görs. Finns det ett problem? Har frågan utretts? Vad ska uppnås?

Svaret på den första frågan är ett obetingat ja. Det finns i dag stora problem inom kriminalvården när det gäller dispyter och bråk om vilken personlig egendom de intagna ska ha rätt till under den tid de vistas på anstalten. Det påverkar helt klart ordningen och säkerheten både för personalen och för de intagna. Det beror på att lagen är otydligt skriven i dag.

Enligt den nuvarande lagstiftningen är det inte möjligt att neka innehav av böcker, tidskrifter och tidningar med hänvisning till att det kan antas att de motverkar den behandling som den intagne genomgår. Det finns inte lagligt stöd för det i dag. Någon sade tidigare att troligen tänker svenska folket i allmänhet att det är självklart och att den lagstiftningen redan finns, men den finns alltså inte i dag.

En person som är dömd för ett grovt narkotikabrott kan därför hävda sin rätt att inneha och läsa litteratur som till exempel förhållig narkotikabruk och beskriver hur narkotika framställs på syntetisk väg.

En person som är dömd för upprepade sexualbrott med våldsinslag kan på motsvarande sätt hävda sin rätt att läsa våldspornografisk litteratur samtidigt som han genomgår en behandling för att komma till rätta med sin skeva kvinnosyn och förvrängda sexualitet.

Är det rimligt? Nej. Till skillnad från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet tycker inte Kristdemokraterna och resten av alliansen att det är rimligt. Det är därför vi föreslår att lagen ska förtydligas i några avseenden, medan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet avslår förslaget. De tycker uppenbarligen att det system vi har i dag är bra och att det fungerar väl trots den höga återfallsfrekvens som vi kan se så tydligt.

Den andra frågan var: Har frågan utretts? Även på den frågan är svaret ja. Kriminalvårdskommittén kom, som vi har hört, med sitt betänkande redan 2005. Den kom fram till att den begränsning i rätten för den intagne att inneha vissa skrifter som den föreslog är förenlig med regeringsformen. Det var en parlamentarisk utredning.

Sedan kom Lagrådets yttrande. Det efterlyste en analys av om förslaget verkligen var i enlighet med grundlagen när det gäller medborgares rätt till informations- och tryckfrihet. Därför arbetades faktiskt propositionen om. Det är något som oppositionen inte verkar ha uppmärksammat. Den förtydligades på några punkter.

Vid riksdagsbehandlingen har konstitutionsutskottet yttrat sig. Det är alltid majoriteten man går på. Det gör vi även i det här fallet. Konstitutionsutskottet säger att det är i enlighet med grundlagen. De gör samma bedömning som regeringen. De betonar att det är en viktig avvägning som man alltid gör. Det är viktigt att värna den enskildes frihet, men det finns i de här fallen anledning till inskränkning. Jag behöver inte gå in på det igen, eftersom flera har gjort det. Det är viktigt att upprätthålla tilltron till statens möjligheter att ha en rättsstat som fungerar och så vidare. Man räknar upp ett antal sådana saker som gör att det finns starka skäl för vissa inskränkningar i de här fallen.

En tydlig reglering är också ett led i att minska det godtycke som finns i dag. Det ökar rättssäkerheten för dem som är intagna. Risken för konflikter mellan intagna och personal minskar. Den enskilde internens rättssäkerhet skyddas också av att de beslut som fattas med stöd av den här lagstiftningen naturligtvis kan överklagas. Det är en självklarhet.

Frågan är alltså utredd och analyserad även utifrån de viktiga fri- och rättighetsaspekter som vi alltid ska väga in i de beslut vi fattar i riksdagen.

Sammanfattningsvis är jag och Kristdemokraterna övertygade om att den här lagändringen kommer att leda till bättre möjligheter att upprätthålla ordningen och säkerheten på anstalterna och att det målet uppnås. Det ökar också möjligheten för den intagne att fullt ut tillgodogöra sig den behandling som han genomgår. Därför minskar också risken för återfall efter fängelsevistelsen, kanske inte minst när det gäller sexualbrotten. Det är precis det vi ville uppnå. Att färre kan komma att bli utsatta för brott framöver tycker jag också är något som man ska väga in i det beslut vi fattar.

Med det yrkar jag bifall till förslagen i betänkandet och avslag på motionerna.
(Applåder)

I detta anförande instämde Otto von Arnold (kd) och Krister Hammarbergh (m).

Anf. 65 CHRISTER ADELSBO (s) replik:

Fru talman! Det handlar mycket om sexualbrott och porrtidningar, men det pratas inte särskilt mycket om all annan litteratur. Det nämns inte alls. Det ingår ju också i detta.

När det gäller grundlagens förarbeten har vi hört vad Justitieombudsmannen har sagt i det här ärendet och Lagrådets resonemang. Det gör att vi tycker att det är mycket tveksamt om den föreslagna ändringen i lagstiftningen, 24 § i lagen om kriminalvård i anstalt, är förenlig med grundlagen. Det är det som vi hänger upp detta på.

Det är märkligt att man från de borgerliga partierna inte tar hänsyn till alla tveksamheter som lyfts fram. Man borde först titta ordentligt på om förslaget är förenligt med grundlagen. Ser du inga som helst problem med detta, Inger Davidson?

Anf. 66 INGER DAVIDSON (kd) replik:

Fru talman! Du kan upprepa de här frågorna hur många gånger du vill. Jag tycker att jag har varit ganska tydlig i mitt anförande och flera andra har också varit väldigt tydliga när vi har beskrivit vilka åtgärder som har vidtagits för att vi ska känna oss säkra på att de här inskränkningarna är i enlighet med Sveriges rikets grundlag.

Det handlar om att upprätthålla ordningen i en rättsstat. Det handlar om att upprätthålla ordning och säkerhet på en anstalt. Det handlar om vissa frihetsinskränknings, men de anses i de här fallen naturliga eftersom de personer som utsätts för dem har begått så grova brott i en viss riktning. Det kan handla om sexualbrott, men det kan naturligtvis också handla om andra brott.

Läs gärna det utdrag ur Europakonventionen som finns med i betänkandet. Europakonventionen beskriver där i vilka fall man har rättighet att inskränka de grundläggande rättigheter som vi alla försvarar med näbbar och klor, men som vi inser måste frångås ibland. Det tycker vi i de här fallen.

Jag skulle egentligen vilja fråga Christer Adelsbo: Hur skulle du ha velat utforma det hela? Tomas Bodström ville ju gå vidare, men vad hade han tänkt? Vad hade Socialdemokraterna tänkt?

Anf. 67 CHRISTER ADELSBO (s) replik:

Fru talman! Det är ett oenigt KU som har lämnat remissvar på detta. Det är ett tveksamt lagråd, och det är en tveksam justitieombudsman. Det är lite väl mycket för att man ska säga att detta känns bra. Du uttrycker att ni känner er trygga i detta, men många andra känner sig inte trygga med det här förslaget.

Jag avslutar med att säga att grundtesen för oss är att man i likhet med Lagrådet är tveksam till om den föreslagna lagstiftningen i § 24 i lagen om kriminalvård i anstalt är förenlig med grundlagen eller inte.

Det borde få göras en ordentlig analys av grundlagsenligheten innan man lägger fram en sådan här typ av förslag. Tycker verkligen Inger Davidson att det inte är några som helst problem med detta, trots ett oenigt KU, ett tveksamt lagråd och en tveksam justitieombudsman? Ser du inga som helst problem med grundlagsenligheten?

Anf. 68 INGER DAVIDSON (kd):

Fru talman! Lagrådet hade vissa synpunkter som regeringen tog till sig, till skillnad från vad den förra regeringen gjorde vid flera tillfällen, vilket någon annan har varit inne på här tidigare. Då sade Lagrådet att detta över huvud taget inte går att lägga fram. Det gjordes ingen förändring, men det lades ändå fram. Här har vi lyssnat på Lagrådet och gjort en del förändringar.

JO och Regeringsrätten tolkar gällande lag. De har tolkat den lag som vi har i dag och utifrån det gjort sina uttalanden. Nu får de en ny lagstiftning som de ska tolka och komma med åsikter om när detta kommer att prövas i domstol så småningom. Jag känner mig trygg med detta. Jag tycker att det är en viktig lagstiftning som vi får i dag. Det har rätt oklarheter, det har funnits en rättsosäkerhet, och det är inte bra att de som är intagna och som har begått grova våldsbrott får läsa denna typ av litteratur.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 11 §.)

7 § Tillsyn över fastighetsmäklare m.m.

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2007/08:CU5
Tillsyn över fastighetsmäklare m.m. (framst. 2007/08:RRS3).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 11 §.)

8 § Namnlagen

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2007/08:CU6
Namnlagen.

Anf. 69 LISELOTTE OLSSON (v):

Fru talman! Jag stod här även förra våren och debatterade namnlagen. Precis som då kan jag konstatera att regeringen har valt att inte göra något åt de problem som namnlagen orsakar. Jag berättade då om Pia som är transvestit och som på papperet heter Lennart fast hon vill heta Pia, och alla hennes anhöriga kallar henne Pia. Pia och många andra människor har i dag ingen möjlighet att byta namn.

I dag krävs det att en person kan uppvisa läkarintyg på att han eller hon genomgår eller har genomgått utredning för att byta kön för att ett namnbyte ska vara möjligt. För Pia har det aldrig handlat om att genomgå könsbyte. För de transpersoner som däremot vill genomgå köns-korrigerande operation blir väntan på att få byta namn orimligt lång, som om det inte vore nog med den press som det innebär att leva i ett samhälle som fördömer och diskriminerar dig. Nej, du ska dessutom tvingas

bära ett namn som representerar en könsidentitet som du inte har och som inte är du.

Under förra årets debatt om namnlagen efterlystes forskning som stöder att en förändrad namnlag skulle ge människor ett ökat välbefinnande. Jag har letat efter sådan forskning på alla möjliga håll, men sorgligt nog finns det ytterst lite skrivet om transpersoners livsvillkor. De personer som jag har varit i kontakt med i verkliga livet så att säga kan däremot vittna om att namnfrågan är ett av många problem för transpersoner. Statens folkhälsoinstitut gav 2005 ut en rapport om HBT-personers hälsosituation. Den rapporten är i princip det enda som jag har hittat som handlar om transpersoner. Att det fanns brister i forskningen om transpersoner visste jag men inte att den var så total. Det är någonting som vi verkligen kan efterlysa. I rapporten från Folkhälsoinstitutet framgår det i alla fall tydligt att transpersoner som grupp mår betydligt sämre på alla sätt och vis än icke-transpersoner. Ett sätt att minska pressen på dem är att ändra namnlagen. Det är ett litet steg som skulle betyda otroligt mycket för dessa personer.

Jag tycker att vissa här har gjort denna fråga till en icke-fråga och försöker att få oss som vill ändra namnlagen att framstå som lite löjliga. Det handlar om så väldigt få människor, får vi höra. Men för att ni ska få lite perspektiv på detta kan jag berätta om en kvinna som har genomgått hela denna process med utredning och sedan operation. Hon är yrkesofficer och påpekade för mig hur extremt viktigt det är i hennes jobb med namnbrickor och ID-kort. Naturligtvis har namnlagen varit ett stort problem i hennes vardag då hon under en längre tid var tvungen att bära sitt gamla namn trots att hon levde, fungerade och arbetade som kvinna. Så även om forskning saknas säger i alla fall mitt sunda förnuft och min omtanke om människor som lever i en utsatt situation att en ändring av namnlagen kan få många människor i liknande situationer att må bättre.

Jag vill också nämna Vänsterpartiets reservation om retroaktiva ändringar av namnidentitet. Här tycker jag att majoriteten är lite feg som inte vågar ta tag i den här viktiga frågan trots att det innebär merjobb för till exempel arbetsgivare och skolor att ändra gamla intyg och betyg. Jag tror tvärt emot majoriteten att arbetsbördan inte alls skulle bli så stor som man tror. Nu för tiden är de flesta dokument elektroniska, och det borde vara lätt att ändra namnet. För de människor som berörs är detta en mycket viktig fråga. Gamla dokument med fel namn kan ställa till mycket problem och tvinga en person att ”komma ut” som före detta transsexuell inför en blivande arbetsgivare. Det vill inte många göra.

Namnlagen har flera brister, och många brister nämns inte i detta betänkande. Jag har tagit upp några. Men i och med att namnlagen har så många brister som vi är överens om tycker jag att den länge omtalade och förväntade översynen av namnlagen är någonting som regeringen borde ta itu med genast. Den har vi väntat på i flera år.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 1 och 2.

Anf. 70 JAN LINDHOLM (mp):

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 1 i betänkandet.

Föregående talare har argumenterat för en del av de frågor som berörs i motionerna som tas upp i betänkandet. Jag ska inte upprepa så mycket.

Det är väl känt att jag i mina anföranden här i kammaren brukar försöka hitta på en del sätt att argumentera för att visa hur de frågor som behandlas i betänkandet kan kopplas till behovet av tunga investeringar i järnvägssektorn. Men när jag har läst igenom detta betänkande har jag haft svårigheter att hitta de tydliga kopplingarna mellan förslagen och de reservationer som finns och någon form av argumentation för att det är viktigt med dubbelspår mellan Falun och Borlänge. Därför hoppar jag över det den här gången. Några blir kanske besvikna över det.

Fru talman! Man kan ändå göra en koppling till Dalarna därför att man i min valkrets i Dalarna har väldigt starka traditioner kring namngivning, både när det gäller personnamn, Ortsnamn och gårdnamn – alla frågor som berör namnlagen. Det finns motioner som handlar särskilt om gårdnamn.

Jag är inte infödd mas, vilket säkert hörs när jag talar. Det gör att jag inte har den ordentliga förankring som gör att jag vågar försöka mig på att beskriva alla typer av problem som finns kring namnfrågor i vårt län och som jag har fått beskrivna ett otal gånger från dem som är mer kunniga i detta. Jag vågar inte riktigt ge mig på att ta upp det heller eftersom det kan hända att någon som är mer kunnig på det begär replik på mitt anförande. Då sitter jag i klistret.

Men jag kan i alla fall försäkra er om att det finns ett oerhört stort intresse i Dalarna kring regelverket för namngivning. Namnlagen är alltså en mycket viktig, intressant och aktuell fråga.

Detta gör ändå att det finns anledning för mig att uttrycka rätt stor besvikelse över att regeringen, som jag ser det, ändå tänker dra denna fråga i långbänk. Jag uppfattade att det under den förra mandatperioden, under de två år som jag satt i riksdagen, fanns ett stort intresse från den förra oppositionen, den nuvarande maktkartellen, att ta itu med frågan om en revidering av namnlagen.

När jag läser om ställningstagandena i betänkandet uppfattar jag att detta inte prioriteras särskilt högt från majoritetens sida. Vi har ju sett hur regeringen under de 15 månader man hittills suttit vid makten har lyckats dra i långbänk många frågor som har med diskriminering att göra. Inte alla motioner som behandlas i betänkandet har en sådan dimension, men många av de frågor som väckts har det.

Eftersom den här regeringen så effektivt har lyckats dra frågor med samma politiska sprängkraft i långbänk tror jag att inte, fru talman, att vi ska vänta oss något förslag från regeringen under den här mandatperioden.

Trots att jag har anmält mig för ytterligare talartid ska jag inte utnyttja mer tid än så här, utan jag nöjer mig med det sagda och yrkar avslutningsvis bifall till reservation 1.

Anf. 71 INGER RENÉ (m):

Fru talman! I skolböcker från förr i världen fanns det ofta ett rim, på försättsbladet. Det stod så här: N.N. – där skulle man skriva sitt eget namn – är mitt namn, mig till heder och ingen skam. Det är mig i dopet givet och i livsens bok inskrivet.

Första gången man hittade detta var i en visbok som är från så långt tillbaka som 1600-talet.

Varför börjar jag då med detta uråldriga rim när vi pratar om namn-
lagen? Jo, jag tycker att det visar vilken betydelse namnet har för den per-
sonliga identiteten.

När det här gamla rimmet skrevs var det förhållandevis enkelt att
namnge ett nyfött barn. Vissa förnamn gick i släkten. I efternamn fick
Pers barn naturligen heta Persson – punkt.

Det låter praktiskt, men redan i slutet av 1800-talet efterfrågades ett
mer ordnat system för våra personnamn. Syftet var att fler skulle välja
ärflika släktnamn så att man på det sättet kunde härleda personer. Det
resulterade i vår första namnlag som antogs 1901.

62 år senare fick vi nästa namnlag som vidgades bland annat till rät-
ten till namnbyte. Med den nuvarande lagen, som tillkom 1982, ville
riksdagen bland annat öka valfriheten och förenkla proceduren för dem
som ville byta förnamn eller efternamn.

Antalet önskemål om namnbyte ökar år för år. Förra året nåddes vad
man kan kalla för all-time-high. Då valde ungefär 7 500 personer att byta
namn. I de allra flesta fallen rörde det sig om efternamnet.

I nu gällande lag står det om nybildade namn att dessa inte får god-
kännas om de till bildning, uttal eller stavning har en sådan språklig form
att de inte är lämpliga som efternamn här i landet.

I dag kommer människor från alla de håll till Sverige. De är bärare av
andra namntraditioner än våra inhemska. Vi behöver bara vända oss till
länder som Island och Norge – ja, för den delen också Danmark – så visst
behöver lagen ses över.

Ett annat bekymmer med dagens namnlag rör oftast kvinnor. Det gäl-
ler då hur vi hanterar mellannamn. Situationen underlättas inte av att
namnkombinationer ibland behandlas på ett sätt, ibland på ett annat sätt.
Det gör, för att nämna en praktisk nackdel, att det kan vara svårt att i ett
register av något slag hitta personer just därför att de kan registreras både
på sitt mellannamn och på sitt slutnamn.

Jag skulle kunna räkna upp flera skäl till att namnlagen verkligen be-
höver ses över. Vi har hört en del skäl till det här från talarstolen. Det
vanligaste när namnlagen diskuteras eller när det skrivs om den i tidning-
arna är att det upplevs som ett godtycke vilka namn – det rör sig då om
både förnamn och efternamn – som godkänns och vilka som underkänns.
Det kan vara obegripligt att man till exempel inte får heta Myran när man
får heta Blomman, Lilja eller Mango.

I Norge har man en betydligt liberalare syn på detta med namnlag och
namn. Där lär till exempel Kolaautomat vara godkänt som förnamn.
Gudärgod – jag vet inte om de i namnet ingående orden skrivs i en följd
eller om namnet skrivs med mellanslag mellan de ingående orden – lär
också vara ett godtagbart namn.

Hur som helst är vi alltså överens om att namnlagen behöver reforme-
ras. Redan 2001 gav riksdagen regeringen i uppdrag att komma med
förslag om en ny namnlag. Då kan man undra varför den förra regeringen
inte gjorde det. Här har det talats om månader. Vi har alltså haft 15 må-
nader på oss. Den gamla regeringen hade, om jag nu räknat rätt, 86 må-
nader på sig för att komma med förslag om en ny lag.

Mot den bakgrunden tycker jag att reservation 1 är ett praktiskt själv-mål. Där säger man att regeringen borde skynda sig. Jag skulle kunna returnera bollen och säga att den socialdemokratiska regeringen hade två regeringsperioder, det vill säga fem år eller 84 månader, på sig för att skriva en proposition. I reservationen säger man också att arbetet har påbörjats.

Men om man ringer till departementet och frågar vad den socialdemokratiska regeringen gjorde blir svaret att onsdagen den 7 december 2005 hade Justitiedepartementet en tvåtimmarshearing om namnlagen. Men sedan blev det programmet en hyllvärmare. Inget annat hände.

Det finns ingenting skrivet och ingenting förberett. Det finns absolut inga direktiv. Man hade chansen men tog den inte. Alliansregeringen har, som sagt, haft drygt ett år på sig.

Jag avslutar mitt anförande med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet i dess helhet och avslag på reservationerna.

Anf. 72 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c):

Fru talman! Till grund för gällande lagstiftning om namnlagen finns en strävan efter jämlikhet mellan kvinnor och män och efter lika behandling av barn vilkas föräldrar är gifta med varandra och barn med ogifta föräldrar.

Detta är en bra grund att stå på. Men det har på flera håll visat sig att lagen, som denna i dag ser ut, kan ställa till med problem för den enskilde. Därför välkomnar Centerpartiet den aviserade översynen av namnlagen. Det här har ju under en alldeles för lång tid legat som en hyllvärmare i den gamla regeringens bokhylla.

Precis som regeringen fastslår är det viktigt att få kartlägga problemen – hur de ser ut, var de uppstår och vilka konsekvenserna blir för den enskilde.

Ett av de redan definierade bekymren kan uppstå för personer som genomgått könsbyte. Att inte kunna visa upp en giltig legitimation kan, det förstår var och en, ställa till med stora bekymmer.

LiseLotte Olsson från Vänsterpartiet gav en levande beskrivning av ett enskilt fall. Tyvärr är de fallen inte så få som vi kanske tror.

Det kan också gälla små vardagsbekymmer som att gå in på biblioteket för att låna en bok, att hämta ett paket på posten eller att ha ett årskort på SJ. På legitimationskortet står det Göran, men det är Maria som ska stå där och legitimera sig. Följaktligen får hon inte boken eller paketet. Inte heller får hon åka på sitt årskort. Förmodligen måste hon lösa enkel biljett eller kliva av tåget.

Som föregående talare sagt kan problem uppstå även när betyg och anställningsbevis ska visas upp. Att vid en anställningsintervju behöva börja med att bli så privat och personlig som en redogörelse av hela ens livshistoria innebär kan inte vara någon lagstiftares mening.

Fru talman! Att hitta en tillfredsställande lösning som också uppfyller kravet på en säker hantering är viktigt i översynsarbetet.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 73 JAN ERTSBORN (fp):

Fru talman! Det är bara omkring nio månader sedan vi här i kammaren senast debatterade precis samma ärende som i detta betänkande. Vi var då överens om behovet av att förändra nuvarande namnlag. Den är från 1982. Den är inte i och för sig så gammal, men tidens förändringar har gjort att den alldeles uppenbarligen är föråldrad. Man kan göra en jämförelse med samäganderättslagen som är från 1904, alltså över hundra år gammal. Den har vi ännu inte tagit upp, men den behöver också moderniseras.

Vi har tillkännagivanden som vi alla står bakom. Det ska ske en översyn och en utredning. Frågan handlar om att komma i gång med utredningen. Det har vi fått förvisningar om från departementet. Det ska startas en utredning under det här året. Med det är vi faktiskt nöjda.

Vi skulle naturligtvis kunna, som vissa av de tidigare debattörerna gjort, diskutera varför det dröjer och vem som varit långsammast, alliansregeringen eller den socialdemokratiska regeringen. Men jag tycker för min del att det är en helt meningslös debatt att föra. Det viktiga är naturligtvis att få till stånd en utredning. Det löfte vi har fått från departementet ska vi från allianspartiernas sida se till uppfylls.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.

Anf. 74 YVONNE ANDERSSON (kd):

Fru talman! Vi debatterar som sagt namnlagen, och det har vi gjort många gånger i den här kammaren. Under den senare perioden med socialdemokratisk minoritetsregering med stöd från Miljöpartiet och Vänsterpartiet har man i princip inte gjort någonting. Jag var med på den hearing som Inger René tidigare berättade om och som var det enda som åstadkoms sedan 2001, och det beslutades att det skulle göras en översyn. Den hearingen mynnade enligt mitt minne inte alls ut i någon klar och tydlig bild av vad som var de stora problemen med namnlagen. Men det finns nu en utredning aviserad. Med tanke på hearingen kan vi i dag inte se att just en sådan utredning skulle hastas före allt annat arbete som vi förväntar oss inom vårt ansvarsområde i utskottet ska göras.

Jag vill gärna redan inledningsvis säga att jag tycker att det är viktigt att en utredning och översyn genomförs, men det kan inte anses vara mer prioriterat än många andra av de viktiga frågor som vi har inom vårt ansvarsområde. Dock kommer den att startas inom innevarande år. Det väntar vi på.

Vad finns det då under detta? Förnamn kan redan nu bytas ut, strykas eller det kan läggas till något genom anmälan till Skatteverket. En sådan anmälan får göras endast vid ett tillfälle. Enligt 34 § namnlagen får man som förnamn inte godkänna namn som kan väcka anstöt, det vet vi. Det kan ge obehag för den som bär ett sådant namn.

Vanligtvis är förnamnet könsbundet. Det tycker jag är bra. Det skapar ett slags ordning och reda. Oavsett vad vill vi ha för lagstiftning kommer alltid kvinnor och män, flickor och pojkar att vara av olika kön. Därför är det alltid bra att ha ett så precist uppdelningsinstrument som möjligt. Vi har ändå namn som inte är könsbundna, till exempel Kim och Alex. Dem kan både pojkar och flickor bära.

Just namn är redan i dag anledning till exempelvis mobbning. Hur många barn mobbas inte för sitt namn? Där har vi en jätteviktig anledning att se över vad som är rimligt och vad som inte är rimligt.

Att retroaktivt ändra identitet, som vissa vill göra efter ett könsbyte, kan även det bli fel. Man kan byta namn, men om man får ett nej från Skatteverket tycker jag att det ska respekteras. Vi vill inte öppna för möjligheten att byta till förnamn som är förknippat med ett helt annat kön. Den man har varit när man gör ett könsbyte har man varit, och där-efter kommer nya möjligheter.

Jag vill yrka avslag på samtliga motioner och bifall till förslaget i betänkandet och uttalar igen att det är viktigt att den översyn och utredning som är aviserad också görs.

Anf. 75 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 1.

Det som jag tycker är intressant är att det har kommit ett antal tillkännagivanden i den här frågan. Ett tillkännagivande innebär alltså att en majoritet i utskottet kräver att regeringen sätter i gång med ett arbete. Det har varit flera krav från vårt utskott, som tidigare hette lagutskottet. Det som är intressant att helt plötsligt är det inte längre tillkännagivanden som kommer i strid ström. Det kanske beror på att vi har fått ett regeringsskifte. Jag tycker att det nu är lite upp till bevis. Om man nu tycker att frågan om en översyn av namnlagen har varit viktig och så bråds-kande, varför är den inte bråds-kande nu när den har varit bråds-kande ända sedan 2001? Jag tycker att det är en fråga som man kan ställa.

Som tidigare talare har sagt hade vi en debatt här i samma fråga för nio månader sedan. Vad har hänt sedan dess? Ja, inte speciellt mycket. Dessutom påbörjade den tidigare regeringen ett arbete före valet för att titta på vad man skulle kunna ha för punkter i en utredning. Mycket av arbetet är alltså redan gjort. Där sade man att allting som har med förnamn, mellannamn och efternamn att göra behöver ses över. Redan där har man ett tydligt direktiv till utredningen. Internationell privaträtt kopplat till namn är också en intressant fråga, liksom handläggning av mål och ärenden enligt namnlagen.

Det finns väldigt tydliga direktiv redan nu som man skulle kunna lämna över till en utredning. Patent- och registreringsverket har dessutom sagt att det finns ett stort behov av att se över namnlagen. De har också specificerat vad som är problem. Det handlar om möjlighet för medborgare att ändra sina namn på ett lättbegripligt och rättssäkert sätt. Många upplever att de gamla reglerna, som är drygt 20 år gamla, helt enkelt inte har följt med tiden. Man måste hitta en bättre balans mellan det allmännas behov av tydliga regler på det här området och enskildas önskemål och möjlighet att tillgodose dem.

I debatten har det kommit fram många relevanta synpunkter. En sak som jag skulle vilja ta upp gäller makar. Det är vanligt i dag att en kvinna gifter sig med en man och då antar mannens namn tillsammans med sitt gamla namn. Det har blivit allt vanligare. Tidigare var det självklart att hon tog över mannens namn. Nu är det allt fler som efterfrågar att mannen och kvinnan skulle kunna ha samma namn utan att man tar över den andras namn. Det förekommer självklart att en man tar över en kvinnas namn, men det är ovanligare. Önskemålet är att man skulle kunna skapa

ett nytt gemensamt familjenamn, till exempel Larsson Nilsson, kanske inte det vackraste namnet. Men det är ett exempel på att man helt enkelt lägger ihop efternamnen. Därmed får mannen och kvinnan, eller två män och två kvinnor, ett gemensamt namn. Det skulle underlätta när man får barn. I dag kan barnen ha andra namn än föräldrarna, vilket kan ställa till problem. Det kan vara barn som har tillkommit i en samborelation. Om föräldrarna sedan gifter sig, antingen med den andra föräldern eller med någon annan, har man helt plötsligt en familj där nästan alla har olika efternamn. Det är några exempel. Sedan vet jag att min partikollega Börje Vestlund kommer att ta upp andra frågor när det gäller könsbyte.

Det här behöver moderniseras, och jag hoppas att det sker snarast.

Anf. 76 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Jag ska först be kammarens ledamöter om ursäkt. Jag trodde inte att det skulle gå så snabbt i dag, så jag var helt övertygad om att den här debatten skulle komma upp senare. Därför har jag inte kunnat vara med och lyssna på hela debatten, och jag ber om ursäkt för det.

Mitt ingångsläge i den här frågan har varit transpersoners behov av att byta namn. Då menar jag inte bara de som byter kön utan också de som lever i sitt motsatta kön under längre tid men av någon anledning inte väljer att byta kön. För dem är det här ett problem. Det blir ett problem inte bara i de sociala kontakterna utan också när man lever i ett kön men inte har för avsikt att byta kön rent medicinskt och göra det ingrepp som det kräver. Det här är en fråga som rör ganska få människor, men möjligheten till namnbyte skulle göra väldigt mycket för dem.

Vi har stått här i ganska många år, och jag är lite förvånad över att den här frågan drar ut på tiden. Jag deltog i en debatt förra mandatperioden, och då var i alla fall Folkpartiet och Centerpartiet ganska arga på oss därför att vi inte hade genomfört den här utredningen. Ingenting gjorde vi under den perioden, påstod man. Och nu har man suttit här i snart två år och ingenting har skett.

Jag tycker att det är ganska allvarligt att man inte kan få i gång det här arbetet. Så svårt kan det inte vara att skriva direktiven. Även om jag är medveten om att det här med efternamnen är en mycket mer komplicerad fråga än den om förnamnen, är det allvarligt att man inte kan få i gång ens en utredning på det här området.

En del partier har klart och tydligt redovisat sin uppfattning att det inte finns något behov av att man ska kunna byta namn innan man genomgått ett könsbyte. Det kan också vara en inställning, men då kanske det finns andra och bakomliggande skäl till att regeringen inte skyndar på med utredningen och ens kommer till skott med den.

Man säger här att utredningen ska komma till stånd nu. Jag tror det när jag får se det. Jag tycker att det finns all anledning, inte minst för alla transpersoner, att vara djupt besviken på regeringen som absolut inte gör någonting åt en fråga som trots allt är ganska liten och förhållandevis lagtekniskt enkel.

Jag yrkar bifall till reservation nr 1.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 11 §.)

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2007/08:CU7
Associationsrättsliga frågor m.m.

Anf. 77 AMEER SACHET (s):

Herr talman! Vi ska debattera civilutskottets betänkande nr 7, *Associationsrättsliga frågor m.m.* Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 1, 2 och 3 samt göra kammaren uppmärksam på vårt särskilda yttrande kring franchising. Den nya aktiebolagslagen, som trädde i kraft den 1 januari 2006, innebar en modernisering av den svenska aktiebolagsrätten och förenklingar för små och medelstora företag.

Enligt Socialdemokraternas uppfattning bör förenklingsarbetet fortsätta med sikte på att ytterligare förenkla den gällande aktiebolagslagen. Med denna inriktning känns krav på att skapa en ny företagsform inte särskilt motiverat. Aktieägarnas frihet från personligt betalningsansvar för bolagets förpliktelser är ett av aktiebolagets mest karakteristiska drag. För att balansera denna avsaknad av personligt betalningsansvar har regler som garanterar att bolaget alltid har tillgångar som minst svarar mot bolagets förpliktelser införts. Kravet på att ett aktiebolag ska ha ett visst aktiekapital är av grundläggande betydelse i det avseendet. Därför anser vi att det för såväl privata som publika aktiebolag måste ställas krav på visst minimikapital.

När det gäller revisionsplikten omfattning anser vi att revisionen i mindre bolag inte ska behöva göras mer betungande än vad som verkligen är nödvändigt. Jag vill dock understryka att bestämmelserna om revision fyller en viktig funktion i det associationsrättsliga regelverket för såväl aktieägare, bolagets borgenärer och anställda som det allmänna. Att undanta mindre bolag från revisionsplikten skulle bland annat påtagligt öka risken för ekonomisk brottslighet i sådana bolag.

Skatteverkets så kallade skattefelskarta visar att mikro- och småföretagen svarar för mer än hälften av de felande 133 miljarderna. Att ta bort revisionsplikten gör ju också att ärliga företagare får ännu sämre möjligheter att få ut sina fordringar från dem som är oärliga.

I samband med att civilutskottet i november 2007 hade överläggningar med företrädare för regeringen beträffande kommissionens meddelande om ett förenklat företagsklimat på områdena bolagsrätt, redovisning och revision framförde vi socialdemokrater synpunkter på den svenska ståndpunkten. Enligt vår uppfattning borde det av den svenska ståndpunkten klart framgå att vi från svensk sida helt motsätter oss att medlemsstaterna inte ska tillåtas att kräva revision och att EU ska få avgöra om kravet på offentlighet av finansiell information från små företag ska tas bort. Detta ställde sig också ledamöterna från Vänsterpartiet och Miljöpartiet bakom.

Herr talman! I den andra reservationen, i vilken vi är överens med Miljöpartiet och Vänsterpartiet, tar vi upp frågan om könsfördelningen i bolagsstyrelser. Vi tycker att det är viktigt med en jämn fördelning när det gäller representationen av män och kvinnor i bolagsstyrelser. Det handlar om en rättvis fördelning av makt och inflytande mellan könen

även i företagen. Jämställdheten är i grunden en fråga om demokrati, men det handlar också om att ta till vara båda könen kompetens.

I de aktiebolag i vilka staten har ett bestämmandeinflytande hade den tidigare, socialdemokratiska regeringen med stöd av Vänsterpartiet och Miljöpartiet ställt upp delmålet att andelen kvinnliga styrelseledamöter skulle vara minst 40 procent år 2003. Målet uppnåddes genom ett kontinuerligt och systematiskt nomineringsarbete.

Det är däremot sämre med detta i de privata bolagens styrelser. Fortfarande är det svårare för kvinnor att ta sig fram där. Den tidigare, socialdemokratiska regeringen gav en sakkunnig i uppdrag att överväga frågan om en jämnare könsfördelning i bolagsstyrelser. Uppdraget redovisades i maj 2006. I promemorian föreslås bland annat regler i aktiebolagen om könsfördelningen i styrelser för publika aktiebolag. I stället för att skicka detta förslag på remiss beslutade den borgerliga regeringen att avfärda idén och tanken att göra näringslivet mer jämställt.

Vi anser att detta är djupt beklagligt, och vi är mycket bekymrade över vad regeringens politik kommer att få för konsekvenser för jämställdheten överlag och inom näringslivet.

Enligt vår uppfattning har bolagen redan fått god tid på sig att själva försöka komma till rätta med problemet med mansdominerade styrelser. Regeringen bör snarast lägga fram ett lagförslag som innebär att andelen kvinnor i privata bolagsstyrelser måste vara minst 40 procent. En fråga som måste ställas är: Vilken är den borgerliga strategin för att öka antalet kvinnor i de privatägda bolagens styrelser?

Herr talman! Den tredje reservationen, som vi socialdemokrater i detta fall har tillsammans med Vänsterpartiet, handlar om Kooperationen och ekonomiska föreningar som utgör en viktig del av den svenska ekonomin. Lagen om ekonomiska föreningar har inte varit föremål för någon heltäckande översyn sedan den trädde i kraft i januari 1988.

För att upprätthålla konkurrensen mellan olika associationsformer är det av yttersta vikt att lagstiftningen är neutral i förhållande till olika associationsformer. Då måste man kanske se över villkoren för ekonomiska föreningar. En revidering av lagen om ekonomiska föreningar bör göras i syfte att låta denna företagsform konkurrera på lika villkor med andra associationsformer. Den översyn som justitieministern aviserat bör komma till stånd så snart som möjligt och ha ett parlamentariskt inslag.

Herr talman! Vi socialdemokrater har ett särskilt yttrande om franchising. Vi anser att en franchisetagare i egenskap av den svagare parten i ett franchiseförhållande befinner sig i en utsatt situation. Lagen om franchisegivares informationsskyldighet, som trädde i kraft den 1 oktober 2006, syftar till att stärka en blivande franchisetagares ställning i de förhandlingar och diskussioner som föregår undertecknandet av ett franchiseavtal.

Vi tycker att den nya lagstiftningen är bra och att den fyller en viktig funktion. Vi utesluter dock inte att det kan behövas ytterligare åtgärder för att säkra en franchisetagares ställning. Regeringen bör låta utvärdera lagstiftningen för att se om den fyller sina syften. Vi utgår från att så kommer att ske utan något formellt tillkännagivande från riksdagens sida. Det vore bra om den borgerliga majoriteten här i kammaren kunde bekräfta att man ligger på regeringen i detta ärende.

Anf. 78 JAN LINDHOLM (mp):

Herr talman! Frågan om fler kvinnor i bolagsstyrelser är inte bara en fråga om demokrati, utan det är också en kvinnofråga. Betydligt fler kvinnor än män väljer att åka kollektivt. Kanske är det för att kvinnor förväntas klara både karriär, barn och hem. Många kvinnor tar även hand om en vilsen make, sina egna föräldrar och ibland även den vilsne makens föräldrar när de behöver omsorg. Då är det bra med kollektivtrafik.

Hur många kvinnor har jag inte sett använda tågresan till att förbereda föredragningar och presentationer som de själva eller deras manliga chefer ska hålla senare på dagen? Ingen styrelse skulle klara sig utan beslutsunderlag som ofta är framtaget och också presenterat av kvinnor. De män som väljer tåget är inte så många, men de använder i betydligt högre utsträckning restiden till att prata sport och annan hobby med tillfälliga medresenärer.

Villkoren är alltså olika för män och kvinnor, och man kan inte annat än att beundra den beslutsamhet som oftast ligger bakom framgångsrika kvinnor.

Detta föranleder mig, herr talman, att påpeka betydelsen av en väl utbyggd infrastruktur som ett av många bidrag för att underlätta för kvinnor att klara de högt ställda kraven. En utbyggnad av exempelvis Dalabanan och ett dubbelspår mellan Falun och Borlänge skulle underlätta för många kvinnor i Dalarna att våga ta steget till styrelsesammanträdena vid Arlanda och i Stockholms innerstad.

Visst sker det förändringar, men fortfarande är det vanligare att männen prioriterar jobbets krav före barn och familj än att kvinnorna gör det. Moderna män har i ökad utsträckning, som tur är, lagt sig till med ett mer kvinnligt beteende på detta område. Men det betyder faktiskt att behovet av mer plats på spåret blir ännu viktigare om även männen börjar ställa större krav på tillgänglighet för att ta plats i ett styrelserum.

Som talmannen säkert förstår är det reservation 2 i betänkandet som jag försöker tala mig varm för och som jag också yrkar bifall till.

Vi i Miljöpartiet anser att bolagen har fått mer än tillräckligt med tid på sig för att ändra på den snedfördelning som råder i de flesta bolagens styrelser. Det är nu hög tid för riksdagen att lagstifta om att det underrepresenterade könet inte ska tillåtas att utgöra mindre än 40 procent av antalet ledamöter i styrelsen.

Det är dags för kvotering. Det räcker uppenbarligen inte med bra barnomsorg, bra kollektivtrafik och bra utbildning som stöd. Det räcker inte att kvinnor numera är mer framgångsrika än männen på våra universitet och att de företag som vågat ta in fler kvinnor i sina styrelser är de företag som är mest framgångsrika. Det räcker uppenbarligen inte ens med ett hot om lagstiftning för att företagen ska förstå sitt eget bästa.

Herr talman! Det ligger inte i tidsandan att värna gammalt skratänkande. Vi i riksdagen måste hjälpa näringslivets nomineringskommittéer ut ur bunkrarna. För att klara konkurrensen med omvärlden behöver vi fler kvinnor i bolagens styrelserum.

Jag skulle, herr talman, kunna prata länge om kvinnornas roll för att ställa om näringslivet till långsiktigt hållbar produktion och en helt ny inriktning i produktionens innehåll som ökar möjligheten för oss att klara utmaningen från det ständigt förändrade klimatet. Men jag väljer att sluta här och yrkar bifall till reservation 2.

Anf. 79 ANDREAS NORLÉN (m):

Herr talman! Detta betänkande om associationsrättsliga frågor behandlar flera ämnen av stor betydelse för att vi ska få ett gott företagsklimat i Sverige. Det finns flera motioner om nya företagsformer och om revisionspliktens omfattning och därmed sammanhängande frågor. Sammantaget handlar det om att göra det enklare, billigare och roligare att driva företag, vilket är en viktig ambition och en viktig del av regeringens arbete för att skapa ett bättre företagsklimat i Sverige.

Det pågår också ett omfattande arbete med dessa frågor inom både Regeringskansliet och EU. Exakt var det arbetet kommer att landa är för tidigt att säga. Vi fick höra från oppositionen att man vill stänga dörrar när det gäller hur långt och i vilken riktning detta arbete ska gå. Jag vill hävda att det är alldeles för tidigt att göra sådana avgränsningar som Socialdemokraterna förespråkar. Det finns utredningar som sitter i Sverige, och kommissionen arbetar med frågorna på EU-nivå. Det är helt enkelt för tidigt att säga var detta kommer att landa. Men inriktningen är mycket tydlig, nämligen att det ska bli enklare att driva mindre företag. Det är en mycket viktig ambition.

När det gäller den politiskt mest brännbara frågan i betänkandet, nämligen könsfördelningen i aktiebolagens styrelser, kräver oppositionen, som vi har hört, kvotering i en lag som säger att minst 40 procent av styrelseledamöterna i börsbolagens styrelser ska tillhöra det underrepresenterade könet. Eller mer rakt på sak: Det ska vara minst 40 procent kvinnor i bolagens styrelser.

Det är ett faktum att det finns få kvinnliga styrelseledamöter i börsbolagens styrelser. Det är också ett faktum att detta inte är någon tillfällighet. Det finns en mängd faktorer som förklarar det. Det är säkert sådant som att män tenderar att välja män inom näringslivet. Det finns gamla nätverk som påverkar detta. Det avspeglar också att det finns relativt få kvinnor på toppositioner på chefsnivå inom näringslivet, för det är ur den kretsen man ofta rekryterar styrelseledamöter. Detta är inte tillfredsställande.

Det är angeläget att män och kvinnor har lika goda förutsättningar att göra karriär i näringslivet, såväl att nå chefsposter som att få styrelseuppdrag. Det är också allmänt sett angeläget att fler kvinnor startar och driver företag, såväl stora som små. Det är viktigt att också kvinnor får möjlighet att förverkliga affärsidéer, att vara entreprenörer och att skapa sig den tillvaro som företagandet innebär.

Det påpekas i betänkandet, och det finns skäl att nämna det även här i kammardebatten, att regeringen har lyft fram kvinnors företagande som ett prioriterat område inom näringspolitiken.

I budgeten för 2007 avsatte regeringen 100 miljoner kronor för att främja kvinnors företagande samt öka kunskapen och forskningen om kvinnors företagande. Dessutom har Nutek fått ett särskilt uppdrag att arbeta med kvinnors företagande. Härtill kan nämnas att näringsministern tagit initiativ till att utse 500 kvinnliga företagare runt om i landet till ambassadörer för kvinnligt företagande just för att visa på goda förebilder och uppmuntra andra kvinnor att ta steget till eget företagande.

När allt detta är sagt inställer sig frågan: Är oppositionens förslag, kvotering till bolagsstyrelser, en god idé? Det enkla svaret är nej. Allmänt sett är jag tveksam till kvotering som metod oavsett vilken typ av

rekrytering det handlar om. Kvotering innebär en tydlig risk att man inte ser individerna utan enbart betraktar människor som delar av olika kvotgrupper. Vi kan dock lämna den diskussionen.

Jag vill hävda att kvotering är särskilt olämpligt när det gäller rekrytering till just bolagsstyrelser. Det beror på styrelseuppdragets särskilda förtroendekaraktär och dess koppling till ägandet av företaget. Vad är en bolagsstyrelses uppdrag? Jo, det är, som det heter i aktiebolagslagen, att förvalta bolagets angelägenheter. Det är ett mycket vitt mandat. Det handlar om att mellan bolagsstämmorna får styrelsen fatta beslut om vilka åtgärder som helst som inte strider mot aktiebolagslagen eller bolagsordningen. Det handlar om att köpa företag, sälja dotterbolag, lägga ned fabriker, starta nya verksamheter, lansera nya produkter och så vidare, alltså att utöva all den makt som tillkommer ägarna, att tillvarata ägarnas intressen i varje detalj. Därför är det, herr talman, av central betydelse att ägarna fritt får välja vilka individer som ska tillvarata deras intressen, utöva deras rätt.

Om jag behöver hjälp att tillvarata mina intressen – om jag behöver en ekonomisk konsult för att få råd om min ekonomi eller en advokat för att få hjälp i en rättegång – måste jag självklart vara fri att välja den person som jag har allra störst förtroende för, utan statliga pekpinnar. På samma sätt förhåller det sig när de som äger ett företag ska välja vilka som ska sitta i deras styrelser. Det måste de få göra utan statliga tvångsregler.

Jan Lindholm sade att när företagarna inte förstår sitt eget bästa måste riksdagen gripa in med lagstiftning. Vi 349 ledamöter i Sveriges riksdag, eller den grupp som Jan Lindholm kanske snarare syftar på, den del som utgör oppositionen, är alltså bättre skickade än landets alla aktieägare att avgöra vilka personer som på bästa sätt kan göra svenskt näringsliv konkurrenskraftigt på den internationella marknaden. Det är en fullkomligt häpnadsväckande ståndpunkt.

Att anse att företagare inte förstår sitt eget bästa kan man naturligtvis göra, men de företagare som inte kan tillvarata sina intressen och driva sina företag på ett professionellt sätt slås ut i den inhemska eller globala konkurrensen. Så enkelt är det. De företagare som inte väljer goda medarbetare i styrelser och ledningsgrupper klarar sig inte på marknaden. Jag måste säga att jag litar betydligt mer på aktieägarnas förmåga att välja dessa personer än jag litar på Jan Lindholm.

Jag delar uppfattningen att det vore bra med fler kvinnliga ledamöter i börsbolagens styrelser. Debatten förs emellertid i fel forum. Om oppositionen vill åstadkomma en reell förändring, om oppositionen vill omsätta detta engagemang för att lyfta fram kvinnor inom näringslivet, vill jag uppmana oppositionen att köpa aktier i de svenska börsnoterade företagen, bege sig till bolagsstämmorna, nominera kandidater till bolagens styrelser och med samma emfas som i denna kammare plädera för att dessa personer är de bästa att tillvarata bolagens och ägarnas intressen. Det vore att konstruktivt angripa problemet. Då skulle vi kanske få en bredare debatt i näringslivet och en större förståelse för dessa synpunkter.

Så länge debatten förs i denna kammare kommer den inte att leda till någonting annat än vissa avtryck i kammarens protokoll – till den nytta det hava kan.

Med detta vill jag, herr talman, yrka bifall till utskottets förslag.

Anf. 80 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Herr talman! Jag kan inte låta bli att ta upp den kastade handsken.

Andreas Norlén säger att det skulle vara fullständigt befängt att tro att kvinnorna skulle kunna göra ett bra jobb i styrelserna. Betyder det att all den forskning som finns på området är fel, alltså den som visar att de företag som vågar bryta trenden och sätta in kvinnor i styrelserna är de mest framgångsrika företagen i vårt land?

Anf. 81 ANDREAS NORLÉN (m) replik:

Herr talman! Jan Lindholm har en mycket selektiv perceptionsförmåga när det gäller att uppfatta vad andra människor säger i debatten. Jag förnekade inte att kvinnor gör bra insatser i de företag där de är verk-samma. Tvärtom sade jag att jag tror att det vore bra för näringslivet om det fanns fler kvinnor i bolagens styrelser.

Jag vill påstå att Jan Lindholms eget exempel illustrerar den poäng jag ville göra. Om de företag som väljer in kvinnor i sina bolagsstyrelser är de mest framgångsrika, klarar sig bäst på marknaden, kommer den utveckling som både Jan Lindholm och jag eftersträvar naturligtvis att fortsätta, nämligen att kvinnor och män får samma möjligheter att göra karriär i näringslivet.

Jan Lindholm säger precis detsamma som jag sade, att svenska före-tag måste hävda sig i en global konkurrens och de som väljer de mest framgångsrika metoderna kommer att klara sig bäst. Då är det jättebra att Jan Lindholm lyfter fram den forskning som finns. Men att ta steget från det konstaterande som Jan Lindholm just gjorde till att säga att staten ska tvinga alla bolag att göra på ett visst sätt känns för mig väldigt, väldigt långt.

Jag skulle vilja fråga Jan Lindholm varför han inte litar på sin egen forskning och vågar låta den fria konkurrensen ha sin gång. De företag han så djupt ogillar, de som är fyllda av mulliga mansgrisar, får väl gå under i konkurrensen med de företag som är klokare och mer framsynta. Varför vågar han inte lita på det?

Anf. 82 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Herr talman! Andreas Norlén har i sitt anförande pekat på en del av de problem som finns, alltså att män gärna väljer män och så vidare. Det är det jag menar när jag säger att det är dags att försöka bryta skråtänkandet. Det finns en mängd traditioner bakom det förhållandet att männen är i majoritet i styrelserna, att väldigt få kvinnor sitter med i dem. De traditionerna behöver brytas.

När faktaunderlaget inte räcker till för styrelserna att klara det betyder det att det finns för mycket gammal mossa i systemet, och då behöver vi som politiker göra något åt det. När aktörer ute på marknaden inte ser vilka steg de bör ta är det vår uppgift att skicka tydliga signaler; det gäller alla områden. Som offentliga ägare – fortfarande är samhället ägare av vissa företag, även om alliansen försöker avskaffa det – har vi möjlighet att gå före. Vi har från vår sida jobbat hårt med att utveckla direktiven till företagen och till våra ägarrepresentanter så att samhället kan gå före och visa vägen. Det har varit mycket framgångsrikt. Det är därför företagen i offentlig ägo ofta är väldigt framgångsrika.

Det behöver emellertid göras mer. Debatten har pågått länge, men det händer ingenting med den frivillighet som finns. Vi behöver stärka vårt näringsliv, och då tycker jag att det är vår skyldighet att från samhällets sida gå in och tydligt peka på detta. Jag menar inte att kvoteringen skulle behöva finnas för evigt. Det behövs ett systemskifte, och då är det ofta viktigt att hjälpa till genom politiska beslut.

Det är helt korrekt att ägarna ska styra, men ägarna behöver se vilka fördelarna skulle vara om vi fick fler kvinnor i bolagsstyrelserna.

Anf. 83 ANDREAS NORLÉN (m) replik:

Herr talman! Jag tittade i mina papper en stund för att göra några anteckningar. Jag hörde bara rösten och tänkte: Var det Lars Ohly som hade begärt ordet?

Jag hade skrivit upp följande citat: Om aktörer på alla områden inte ser de steg de bör ta är det vår uppgift som politiker att visa dem till rätta. Genast fick jag associationer till ett helt annat samhällssystem på andra sidan Östersjön, men sedan tittade jag upp och såg att det var Jan Lindholm som stod där och kände mig genast lite tryggare. Inte desto mindre öppnar Jan Lindholms generella, principiella uttalande för hur långtgående statlig styrning av näringslivet som helst.

Om det är så att näringslivet inte inser sitt eget bästa i den här frågan, vad är det då Jan Lindholm och hans kolleger hittar på nästa gång att näringslivet inte begriper? Det här öppnar för en mycket långtgående reglering och en styrning av näringslivet som jag tror vore djupt skadlig för vårt land.

Jag hade inte väntat mig riktigt så svepande och vänsterradikala uttalanden från Jan Lindholms sida, men icke desto mindre är det mycket nöjsamt att angripa dem, eftersom de är så tacknämliga. Det kan man ha ett visst nöje av, men den bakomliggande principfrågan är naturligtvis djupt allvarlig, därför att det handlar om vilken syn man har på ett fritt näringsliv och på statlig styrning av näringslivet.

Sammanfattningsvis: Jan Lindholm och jag är överens om att det behövs fler kvinnor i näringslivet och på ledande positioner. Vi är däremot djupt oense om vilka metoder som krävs för att nå det målet och vilka metoder som är lämpliga. Jag menar att det är viktigt med opinionsbildning och goda exempel. Det är viktigt att driva de här frågorna i den allmänna debatten. Men att gå till lagstiftning och tvinga företagens ägare att välja de personer som staten tycker är lämpliga är ett alldeles för långt steg att gå.

Anf. 84 LENNART PETTERSSON (c):

Herr talman! Vi har i dag att behandla bland annat ett antal motioner om lättnader för att bilda aktiebolag genom lägre aktiekapital, en enklare redovisning och att revisionsplikten tas bort för mindre företag.

Det är lätt att instämma i motionernas syfte, i likhet med civilutskottets betänkande, men vi kan också konstatera att detta arbete redan pågår. Den del som berör förenklad redovisning ska slutredovisas den 1 juni 2009. Revisionsuppdraget kommer att redovisas den 1 september i år och översynen av aktiekapitalets storlek kommer att redovisas den 31 mars 2009.

Det är alltså mycket på gång, och delbetänkanden kommer i år i alla tre utredningarna. Med andra ord finns det goda förutsättningar för att genomföra kraftiga förbättringar för företagsklimatet de närmaste åren, vilket också är både Centerpartiets och alliansregeringens mål.

Jag har fått möjligheten att sitta med i referensgruppen till utredningen om revisorer och revision, bland annat tillsammans med Johan Löfstrand, och det möte vi hade i november var mycket givande.

En intressant sak är hur vi ska definiera småföretag. Det är tre begrepp som används: omslutning, omsättning och antal anställda.

Om vi väljer en modell som ligger ganska nära Danmarks och Finlands, med en omslutning på 1 ½ miljon kronor, en omsättning på 3 miljoner kronor och tre anställda berörs ungefär hälften av våra ca 320 000 aktiebolag, alltså 160 000.

EU har i detta sammanhang en maxgräns på 41 ½ miljoner kronor i omslutning, 83 miljoner kronor i omsättning och 50 anställda. Ifall Sverige kommer att använda den gränsen slipper ca 97 procent av bolagen revisionsplikten.

Om jag skulle välja i dag, utan att ha alla konsekvenser på bordet, skulle jag föredra en högre gräns framför en lägre i motsats till socialdemokraterna och deras reservation.

Däremot har man självklart möjligheten att fortsätta med revisor om man så önskar. En bra revisor kan tillföra mycket till ett företag, så det kan inte enbart ses som en belastning. Därtill kommer att bankerna förmodligen kommer att kräva en godkänd eller auktoriserad revisor för att ställa sig positiva till nya krediter. En annan icke oväsentlig fråga är om riskerna med ekonomisk brottslighet ökar om revisionsplikten tas bort.

Frågan om aktiekapitalets storlek hör samman med en eventuell ny företagsform, och båda delarna ska beaktas i utredningsuppdraget. Det kan ju vara så att om storleken på aktiekapital sänks, om än inte lika lågt som i England där det räcker med 2 pund, minskar också behovet av en ny företagsform. Jag ser fram emot resultaten från utredningarna med målet att underlätta företagandet i Sverige med fler företag och bättre konkurrensvillkor gentemot omvärlden – helt i linje med Centerpartiets och alliansens politik.

Herr talman! Det finns också några motioner om könsfördelningen i bolagsstyrelser. Gemensamt för motionärerna är att de vill lagstifta om att fler kvinnor ska finnas med i styrelserna, med undantag av en motion som faktiskt ser till båda könen. Vi är överens om att det behövs fler kvinnor i styrelserna, men inte om att det ska ske lagstiftningsvägen, och det framgår också av utskottets betänkande, som jag instämmer i. Förändringen, och därmed också förbättringen, får ske på frivillig väg.

Det är den samlade kompetensen i en styrelse som avgör företagets framgång, och behovet växlar över tiden. Att tvinga ett företag att avstå från en duktig ledamot på grund av fel kön är inte hållbart. Det gäller oberoende av om det är en man eller kvinna. I några av de socialdemokratiska motionerna talas det bara om lagstiftning om kvinnors rätt till styrelseplatser, och detta har hela oppositionen i utskottet ställt sig bakom i sin gemensamma reservation. Hur jämställt är det? Är det inte viktigt att båda könen är representerade? Varför ska det i så fall inte finnas garantier för männen med minst 40 procents andel i bolagsstyrelser?

Jag är övertygad om att med rätt opinionsbildning och rätt förebilder kommer vi inom en nära framtid att få en balans som är önskvärd och som därmed också bidrar till en mer positiv utveckling i företagarnas Sverige.

Det finns också en motion om ytterligare lagstiftning om franchising med målet att stärka franchisetagarens ställning. I min roll som företagare har jag sedan 1992 tillhört kedjor. Det har inte varit rena franchisevillkor, men en lightvariant där mycket är snarlikt. När man tecknar ett franchiseavtal eller går med i en kedja gör man det frivilligt och förhoppningsvis med öppna ögon. De villkor som gäller redovisas också öppet, varför jag inte kan se något behov av en skärpt lagstiftning.

Herr talman! Till sist: När jag läste igenom motionerna såg jag ett mönster. Ett mönster som visade att av tolv motioner var hälften underlättande för företagande och den andra halvan försvårande.

Alliansledamöter har skrivit fyra motioner, och samtliga är underlättande. Oppositionen har skrivit åtta, och av dem är sex försvårande och två underlättande. Det visar kanske en del om hur vi ser på företagandet. Det är inte fler detaljregler som behövs för att skapa fler företag och ge fler arbetslösa möjlighet att få jobb. S, v och mp vill fortsätta förbudslinjen och detaljstyrningen. Centerpartiet och alliansen bejakar frihet, gott omdöme och sunt förnuft.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga motioner och reservationer.

Anf. 85 JAN ERTSBORN (fp):

Herr talman! I detta ärende, liksom i merparten av ärendena, är vi så överens mellan allianspartierna att det skapar svårigheter att komma som tredje talare. Jag måste inleda med att säga att vad som har framförts av Andreas Norlén och Lennart Pettersson helt stämmer överens med våra synpunkter från Folkpartiets sida.

Jag har personligen ganska stor erfarenhet av att driva företag. Jag har varit involverad i en stor mängd företag. Med den bakgrunden skulle jag i och för sig kunna föra en debatt om företagsformer, aktiekapitalets storlek och revisionsplikten. Men jag tycker att den debatten ska föras när de utredningar som nu pågår är slutförda. Jag tycker att det är lite beklagligt att det finns partier i riksdagen som har läst sig redan i förväg. Men förhoppningsvis är läsningarna inte värre än att det går att öppna upp dem när väl utredningarna ligger på bordet.

Det är alldeles uppenbart att vi måste göra en del saker. Om det sedan handlar om en ny företagsform eller att aktiekapitalets storlek ska förändras vill jag i första hand se utredningarna ta ställning till.

När det gäller revisionsplikten borttagande för mindre företag har jag fört diskussioner med både revisorer och ett antal företrädare för banker. De är inte bekymrade för borttagandet. De kan till och med se det positivt, inte minst revisorerna, som slipper ha den konstiga dubbelrollen som man egentligen inte får lov att ha, det vill säga att vara både konsult och revisor.

Småföretagarna behöver inte två personer. Småföretagarna behöver en bra revisor eller redovisningskonsult. Det har egentligen ingen betydelse vilken titeln är, utan det är naturligtvis kunskaperna som är det viktiga.

Det kommer enligt min bestämda uppfattning att bli en fördel för många småföretagare att slippa betala för de dubbla tjänsterna.

När det gäller könsfördelningen i bolagsstyrelserna har det uppenbarligen blivit en symbolfråga för oppositionspartierna att driva.

Jag har personligen väldigt svårt att förstå varför man inte kräver att vartannat börsbolag ska ha en kvinnlig vd, varför inte varannan person i direktionen ska vara en kvinna och varför inte varannan chefsperson i statliga företag ska vara en kvinna och så vidare. Det gör man naturligtvis inte därför att man inser att det inte är på det viset man ska göra det. Det är fråga om ett jämställdhetsarbete som är mycket vidare än att tala om bolagsstyrelser.

Jag instämmer helt i vad Andreas Norlén har sagt. Jag är helt övertygad om att kvinnor kan tillföra mycket bra kunskaper till både stora bolag och små bolag. Det finns ett stort antal företag som drivs med kvinnliga verkställande direktörer.

Jag har själv ett sådant uppdrag att jag är styrelseordförande i ett bolag som drivs av 35 år gammal kvinna. Det sköter hon på ett alldeles utmärkt sätt. Problematiken kring bolagsstyrelserna har jag väldigt liten förståelse för.

Det är bra att vi har med på listan över kommande utredningar och översyn att titta på lagen om ekonomiska föreningar. Den ska naturligtvis in på prioriteringslistan så fort det finns möjligheter och resurser till det.

Jag måste till slut göra Jan Lindholm lite besviken. Om det skulle vara så att vi skulle hamna på samma tåg mellan Falun och Borlänge skulle Jan Lindholm inte få veta särskilt mycket om sport, eftersom det definitivt inte är mitt område. Jag känner faktiskt flera män som inte talar sport vare sig på tåg eller vid andra tillfällen. Den manstypen tror jag kanske vi ska vara lite försiktiga med att måla upp.

Avslutningsvis yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 86 YVONNE ANDERSSON (kd):

Herr talman! Först yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på alla motioner.

Jag vill främst bemöta de frågor som rör könsfördelning i bolagsstyrelser där oppositionen vill lagstifta om antalet kvinnor i bolagsstyrelser och föreslår en gräns på 40 procent. Detta säger vi nej till. Vi tror inte att det är rätt väg att gå. Därför vill vi inte heller ha en utredning i riktning mot detta.

Jag anser att det faktum att man ska lagreglera så att just vi kvinnor får sitta i styrelser är ett handikapp i sig. Vem vill ha en post enbart för det faktum att man är man eller kvinna? Poängen är väl i verkligheten att vi vill ha in det kvinnliga i företagets styrelser och en jämn könsfördelning också i väldigt många andra sammanhang.

Herr talman! Jan Lindholm sade att detta är en kvinnofråga. Det är det väl ändå inte alls. Det är ju en mansfråga. Det är männen som ska välja att lyfta fram de kvinnliga perspektiven och välkomna kvinnor till styrelserna. Det tycker inte jag är en kvinnofråga. Redan där går våra meningar isär.

Herr talman! För min del är utgångspunkten att alla människor har ett lika värde. Jämställdhet är att varje person oavsett kön har makt över sitt

eget liv och bedöms efter sin förmåga. Därför måste alla fördomar undanröjas och inga nya upprättas som förhindrar jämställdhet. Respekten för varandra alldeles oavsett könstillhörighet är grunden för ett jämställt samhälle.

Vi deltar alla i kampen mot de traditionella mönster som diskriminerar i samhället och som ofta är till männens fördel. Jag kan inte påstå att alla dessa mönster har med makt att göra. Det kan bero på historiska och kulturella förhållanden alldeles oavsett detta.

Jag kan nämna ett exempel. I kampen för den kvinnliga rösträtten fanns en vision om hur de kvinnliga perspektiven skulle komma till uttryck. Det tog ungefär 70 år från rösträttens tillkomst år 1921 innan andelen kvinnor i Sveriges riksdag blev märkbar.

Vid ett seminarium för ungefär tre år sedan i riksdagen framkom det att det ser bra ut till det yttre med jämställdheten men att det ändå råder attityder där män är överordnade och kvinnor underordnade. Män dominerar utan att märka det hävdar en del kvinnor. Andra menar att riksdagen är en gammaldags arbetsplats, och då råder de manliga strukturerna. Andra kan åter peka på hur kvinnor har fått en dominerande ställning i utskottsarbetet.

Kvinnor representerar inte alltid de kvinnliga perspektiven. Att allt fler kvinnor skulle garantera genomslag för dessa fungerar inte alltid. Det har vi också en hel del erfarenheter och forskning om. Det finns kvinnor som har fått viktiga poster och bra styrelseposter men i realiteten tenderar att följa mansnormen och anammat de manliga perspektiven. Därför har vi fortfarande i näringsliv och offentlig förvaltning normer med mannen som utgångspunkt.

Jag tror att just de strävanden efter jämställdhet som begränsar sig till att vara kvantitet egentligen inte gynnar jämställdheten i sig. Det handlar om att lyfta fram de delar som kvinnor ofta är bärare av och att uppvärdera de värderingarna. Det är bättre att förstå djupet i jämställdheten som en kvalitet och att det är lika mycket värt som det manliga. Det tror jag endast kan påskyndas om vi låter människor själva få välja och om vi låter företagen få avgöra.

Om det blir den utveckling som Jan Lindholm hävdar och det blir bättre företagande för att man får in en annan och annorlunda kompetens i styrelserna kommer naturligtvis utvecklingen att gå vidare. Det är precis som Andreas Norlén påpekade.

Herr talman! Jag anser att den verkliga jämställdheten sker i det tysta i människans väsen. Det handlar om en djup respekt för vad varje människa oavsett kön verkligen kan dela med sig av. Kvotering kan visserligen ha ett berättigande i vissa fall för speciella insatser. Men det kan till och med motverka sitt syfte i andra fall.

Det tror jag att det skulle göra när det gäller bolagsstyrelser. Det skulle kunna finnas kvinnor som får gå in i bolagsstyrelser där de bara blir ett alibi för att bolagsstyrelsen är jämställd. Därför tror jag att det är viktigt att vi på allvar går igenom egna värderingar och attityder och funderar på hur vi själva handlar i olika situationer.

Även bland de lyssnande i en publik som denna kanske vi kvinnor möter män och vice versa med attityder som vi kan karakterisera som icke-jämställda.

Anf. 87 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Herr talman! Först vill jag säga att inte heller jag, tydligen i likhet med Jan Ertsborn, är någon större sportfantast. Det är kanske därför som min bild av mina manliga medresenärer på tågen är lite sned. Det är möjligt. Men nu övergår jag till Yvonne Anderssons inlägg.

Herr talman! Jag kan hålla med om att frågan om fler kvinnor i företagens styrelser också är en mansfråga.

Jag valde den andra dimensionen, för jag menar att det också är en kvinnofråga, som jag sade. Jag tycker att det är viktigt att man har de här infallsvinklarna. Visst handlar det också om att manssamhället måste ändras; det är självklart. Det var delvis det som jag och även Andreas Norlén försökte peka på. Det är mycket frågan om bristen på förändringsbenägenhet i manssamhället som är orsaken.

Jag tänkte bara kort ställa en fråga eftersom Yvonne Andersson sade: Vi får väl se om det blir så. Jag fick en känsla av Yvonne Anderssons anförande att det är ödet som avgör hur det går. Om ni anser att kvotering, som i andra sammanhang har visat sig vara ett ganska effektivt redskap, ska förkastas – på vilket sätt är ni då beredda att försöka påverka det här? Och är ni över huvud taget beredda att försöka påverka, eller är det bara ödet och slumpen som ska avgöra om vi får fler kvinnor i våra styrelser? Jag skulle vilja veta om ni är intresserade av att på något sätt konkret påverka situationen.

Anf. 88 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Herr talman! Det första problemet är att jag tror på varken slump eller öde. Jag tror att det finns mycket bakom som styr den fortsatta utvecklingen och så vidare.

Jan Lindholm säger att det har visat sig att kvotering är bra. Jag tog upp exemplet just från riksdagen. Det har visat sig att man får fler kvinnor – ja. Men det är inte alltid så att det kvinnliga och de kvinnliga värderingarna får genomslag i verksamheten.

När vi talar om att vi ska ha fler kvinnor i bolagsstyrelserna måste målet ändå vara att det är just det specifika som kvinnor för in i en bolagsledning som vi vill åt. Det är därför vi vill ha fler kvinnor. Jag tycker att vi lite grann missar kärnan i frågan med en sådan ökad kvantifiering. Det är det jag har invändningar emot.

Jag tror nämligen att om vi på allvar ska ta vara på det här ska Jan Lindholm och alla andra män vilja ta upp ett kvinnligt perspektiv för prövning i en aktuell situation. Det är lätt att stå och säga saker. Jag tänker på replikskiftet mellan Andreas Norlén och Jan Lindholm. Det är lätt att stå och säga att det ska vara på ett visst sätt. Men har Jan Lindholm någon gång trätt åt sidan för att det finns en kvinna som skulle kunna bidra med annan kompetens i just den situationen?

Det handlar om den som är företagsledare och har drivit ett företag. Jag har själv gjort det, och jag skulle inte vilja ha in fler män i styrelsen bara för att de är män. Men jag vill ha in himla många män om de kommer med en kompetens och ett synsätt som gör att företaget går framåt. Det är lite grann dit jag vill komma.

Anf. 89 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Herr talman! Det var kanske lite fel att ställa frågan om ifall jag någon gång har klivit åt sidan för en kvinna. Jag råkar vara en sådan man som i princip har gjort det i hela mitt liv. Min yrkeskarriär handlar mycket om att jobba i kvinnliga yrken, där jag har sett till att kvinnor har fått chefsjobben i stället för jag själv. Detta får man väl skylla på okunskap om vem jag är som person.

Jag tycker att Yvonne Anderssons resonemang är mycket märkligt. Det är alltså männen som ska företräda kvinnorna, enligt Yvonne Anderssons perspektiv. Det är männen som ska ha det kvinnliga perspektivet och genomföra det. Det är inte kvinnorna själva som ska få komma in i beslutsrummen. Det är tydligen inget positivt med att kvinnorna får den formella positionen att fatta besluten, utan det är visst männen som ska fatta de kvinnligt inspirerade besluten och ha de kvinnliga värderingarna.

Det är möjligt att ett sådant resonemang indirekt på lång sikt leder till att den miljö där besluten fattas, styrelserummet eller den här kammaren, får en mer kvinnlig atmosfär och att det på det sättet indirekt skulle kunna locka till sig fler kvinnor. Det är kanske inte helt fel, men det är inte så som vi vill jobba.

Jag tyckte inte att jag fick något svar på min fråga. Jag frågade: Hur vill ni arbeta för att fler kvinnor ska få möjlighet att komma in i beslutsrummen? Det enda jag kunde känna som svar var att män i stället skulle fatta de kvinnligt inspirerade besluten. Uppfattade jag det hela rätt? Eller finns det några idéer om hur vi ska bryta mönstret med mansdominansen?

Anf. 90 YVONNE ANDERSSON (kd) replik:

Herr talman! Jag måste först och främst korrigera det här. Möjligtvis har jag uttryckt mig luddigt. I de fall där det redan nu är så att männen i hög grad bestämmer vilka som ska sitta i styrelserna måste naturligtvis de män som bestämmer öppna upp för att se kvinnorna som en tillgång i styrelserna. Det var där jag menade att det var männen som var tvungna att se det som en kvinnofråga, där de drar till sig männen.

Den andra frågan är: Hur gör man? Jo, vi gör det i det vardagliga livet och i det politiska arbetet. Överallt visar vi respekt för varandra och låter nya kompetenser komma till tals. Vi lyfter fram de kompetenser som kanske också kvinnor har som viktiga kompetenser.

Det enda jag egentligen vill säga med detta är att det är otroligt viktigt att man inte får in kvinnor som alibi för att man har tillfredsställt en lagstiftning. Det är det jag är orolig för. Då blir det ju sämre. När vi som kvinnor kommer in i en styrelse måste vi välkomnas med vad vi har att komma med. Det är det alla ska göra i en styrelse för ett bolag. Aktiebolagens hela inriktning är att alla ska arbeta för och se till bolagens bästa. Då måste man ha kvinnor som också gör det, och gör det på sitt sätt. Detta ska respekteras.

Det är hur-frågan i allra högsta grad – att i varje enskilt läge i det vardagliga arbetet starta upp med att se män och kvinnor på samma sätt och med samma respekt. Därmed kan man också komma vidare. Det finns många exempel på hur män har kunnat göra det, och det har också medfört att många kvinnor har fått ledande positioner.

Anf. 91 SYLVIA LINDGREN (s):

Herr talman! Det är tyvärr inte sällan som man häpnar över de borgerliga partiernas ställningstaganden. Här har vi, i det aktuella betänkandet, ytterligare exempel.

Herr talman! Majoriteten skriver i sitt ställningstagande när det gäller franchising att det inte finns några skäl till en ytterligare lagreglering av franchiseavtalen och att en sådan lagstiftning skulle motverka regeringens och riksdagens uttalade ambitioner att minska regelbördan för näringslivet.

Tidningsrubriker som "Franchiseavtal blev en fälla" och "Nära nog slavkontrakt" tycks helt och hållet ha gått utskottsmajoriteten förbi. Vad är franchiseföretagare om inte just småföretagare? Det är ju dessa man säger sig vilja företräda men som man till den milda grad nonchalerar. Det är bara att läsa utskottstexten på s. 9 i det nu aktuella betänkandet så inser man att det finns fog för den uppfattningen.

Vi är många, herr talman, som upprörs över att städpersonal på hamburgerkedjorna arbetar sju nätter i veckan för en timlön på 30 kronor. Till och med arbetsmarknadsminister Littorin har här i kammaren uttryckt sitt fördömande av detta. Så gott som alla har uttryckt sin förvåning över de här förhållandena. Men för den som har insyn i och kunskap om franchising är det inte så himla överraskande. Den kanske viktigaste förklaringen är att franchisetagarna är hårt styrda och har dålig lönsamhet.

Vi vet också att det finns ännu värre missförhållanden som florerar, till exempel oseriösa franchisegivare som lurar oerfarna kvinnor och män att bli franchisetagare i verksamheter som från början är dödsdömda.

Herr talman! Det är bra att vi har fått en lag om franchisegivares informationsskyldighet. Det är en bra början. Det är ett första steg som innebär att det finns en skyldighet för franchisegivare att informera om avtalet innan det skrivs under. Men någon rätt att förhandla om avtalet därefter finns inte. Det är självklart att det återstår en hel rad problem inom det här området.

Herr talman! Om regeringen menar allvar med sitt tal om stöd åt småföretagare måste man gå vidare med ytterligare reformer inom det här området. Men vad gör man? Jo, man uttalar att det skulle motverka regeringens och riksdagens uttalade ambitioner att minska regelbördan för näringslivet. Det är lite hårresande när man analyserar vad som sägs i de här frågorna. Så snacka om att säga att man vill stödja småföretagandet! Jag ser det snarare som en skymf mot dessa.

Den socialdemokratiska utskottsgruppen har tillsammans med Miljöpartiet åtminstone skrivit ett särskilt yttrande i ärendet där man visar en förståelse för situationen, och med det är den här frågan väckt. Man säger att det är viktigt att man bevakar och går vidare. Men det finns inte en rad från den borgerliga sidan.

Jag ifrågasätter självfallet att man inte redan från begynnelsen ger ett tillkännagivande, men det stora sveket är den nonchalans som de borgerliga företrädarna visar i det här ärendet.

Herr talman! Jag står även bakom motionen om könsfördelningen i bolagsstyrelser med mera. Man skriver här att förhållandet ger anledning till eftertanke, men man gör ingenting. I debatten vädjar man till männen: Gör någonting! Vi har väntat länge nu. Vi har kommit en bra bit på väg på den politiska sidan, inte minst här i kammaren och i våra landsting

och kommuner, men inom näringslivet är det jättesvårt. Hög fanan och våga göra någonting! Därmed yrkar jag bifall till reservation nr 2 som gäller könsfördelningen.

Anf. 92 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Herr talman! Jag har en fråga till Sylvia Lindgren som gäller städpersonalen på de här hamburgerbarerna. Var det inte så att de antingen var anställda av franchisetagaren eller av uppdragstagaren som hade uppdraget att städa lokalen? Det fanns ingen koppling till uppdragsgivaren, det vill säga ägaren av den kedjan. Det är uppdragstagaren i form av franchisetagaren som har ansvar för sina anställda och deras arbetsvillkor eller den städfirma man har anlitat. Jag ser inte kopplingen mellan franchisegivaren och den situation som fanns där.

Jag har respekt för de olika styrkeförhållanden som kan uppstå när man är liten och stor. Det finns många situationer i samhället där det förhållandet råder. Jag tror att vi har en fullständig samsyn om att vi inte har något till övers för oseriösa franchisegivare, och inte heller för oseriösa företagare eller oseriösa anställda. Där ser jag ingen skillnad i förhållandet.

Var finns problemen med avtalen om jag väljer att ändra min livssituation och gå från en anställning och gå in i ett franchiseavtal? De är öppna. Jag fattar ett eget beslut, jag gör ett eget val, att gå in i det eller inte beroende på förutsättningarna. Jag skulle vilja ställa en fråga Sylvia Lindgren: Vad är det som skulle behöva förbättras i den situationen för att jag ska vara beredd att ta mitt ansvar fullt ut, vilket jag faktiskt måste göra om jag ska starta ett företag?

Anf. 93 SYLVIA LINDGREN (s) replik:

Herr talman! Den första frågan gällde hamburgerkedjorna och de anställda. Det är självklart att de är anställda av den här franchiseföretagaren. Men det finns också oerhört stora krav på franchisetagarna som måste ses över. Det är bland annat det som är skälet till att gå vidare.

Den lag som vi fick för två år sedan innebär endast en skyldighet för franchisegivaren att informera om avtalet innan det skrivs. Någon rätt att till exempel förhandla om avtalet finns inte. Det är lite grann *take it or leave it*. En rad problem återstår att lösa i det sammanhanget. Det är därför som frågan om hur man ska gå till väga har kommit upp. Det finns ingen förhandlingsrätt för franchisetagare och franchisetagarnas organisation.

Skiljeklausuler i avtalet, regler om uppsägning och ekonomisk ersättning i samband därmed samt oskäligen villkor i avtalen är andra viktiga komponenter. Man har inga möjligheter till detta när man råkar illa ut. Därför är centrala krav på till exempel förhandlingsrätten för franchisetagare och deras organisationer så viktiga i den här typen av frågor. Här finns det jättemånga småföretagare som behöver ha hjälp och stöd. Det är därför som vi måste gå vidare med frågan, och det vill inte den borgerliga regeringen och den borgerliga majoriteten i riksdagen göra.

Anf. 94 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Herr talman! Jag vill fråga Sylvia Lindgren om man är ovetande om detta när man skriver på det första avtalet. Om jag är beredd att satsa ett kapital, äventyra en stor del av min familjs försörjning genom att bli egenföretagare i en franchisekedja och granskar det avtal som jag fått på mitt bord bör jag rimligtvis kunna utläsa om jag har rätt till omförhandling eller inte. Vid det tillfället tar jag ställning till om jag är beredd att acceptera de villkoren eller om jag tycker att de är ohemula, vilket innebär att jag inte är beredd att ta på mig det ansvaret och gå in i kedjan. Jag har ett val vid det tillfället.

Dessutom är det mycket ovanligt att man som franchisetagare är helt ensam i sin roll mot franchisegivaren. Franchisekonceptet i sig innebär att det är många franchisetagare. Det innebär också att de tillsammans kan sätta press på en franchisegivare att detta är oskäligt och att man skulle vilja ha en omförhandling. Som franchisegivare sitter man inte bara på ett guldägg. Hjälps man åt i en kedja kan man också påverka.

Jag kommer hela tiden tillbaka till att det är ett eget beslut. Det är ett eget ansvar. Man går in i det med öppna ögon. Därför har jag svårt att se att vi skulle behöva ha en ytterligare skärpt lagstiftning.

Anf. 95 SYLVIA LINDGREN (s) replik:

Herr talman! Om man en gång har skrivit på det här avtalet som man trodde skulle vara jättebra kan man inte ändra sig. Har man gjort det en gång är man låst därvid. Det är just det som framkommer här. Det är därför som det är så viktigt med ett centralt krav på förhandlingsrätten för franchisetagare och deras organisation. Jag har lyssnat på många franchisetagare i den här frågan.

Vi vet också att skiljeklausul är en regel i franchiseavtalen. På grund av de här skiljeklausulerna har den redan mycket utsatta gruppen av småföretagare i praktiken ingen möjlighet att ta en process om det här avtalet, för det kostar oerhört mycket pengar. Ett tillgodoseende av de här frågorna i liknande avtalssammanhang är självklara skyddsregler för den svagare avtalsparten. Jag hävdar att man inte fajtas gentemot varandra på lika villkor i de här frågorna. Det är därför som det är så himla viktigt att gå vidare med dem.

Vid en avvägning mellan de här argumenten och det berättigade kravet på skydd för en svagare avtalspart väger naturligtvis skyddsspekten tyngst.

Det här har vi tagit upp i tidigare motioner. Jag tycker att som frågan har behandlats av den borgerliga majoriteten i det här betänkandet visar på att man inte har någon stor tillit till franchisetagarna och deras organisation. Med anledning av den utveckling som är på arbetsmarknaden anser jag att det är himla viktigt att gå vidare med densamma.

Jag välkomnar i alla fall att Socialdemokraterna tillsammans med Miljöpartiet har kommit med ett särskilt yttrande. Men från borgerligt håll där man säger sig värna om företagarna finns inte en rad, snarare en hänvisning till regelverk. Det är det som jag tycker är en skymf.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 11 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 14.10 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

10 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 17 januari

KU6 Granskningsbetänkande. Vissa frågor i anslutning till flodvågskatastrofen

Kammaren godkände utskottets anmälan.
Utskottets anmälan lades till handlingarna.

KU7 Justitieombudsmännens ämbetsberättelse

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU10 Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning

Regeringens handläggning av notifiering och avnotifiering av statsstödsärenden (avsnitt 5)

Godkännande av

1. utskottets anmälan
2. anmälan i res. (s, v, mp)

Votering:

152 för utskottet

145 för res.

52 frånvarande

Kammaren godkände utskottets anmälan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 84 m, 22 c, 24 fp, 21 kd

För res.: 109 s, 19 v, 17 mp

Frånvarande: 20 s, 13 m, 7 c, 4 fp, 3 kd, 3 v, 2 mp

Övriga i betänkandet upptagna frågor

Kammaren godkände utskottets anmälan.

Utskottets anmälan lades till handlingarna.

**NU5 Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning –
uppföljningsrapport 2007**

Punkterna 1 och 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 3 (Övriga motionsyrkanden)

1. utskottet

2. res. 1 (s)

3. res. 2 (v)

4. res. 3 (mp)

Förberedande votering 1:

19 för res. 2

17 för res. 3

260 avstod

53 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 2:

111 för res. 1

20 för res. 2

164 avstod

54 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

151 för utskottet

111 för res. 1

36 avstod

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 m, 22 c, 24 fp, 21 kd

För res. 1: 111 s

Avstod: 19 v, 17 mp

Frånvarande: 19 s, 13 m, 7 c, 4 fp, 3 kd, 3 v, 2 mp

**JuU4 Ändrade regler om gallring av åtalsunderlåtelse för unga lagö-
verträdare**

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Gallring av åtalsunderlåtelse för personer mellan 18 och 21 år)

1. utskottet
2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

151 för utskottet

144 för res. 1

1 avstod

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 m, 22 c, 25 fp, 20 kd

För res. 1: 110 s, 19 v, 15 mp

Avstod: 1 mp

Frånvarande: 20 s, 13 m, 7 c, 3 fp, 4 kd, 3 v, 3 mp

Punkt 3 (Utredning om tidigare gallring av samtliga uppgifter om unga lagöverträdare)

1. utskottet
2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

152 för utskottet

146 för res. 2

1 avstod

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 m, 22 c, 25 fp, 21 kd

För res. 2: 111 s, 19 v, 16 mp

Avstod: 1 mp

Frånvarande: 19 s, 13 m, 7 c, 3 fp, 3 kd, 3 v, 2 mp

JuU6 Några ändringar i kriminalvårdslagstiftningen

Punkt 1 (Innehav av egendom)

1. utskottet
2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

152 för utskottet

145 för res. 1

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 84 m, 22 c, 25 fp, 21 kd

För res. 1: 109 s, 19 v, 17 mp

Frånvarande: 21 s, 13 m, 7 c, 3 fp, 3 kd, 3 v, 2 mp

Punkt 2 (Brevgranskning)

1. utskottet

2. res. 2 (mp, v)

Votering:

259 för utskottet

37 för res. 2

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 s, 84 m, 22 c, 24 fp, 21 kd

För res. 2: 1 s, 19 v, 17 mp

Frånvarande: 21 s, 13 m, 7 c, 4 fp, 3 kd, 3 v, 2 mp

Punkt 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU5 Tillsyn över fastighetsmäklare m.m.

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU6 Namnlagen

Punkt 1 (Ändringar i namnlagen)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

151 för utskottet

147 för res. 1

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 m, 22 c, 25 fp, 21 kd

För res. 1: 111 s, 19 v, 17 mp

Frånvarande: 19 s, 14 m, 7 c, 3 fp, 3 kd, 3 v, 2 mp

Punkt 2 (Retroaktiva namnbyten)

1. utskottet

2. res. 2 (v)

Votering:

275 för utskottet

22 för res. 2

1 avstod

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 107 s, 84 m, 22 c, 25 fp, 21 kd, 16 mp

För res. 2: 2 s, 19 v, 1 mp

Avstod: 1 s

Frånvarande: 20 s, 13 m, 7 c, 3 fp, 3 kd, 3 v, 2 mp

Alf Eriksson och Hans Hoff (båda s) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

CU7 Associationsrättsliga frågor m.m.

Punkt 1 (Nya företagsformer och revisionspliktens omfattning)

Utskottets förslag till beslut med godkännande av

1. utskottets motivering
2. motiveringen i res. 1 (s)

Votering:

169 för utskottet

129 för res. 1

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut med godkännande av utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 m, 22 c, 25 fp, 21 kd, 1 v, 17 mp

För res. 1: 111 s, 18 v

Frånvarande: 19 s, 14 m, 7 c, 3 fp, 3 kd, 3 v, 2 mp

Punkt 2 (Könsfördelningen i bolagsstyrelser m.m.)

1. utskottet
2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

149 för utskottet

146 för res. 2

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 82 m, 22 c, 25 fp, 20 kd

För res. 2: 111 s, 19 v, 16 mp

Frånvarande: 19 s, 15 m, 7 c, 3 fp, 4 kd, 3 v, 3 mp

Punkt 3 (Lagen om ekonomiska föreningar)

1. utskottet
2. res. 3 (s, v)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 4

Kammaren biföll utskottets förslag.

12 § Anmälan om interpellationer

Prot. 2007/08:56
23 januari

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 23 januari

2007/08:329 Sekretess och jämställdhet vid utnämningar

av *Monica Green* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:330 Ansvarsfrågor kring mögelskadade bostäder

av *Jan Lindholm* (mp)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:331 Vikten av en fredlig lösning på konflikten i Colombia

av *Bodil Ceballos* (mp)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 29 januari.

13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 23 januari

2007/08:616 Myndighet för granskning av Försäkringskassan

av *Fredrik Olovsson* (s)

till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2007/08:617 Fängslade demokrater på Kuba

av *Alf Svensson* (kd)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:618 Utbildning på export

av *Margareta Cederfelt* (m)

till statsrådet Lars Leijonborg (fp)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 29 januari.

14 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 23 januari

2007/08:588 Förekomst av dold sponsring i SVT

av *Mats Johansson* (m)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2007/08:589 Uppföljning av bistånd till den palestinska myndigheten

av *Birgitta Ohlsson* (fp)

till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

2007/08:591 Upprustning av Kinda kanal i Östergötland

av *Finn Bengtsson* (m)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:593 Samhällsnyttiga jobb

av *Josefin Brink* (v)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:594 Könstillhörighetsutredningen

av *Anna König Jerlmyr* (m)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2007/08:596 Riksrekrytering till gymnasieskolor

av *Patrik Forslund* (m)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:597 Tidskriften Mana

av *Marianne Berg* (v)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2007/08:598 Åklagarmyndigheten

av *Thomas Bodström* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:599 Kontraktsvård

av *Thomas Bodström* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:600 Lagändringar för sms-lån under 1 000 kronor

av *Christina Axelsson* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:601 Jämlika villkor för svenska idrottsklubbar och kulturinstitutioner i förhållande till andra EU-länder

av *Holger Gustafsson* (kd)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2007/08:602 Ekonomikontoret i Karlskrona

av *Peter Jeppsson* (s)

till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2007/08:603 Polisen

av *Anneli Särnblad* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:605 Särskola – ett förlegat begrepp

av *Lennart Axelsson* (s)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:606 Nämndemän som återspeglar befolkningen

av *Margareta Cederfelt* (m)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:607 Arlandabanan

av *Lars Mejern Larsson* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

Prot. 2007/08:56

23 januari

Svaren redovisas i bilaga som fögats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 29 januari.

15 § Kammaren åtskildes kl. 16.16.

Förhandlingarna leddes

av förste vice talmannen från sammanträdets början till och med 5 § anf. 34 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med 8 § anf. 75 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 14.10 och

av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
3 § Hänvisning av ärenden till utskott	1
4 § Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning	
– uppföljningsrapport 2007	2
Näringsutskottets betänkande 2007/08:NU5	2
Anf. 1 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	2
Anf. 2 KENT PERSSON (v).....	4
Anf. 3 PER BOLUND (mp).....	6
Anf. 4 MARIE WEIBULL KORNIAS (m)	9
Anf. 5 KENT PERSSON (v) replik.....	11
Anf. 6 MARIE WEIBULL KORNIAS (m) replik	11
Anf. 7 KENT PERSSON (v) replik.....	12
Anf. 8 MARIE WEIBULL KORNIAS (m) replik	12
Anf. 9 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	13
Anf. 10 MARIE WEIBULL KORNIAS (m) replik	13
Anf. 11 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	13
Anf. 12 MARIE WEIBULL KORNIAS (m) replik	14
Anf. 13 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	14
Anf. 14 PER BOLUND (mp) replik.....	17
Anf. 15 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik	18
Anf. 16 PER BOLUND (mp) replik.....	18
Anf. 17 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik	19
Anf. 18 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	20
Anf. 19 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik	20
Anf. 20 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	21
Anf. 21 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik	21
Anf. 22 KENT PERSSON (v) replik.....	22
Anf. 23 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik	22
Anf. 24 KENT PERSSON (v) replik.....	23
Anf. 25 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp) replik	23
(Beslut fattades under 11 §.)	24
5 § Ändrade regler om gallring av åtalsunderlåtelse för unga lagöverträdare.....	24
Justitieutskottets betänkande 2007/08:JuU4.....	24
Anf. 26 KERSTIN HAGLÖ (s).....	24
Anf. 27 LENA OLSSON (v).....	26
Anf. 28 MEHMET KAPLAN (mp)	27
Anf. 29 CAMILLA LINDBERG (fp)	27
Anf. 30 HELENA BOUVENG (m)	29
Anf. 31 KERSTIN HAGLÖ (s) replik	30
Anf. 32 HELENA BOUVENG (m) replik	31
Anf. 33 KERSTIN HAGLÖ (s) replik	31
Anf. 34 HELENA BOUVENG (m) replik	31
Anf. 35 LENA OLSSON (v) replik.....	32

Anf. 36 HELENA BOUVENG (m) replik	32
Anf. 37 LENA OLSSON (v) replik	33
Anf. 38 HELENA BOUVENG (m) replik	33
Anf. 39 JOHAN LINANDER (c)	34
Anf. 40 OTTO VON ARNOLD (kd)	34
Anf. 41 KERSTIN HAGLÖ (s) replik	35
Anf. 42 OTTO VON ARNOLD (kd) replik	36
Anf. 43 KERSTIN HAGLÖ (s) replik	36
Anf. 44 OTTO VON ARNOLD (kd) replik	36
Anf. 45 LENA OLSSON (v) replik	37
Anf. 46 OTTO VON ARNOLD (kd) replik	37
Anf. 47 LENA OLSSON (v) replik	37
Anf. 48 OTTO VON ARNOLD (kd) replik	37
(Beslut fattades under 11 §.)	38
6 § Några ändringar i kriminalvårdslagstiftningen	38
Justitieutskottets betänkande 2007/08:JuU6	38
Anf. 49 OTTO VON ARNOLD (kd)	38
Anf. 50 CHRISTER ADELSBO (s)	39
Anf. 51 LENA OLSSON (v)	40
Anf. 52 MEHMET KAPLAN (mp)	41
Anf. 53 KRISTER HAMMARBERGH (m)	42
Anf. 54 CHRISTER ADELSBO (s) replik	44
Anf. 55 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	45
Anf. 56 CHRISTER ADELSBO (s) replik	45
Anf. 57 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	46
Anf. 58 LENA OLSSON (v) replik	46
Anf. 59 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	47
Anf. 60 LENA OLSSON (v) replik	47
Anf. 61 KRISTER HAMMARBERGH (m) replik	48
Anf. 62 JOHAN LINANDER (c)	48
Anf. 63 CAMILLA LINDBERG (fp)	50
Anf. 64 INGER DAVIDSON (kd)	51
Anf. 65 CHRISTER ADELSBO (s) replik	53
Anf. 66 INGER DAVIDSON (kd) replik	53
Anf. 67 CHRISTER ADELSBO (s) replik	53
Anf. 68 INGER DAVIDSON (kd)	54
(Beslut fattades under 11 §.)	54
7 § Tillsyn över fastighetsmäklare m.m.	54
Civilutskottets betänkande 2007/08:CU5	54
(Beslut fattades under 11 §.)	54
8 § Namnlagen	54
Civilutskottets betänkande 2007/08:CU6	54
Anf. 69 LISELOTTE OLSSON (v)	54
Anf. 70 JAN LINDHOLM (mp)	55
Anf. 71 INGER RENÉ (m)	56
Anf. 72 MARIA KORNEVIK JAKOBSSON (c)	58
Anf. 73 JAN ERTSBORN (fp)	59
Anf. 74 YVONNE ANDERSSON (kd)	59

Anf. 75 HILLEVI LARSSON (s).....	60
Anf. 76 BÖRJE VESTLUND (s).....	61
(Beslut fattades under 11 §.)	61
9 § Associationsrättsliga frågor m.m.	62
Civilutskottets betänkande 2007/08:CU7.....	62
Anf. 77 AMEER SACHET (s).....	62
Anf. 78 JAN LINDHOLM (mp)	64
Anf. 79 ANDREAS NORLÉN (m).....	65
Anf. 80 JAN LINDHOLM (mp) replik	67
Anf. 81 ANDREAS NORLÉN (m) replik.....	67
Anf. 82 JAN LINDHOLM (mp) replik	67
Anf. 83 ANDREAS NORLÉN (m) replik.....	68
Anf. 84 LENNART PETTERSSON (c).....	68
Anf. 85 JAN ERTSBORN (fp).....	70
Anf. 86 YVONNE ANDERSSON (kd)	71
Anf. 87 JAN LINDHOLM (mp) replik	73
Anf. 88 YVONNE ANDERSSON (kd) replik	73
Anf. 89 JAN LINDHOLM (mp) replik	74
Anf. 90 YVONNE ANDERSSON (kd) replik	74
Anf. 91 SYLVIA LINDGREN (s)	75
Anf. 92 LENNART PETTERSSON (c) replik.....	76
Anf. 93 SYLVIA LINDGREN (s) replik	76
Anf. 94 LENNART PETTERSSON (c) replik.....	77
Anf. 95 SYLVIA LINDGREN (s) replik	77
(Beslut fattades under 11 §.)	77
Ajournering.....	78
Återupptagna förhandlingar	78
10 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 17 januari	78
KU6 Granskningsbetänkande. Vissa frågor i anslutning till flodvågskatastrofen	78
KU7 Justitieombudsmännens ämbetsberättelse	78
KU10 Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning	78
11 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	79
NU5 Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning – uppföljningsrapport 2007	79
JuU4 Ändrade regler om gallring av åtalsunderlåtelse för unga lagöverträdare	79
JuU6 Några ändringar i kriminalvårdslagstiftningen	80
CU5 Tillsyn över fastighetsmäklare m.m.....	81
CU6 Namnlagen.....	81
CU7 Associationsrättsliga frågor m.m.	82
12 § Anmälan om interpellationer	83
13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	83
14 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	84
15 § Kammaren åtskildes kl. 16.16.	85

